VETVS ORBIS

DESCRIPTIO,

GRÆCI SCRIPTORIS,

Sub

CONSTANTIO & CONSTANTE Impp.

Nunc primùm,

Post Mille Trecentos fermè annos,

EDITA:

Cum duplici Versione

& NOTIS

IACOBI GOTHOFREDI I.C.

GENEVAE,

Ex Typographia Petri Chouët.

M. DC. XXVIII.

Clarissimo & Doctissimo viro,

CLAVDIO SALMASIO.

IACOBVS GOTHOFREDVS IC.

ERTVM *habeo, V.CL. eandem tibi mecum stare sententiam, nihil* Antiquitatis, *cuicuimodi istud sit, insuperhaberi oportere. Nempe enim cùm studia fermè hodie nostra ad quæstionem* facti *propiùs accedant, cui non pectus tacito gaudio pertentent si quæ* antiqua sepulta *fide bonâ eruuntur? Ita scilicet paulatim quæ ἄπορα creduntur definiri, veteris sæculi memoriam recentari, ad extremum lacunas meliorum literarum expleri posse spes bona est. Neque modò, vbi ingentes libri efferuntur, quorum hæc ætas haud adeò frugifera esse poßit, sed sæpè etiam (quo Catone contentos nos esse oportet) etsi qu id intra vnius aut alterius pagellæ angustiam concluditur: non eò minùs maximi momenti: Cuiusmodi etiam veteres Notitias & Consularia ab Amplissimo amicißimóque nobis* Nicolao Fabricio Perescio *Senatore Aquensi expectamus. Sensit supe-*

riore sæculo profectum istum etiam Iurisprudentia *nostra, excitatis magnorum virorum industriâ nonnullis eius reliquiis, vnde postea veri paßim legum intellectus educi cœpêre, discußis retrosiorum temporum tenebris, & inanibus commentis an commenriis profligatis. Exinde, quis de Ordine nostro non magno hodie mercetur vel leuem aliquem de hoc genere puluisculum, & vel contemptißimam Iuris Romani stricturam? Diu est; cùm & ipse ego ardentißimè cupio vel paucas Cōstitutiones* Codicis Theodosiani *(quem ideò tantùm premo) ex aliquo Manuscripto lucrifacere: certus, vel modicâ nouitatis alicuius face, vniuersam eius faciem collustrari posse. Intereà dùm quid tale de cœlo liquitur, post* Tertulliani libros ad Nationes, *haud ita pridem à me orbi redditos, en tibi* ἕρμαιον *alterum: Græci videlicet scriptoris, sub Constantio & Constante Impp. vt quidem censeo, totius orbis, ac Romani potißimum,* ἐξήγησιν *hactenùs ineditam: cuius vetus Versio è* Iurctiano *Codice à te mihi peramanter communicata, aliquo fœnore cumulatior, quod pollicitus eram, ad te nunc redit. Et ad quem potius? Non eò tantum, quia mutuum istud ex parte de mēsa tua scripturâ sumptum habeo: verum etiam pro veteri, ac propè fraterna, inter nos amicitia: &, quia cum paucis sedes Tu hodie harum literarū arbiter: in quas, ceu secundas mensas*

& a-

& amœnitates, pronus est à Iuris Nostri seueritate deflexus. Nam licet ἀρχιτεκτονικὴ illa nostra vrat fülgore suo, & prægrauet has artes infra se positas; nihilo secius in earum sinum blandùm illabatur subinde necesse est: Non ob illam tantùm in commune Historiæ Romanæ cum Iuris disciplina cognationem, sine cuius comitatu Matrona hæc nostra minùs honestè procedit: verùm ob secretius illud & μυστικώτερον τῆς ἱστορίας ἀπόμοιρον, sine quo ne noscibilis quidem est Constitutionum Imperatoriarum maiestas. Et verò de hoc omninò genere est et hæc quoq; ipsa Geographica ἐπίστασις: Hic nempe videas Imperij Romani per temporastatum, ad quem Iuris publici νομοθεσία omnis comparata est: Hîc videas Prouinciarum & Metropoleon per orbem Romanum notitiam, quæ quantùm Constitutionibus probè explicandis conferat, norunt Iurisconsultorum γνῶσαι: &, vt aßiduum hâc tempestate vindicem dem, pernouit Doctißimus MERILLIVS. Ad rem fiscalem pariter seu tributariam spectantia quàm plurima hoc ipso libello continentur, quænam videl. species ex prouinciis singulis fisco tùm inferrentur: Berytiensis item Iuris Academiæ celebritatem hîc efferri videas, & exinde sparsos per totum orbem Romanum Jurisconsultos, & Judicum Adsessores: atque id genus complurima: Etiam ea, quæ et si alterius disciplinæ propria magis,

ex vſu tamen Juris interpretis pleraque.

De cætero habet & hic Hiſtoria Eccleſiaſtica, *Conſtantij Imp. temporum, quo proficiat: in his videlicet, quæ paßim de ſtatu ſuperſtitionis Gentilitiæ ea tempeſtate in Ægypto, Alexandriâ, Syriâ, Româ, ſcriptor & ipſe Gentilis memorat: tùm et in iis, per quæ apparet, quàm altas tùm Sophiſtice radices egerit, quò magis ſcil. Chriſtiana religio inualeſceret.*

Viderint Geographorum *quoque filij, quàm ex vſu eorum futura ſit deinceps hæc ipſa Orbis deſcriptio, cum aliis antiquioribus & recentioribus collata: Nam vt eorum ſtudium per ſingulas ætates neceſſariò circumducitur, ita contrà miſeros et ieiunos Orbis ſpectatores eſſe neceſſe eſt, niſi eum* temporatim *recenſeant: quandoquidem, & detrimenta habitum Orbis mouere ſubinde ſolent (cuius rei exempla & hæc ipſa quoque deſcriptio ſuppeditat) & pro Reipubl. vſu aut neceßitate prouinciarum & vrbium ſtatum identidem mutari contingit. Quare erit proculdubio & gratum* ἔργον *iſtud Cl. V.* Lindenbrogio, *amico noſtro: cuius veterũ* Geographi*corum opuſculorum* συναγωγὴν *indies expectamus.*

Hæc vtut caſura ſunt, operam hanc per vindemiales ferias ſumptam optimè mihi locaſſe videbor, ſi veteris & ſinceræ amicitiæ noſtræ pignus iſtud habere volueris. Vale, literarum decus.

PRO-

PROLEGOMENA.

BREVEM hîc habes, Benigne Lector, sed veterem, totius Orbis Descriptionem seu *περιήγησιν τῆς οἰκουμένης*; cuius Latinam versionem à Clar. Viro Francisco IVRETO primùm acceptam, & ex membranis descriptam, Notis quoque in Symmachum laudatam, peramicè mihi communicauit CLAVDIVS SALMASIVS ille, non magis literatum hodie, quàm Amicorum meorum purpura.

Græci Scriptoris ὑφήγησις isthæc est, quæ ab insulso literione, Græcæ Latinæque linguæ iuxta ignaro, in Latinam linguam transfusa fuit: tàm ineptè, vt iacuisse tamdiu non mirer; mirer potius enatasse. Ea barbaries vbique hanc interpretationem obsidet, vt, in tam conciso præsertim opere, non putes quicquam latere, quod erui publicè intersit. Et tamen contra est: Nempe, quod in balluca auri argenti adsolet, diligentius excutienti purioris metalli ramenta quamplurima hic intermicant. Quinimò (quis putet) & hæc ipsa versionis barbaries in bonum vertit: Nam quia interpres verbum verbo curauit reddere, Græcanicâ etiam vbique constructione seruatâ, quæ vitium Latinis auribus sonaret, facilè fuit, Græca saltem mediocria ex Latinis facere non bonis.

Quare habes hîc, mi Lector, non *Iuretianum* tantùm apographum, sed Auctoris ipsius, quà fieri potuit, Græcum authenticum restitutum: Ex quo iam nullo vel minimo negotio internosci singula poterunt, quorum pleraque in Latino nullum commodum sensum habebant. Adiunxi eodem fine & nouam interpretationem, Latiniorem hactenus, vt inoffenso saltem pede legi posset.

Ut autem legisse iuuet, & NOTIS quibusdam breuibus ἐξηγήσεων instruxi; tùm & quædam insuper præfanda credidi. 1. De *Auctore.* 2. De eius seculo, seu quando Cosmographica hæc descriptio scripta fuerit.

I. AVCTORIS nomen vti scire parum interest, ita nec liquidò datur. *Alipij* equidem (qui Cæsarij frater fuit) Geographiam memorat Julianus, *epist.* 31. quam & ibi duplici nomine commendat, quod & superioribus Geographiis accuratior esset, & Jambis quibusdam eam exornasset: Verùm an ea quicquam cum hac Exegesi commune habeat, valde dubito Namque hæc non nisi Maioris alicuius operis historici ἐπιτομῆς & Ecloga est: quod ex quatuor locis *in Notis ipsis* demonstro, vbi semper excessus & ἐπιτομέως veniam Auctor petit. Etsi blandiri contra videatur, quod hic Alypius Antiochenus fuerit, quod Ammianus ostendit *lib.* 23. Et verò huiusce libelli Auctorem Antiochenum quoque fuisse autumo. Viceuersâ illud Alypio hunc fœtum abiudicare videtur, quod Ammianus dicat, *eum Britannias curasse pro præfectis*, id est, Vicarium Britanniarum fuisse: Atquin Auctor hic de Britanniâ tanquam sibi incognitâ loquitur: *Britannia*, inquit, *prouincia, sicut qui fuerunt narrant, valde maxima:* Nisi post hunc libellum eum Britanniam adiisse putemus.

II. *Religione Paganum* se vbique manifestè Auctor prodit: partim quia de Deorum cultu passim agere instituit: Ægyptiacam & Alexandrinam superstionem commendat: Mercurio, literatum; Æsculapio, medicinæ: Musis, benè canendi facultatem & originem: Veneri, formositatis decus tribuit; Theologiam Mythicam sequitur; Homeri, Virgilij fabulas, Sibyllina carmina (quanquam & ea *Christianis Patribus* nonnullis fucum fecêre) premit: Partim quia de Paganis ritibus, tùm in Syriâ, Alexandriæ, Romæ stantibus, ter quater vectari videtur, veluti de Venere Heliopoli tum magnificè cultâ: de Deorum cultu & mysteriis, & Serapidis templo Alexandriæ stantibus: de sacro Virginum Vestalium, & Haruspicina

Romæ

Romæ vigentibus: de Joue, Sole, Matre Deûm, Romæ pariter tum cultis.

Et tamen *Sacris Scripturis* eum incurſaſſe (quod feciſſe hac tempeſtate Sophiſtas, Themiſtij quoque exemplo liquet:) compluribus argumentis colligo, quæ in cenſum τῶν συμπιπτόντων haud tam facilè referam: adeò quidem vt nonnulla imitatus videatur (Julianeo more) ad Sacram Scripturam impiè traducendam.

III. *Sophiſtam* vel *Rhetorem* indubiè eum fuiſſe multa loquuntur: Primò tùm ipſe ſcribendi character & *κομψεία*, tùm & ipſa *ματαιοτεχνία*, cæteris Sophiſtis familiaris: dum multa videlicet *μουσόληπτος* ex Homero (quem *Patrem & vocem Sophiſtarum* dixerũt, σοφιςῶν πατέρα, καὶ φωνὴν, ex quo Sophiſtæ conceptus & dictionum venuſtatem capiebant) multa item ex Virgilio deſumit: multa de Deorum vita, de Diis & diuinitate in montibus, veluti in Olympo, Ætna, Libano nugatur. Dionē Pruſæum, Chryſoſtomum, Libanium, Iulianum, Themiſtium, Eunapium (Sophiſtas omnes) intuêre, eadem omnia reperies. Secundò Sophiſticem eius arguunt tàm crebræ obſeruationes de literarum inuentoribus: Sophiſtis, Philoſophis (& quidem veris) Ægyptiis & Alexandrinis; de doctis viris Cappadociæ, Galatiæ, Achaiæ, Hiſpaniæ, Siciliæ, Cretæ: Chartæ etiam Ægyptiacæ commendatio magno hiatu; Eruditarum, ſeu, vt ipſi loquebantur, & verò noſter loquitur, *ἱστορίας ἕνεκα* peregrinationum: Cùm maximè verò ſingularis Athenarum à literis commendatio, quæ hac tempeſtate, ſi quando vnquam, conſummandæ iuuentuti & à Sophiſtis frequentatæ; quam in rem *in Notis* plura dixi. Teſtes interea eius rei ſunt tam multi & magni nominis Sophiſtæ, quos hac tempeſtate memorat Eunapius, & in his Iulianus, Proæreſius, Epiphanius, Muſonius, Hemerius, Libanius, alij, quibus adde & Leontium; Teſtis Iulianus Imperator, qui ibidem inſtitutus, imò inquinatus; Teſtes etiam è Patribus nonnulli, Gregorius Naziãzenus (qui & *Athenas aureas ſibi fuiſſe* ait) Baſilius Cæſarienſis, de quibus doctè Baronius *in Annalibus*. His adde & Berytienſes ICtos: Vt videas vbique li-

¶¶

terarum studiosum, & Sophistam. Et sanè hæc illa ætas potissimum fuit, quâ vt inter Gentiles Sophistice plurimùm viguit, quo magis videlicet Christiana fides inualesceret; ita scribendi prouinciam in hoc & simili genere *Exegetico*, Historico, sibi Sophistæ vindicarunt, vt cœteroquin Geographia Philosophicis studiis coniuncta est. Quare & Historiam ipsi callentes eandem docuêre, vel scriptis etiam tractauêre, sic vt *ἐν συγγράμμασι* his excellerent, *καὶ ἱστορίαν ἱκανοὶ τὴν συγγράφειν* Imò Geographiam seu Cosmographiam vel maximè tractare potuerũt duabus de causis, tum quia in peregrinationibus ipsi *ἱστορίας ἕνεκα* assidui essent, & è Sophistis nonnulli *περιοδευταὶ* seu circitores perpetui. Fidem facit quoque Æthicus, & ipse Sophista (quo etiam nomine indigetari solet) qui Cosmographiam & ipse scripsit, imò, si Flodoardo credimus, Itinerarium, quod vulgò Antonini. Specta sis & Auctorem libelli qui Breuiario Theodosij Iunioris seu Notitiæ Imperij subditus est: Philosophum is & Sophistam se profitetur; & tamen de rebus bellicis agere sustinet, de inhibenda largitate, de fraude & correctione monetæ, de Iudicum prauitate, de releuando militari sumptu, de machinis bellicis, de bellico apparatu, de limitum munitionibus, de legum vel iuris confusione purganda. Vt ex his omnibus iam videas potissimam Reipubl. & rerum actus partem, & *τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν* (cuius pars & Geographia) Sophistas hoc etiam æuo sui iuris fecisse: quod Iulianus *in Epistolis* disertè ait, Σοφισταὶ τὸ κατ' σφᾶς εἶναι φασὶ τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν. Quare & *Politici* iidem dicti, & *πολιτικὸν* eorum *θρόνον* Athenis fuisse scimus.

IV. *Patriam* suam nullibi hic Auctor prodit, quod tamen in Cosmographico & Historico opere satis mirum: vbi fermè scriptores, cùm ad Patriam deuentum est, eius indicinam aliquam facere solent. Sanè cùm illud liqueat, eum non Occidentalem fuisse, sed Orientalem & Græcum, facilius est dicere cujâs non fuerit, quàm cujâs fuerit: Siquidem Ægyptium se non fuisse (etsi in Ægyptum descenderit) non Arabem, non Cappadocem, non Galatam, non Phrygem, non Armenium, non Paphlagonem,

non

non Ponticum, non Isaurum, non ex Asiâ Proconsulari, non Thessalum, apertissimè prodit, cùm alienam fidem vbique, dum in his est, interponat. Quid igitur? Sunt quæ inducant Syrum fuisse hunc scriptorem: Primum est exacta illa & anxia penè *Syriæ* descriptio, vbi non contentus totius Syriæ laudes & summam proponere, vel etiam Metropoleos, puta Antiochiæ, bona efferre (quod alioquin etiam prolixè facit, vbi de Ægypto & Alexandria agere instituit) octodecim insuper Syriæ ciuitates claras sigillatim fermè persequitur; Mox & duabus obseruationibus singularibus Syriæ descriptionem claudit: quarum prior est, quid circa res necessarias & vtiles ad vitam humanam singulæ Syriæ ciuitates conferrent; posteriore, voluptates ac voluptatum artifices per singulas Syriæ ciuitates designatum iuit: Et post hæc omnia, breuitatis adhuc veniam deprecatur: *Et hæc quidem*, inquit, *Syriæ ex parte, prætermisimus enim multa, vt non extendere extra oportunum orationem videamur, & cæteras regiones quoque & prouincias scribere possimus.* Alterum est, quòd vbi de Roma agere instituit, tria Numina, Solem, Iouem, & Matrem Deûm Romæ culta obseruat: Nempe ideò, quia & hæc ipsa tria Numina Syrorum essent; Iupiter, inquam, vnde & *Iupiter Syrius*; Solem, quem pariter vti Iouem sub variis nominib. colebant, & quidem præcipuo cultu Heliopoli Syriæ, *vnde Deus Heliopolitanus*, de quo & Macrobius *in Saturnalib.* Tandem Mater Deûm, quæ propriè ideo *Dea Syria* apud Romanos vocabatur, vt fidem faciunt Lucianus & Apuleius. Tertium argumentum præbent voces ab eo vsurpatæ, procul dubio apud Syros vsitatæ; veluti καλοπέται, quos alij καλοβάτας dixerunt, pro funambulis. Item quod Tyrios in omnibus portis πύλαις potentes vocat: Vix enim alibi quàm eâ parte *portarum* harum mentio. Est tamen & quod Comagenum seu Hieropolitanum fuisse suadeat: Nempe quod de hac nullum verbum faciat; cùm tamen tanta fuerit Hieropolitanæ ciuitatis fama, vt nulla alia magis superstitione gentilitiâ clara fuerit: & in quâ Constantius ipse sæpe substitit. Quare videatur hic Auctor de Comagena & Hierapoli nil e-

giſſe, quod in ea ipſe ſcriberet. Sed priori ſententiæ adhæreo.

V. Verum hæc omnia adhuc ſcire parum intereſt, niſi tempus educatur, i. ſæculum, ac propemodum annus, quo hic libellus conſcriptus eſt: Quandoquidem omnis Coſmographia ad cuiuſque ætatis rationem comparata eſt. Sæculum igitur Auctoris colligere primùm liceat ex nonnullis *Vocibus Latinis*, quas Græcia Conſtantinianeo ſeculo & proximo ſui iuris iam fecit: veluti Κωμίτατον, Κιρκλεύσιον, Κελλάριον, Βηλάριον, &c. quę ſanè Conſtantinianum vel proximum ei ſeculum arguunt: Hoc primum. Secũdò ex *ſtatu Religionis Gentilitia* per ea tempora, quem hic Auctor indicat, pariter ſæculum Auctoris dignoſci poteſt: Nempe enim Serapium Alexandriæ adhuc ſtetiſſe tum apertè ſignificat. Quare neceſſe eſt, ante Theodoſium M. ſcripſerit, i. ante A.D. 391. Id enim ab eo Imperatore deſtructum Eunapius, Zoſimus & Scriptores Eccleſiaſtici teſtantur. Idem Virgines Veſtales ſeptem Romæ tum adhuc ſacra feciſſe ſcribit: Atqui notum eſt & notatum, quid paulò pòſt his contigerit. Tertiò ex *ſtatu Imperij Rom.* & iis quæ de eo ſcribit, id ipſum colligere licet. Primùm enim de Perſis, Saracenis, Iſauris, Romanum Imperium infeſtantibus agit: Atenim hoc illud ſæculum eſt, & quidem Conſtantij, in quod hæc omnia conueniunt, quod *in Notis* prolixius oſtendo. Iam ad illa mihi ſis ſpecta: Munimenta Meſopotamiæ Perſis oppoſita: Vrbium clararum ſeu *Metropolitanarum* ſingularum deſignationem: Berytienſium Iuriſc^torum^ copiam: Medicos Alexandrinos, Equos Cappadocum dominicos: Equites ſagittarios Armenios: Cappadoces, &c. partim doctos, partim in miniſterio Principis tum conſtitutos: delectum militum ex Thracia: Athenarum à literis commendationem: Campaniam, cellarium vrbis Romæ: Sirmium, Antiochiam, Treuerim habitationem Imperatorum: Galliam Imperatorum auidam: vrbis Treuericæ & Arelatenſis elogia. Tandem ſpecta, quibus quamque vrbem excelluiſſe tùm norat, ſeu cuiuſque vrbis decora, veluti vinum, frumentum, veſtes, iumenta, metal-

la, aliaſ-

la, aliasque species, quæ omnes conferri ex singulis ciuitatibus & prouinciis fisco solebant (vnde & *fiscales* species dictæ) sanè vel ex his eiusce sæculi quod Constantinus M. fermè aperuit, genium & ingenium deprehendas.

Sed quid moramur? *Constantini M.* nominatim & Constantinopoleos ab eo excitatæ, & canonis seu Annonæ Alexandrinæ ei destinatæ, & Basilicæ Nicomediensis à Constantino instauratæ mentionem hic scriptor facit: ita tamen vt de mortuo iam Constantino sentire eum videas, vtpote quem nullo elogio transmittit. Contrà *Constantij* Imperatoris ita meminit, vt intelligas eum de præsente omninò Imperatore & suorum temporum æquali loqui, cùm videl. de portu Seleuceno ab eo excitato agẽs, eum *Dominum orbis terrarum* vocat; *Dominus*, inquit, *orbis terrarum Constantius portum fecit*: Quod sane de superstite dici certissimum est, pariter vt cùm de Imperatoris sede Antiochiæ loquitur; *vbi*, inquit, *& Dominus orbis terrarum sedet.*

Iam tenemus igitur Imperatorem, sub quo hic auctor scripsit. Neque dum tamen id satis est: Quandoquidem Constantius patre Constantino M. mortuo A. D. 337. ad annum vsque 361. integris fermè XXV. annis Imperium tenuit; & variè etiam: primò cum duobus fratribus, Constantino & Constante: mox cum solo Constante: dein, cum Gallo Cæsare sibi adscito: tandem cum Iuliano Cæsare. Quare videndum, cuinam è quatuor his Epochis hic libellus conueniat: Sanè neque priori Epochæ (triarchias videlicet) neque duabus posterioribus (Cæsarum videl. adscitorum) hoc scriptum conuenire, verùm ei vni quo *Constantius & Constans Imperatores* fuère, quorum ille Orientis Imperium tenebat, hic Occidentis, decennij videlicet spatio quod decurrit ab A. D. 340. ad A. D. 350. (præterquam quod ante Nicomediæ lapsum, i. ante annum D. 359. scriptum ipse satis indicat) indubitato argumento conficio: hoc nempe, quod duos signatè Comitatus, seu duos Imperatores, hoc tempore fuisse disertè ait: quorum ille Orienti, alter verò Occidenti præfuerit. *Aspice*, inquit, *in*

duo Comitata, Orientis quoque & Occidentis, & multos ibi inuenies, &c. propterea & temptari per eos iussione Imperatorum negotia putant. Sanè *Comitatum* etiam Cæsari tribui scio, & verò tribui nominatim ipsiusmet Constantij constitutione A.D. 358. *l.6.C.Th.de malefic.& mathem* Atenim Cæsarianum imperium, cùm δεύτερον fuerit βασιλείας σχῆμα (vt Libanius loquitur, agens de Gallo Cæsare à Constantio adscito *in orat.funebr. in Iulianum, pag. 264.*) neque *Imperatoris* nomine designatur, neque id efficit, vt Orientis Imperium ab Occidentali distinguatur. Maneat igitur, sub Constantio & Constante Imperatoribus hanc ἐξήγησιν scriptam fuisse; & sic medio decennio inter A.D.340.& A.D.350. quo demùm anno Constans à Magnentio Tyranno cæsus fuit.

Vlterius nunc pergamus. Memorat hic Auctor Dyrrachij interitum cap.38. *Dirracium*, inquit, *propter habitantium malitiam à Deo (magis vero vt dicunt) descendit, & non apparuit.* Atquin Dyrrachenam hanc cladem Hieronymus *in Chronico*, anno Constantiani Imperij octauo tribuit, & sic A.D.344. Cedrenus, nono, & sic A.D.345. id adscribit. Item memorat hic Auctor Portum Seleucenum à Constantio Antiochiæ gratia ædificatum: *Seleucia*, inquit, *ciuitas optima, quæ & ipsa omnia quæ veniunt prædictæ Antiochiæ offert, & fiscales species & priuatas. Dominus orbis terrarum Imperator Constantius videns, quod sic vtilis est ei & exercitui, montem maximum secauit, & introduxit mare, & portum fecit magnum & bonum, vbi venientes naues saluarentur, & fiscale onus non periret.* Atquin cum huiusce portus Seleuceni à Constantio excitati complures alij meminerint, Libanius *in Antiochico*, Hieronymus *in Chronico*, Cedrenus: sanè Hieronymus, nono Constantiani Imperij anno id factum ait, & sic anno D.345. Cedrenus decimo, & sic A.D.346. Post eum itaque annum hic libellus conscriptus est; medio hoc quadriennij spatio, ab A.D.346. ad 350.

Vltra adhuc pergamus. Ante cladem Berytiensem, quæ sanè contigit A.D.348. teste Cedreno, hunc libellum conscriptum fuisse colligo ex eo, quòd hic Auctor nihil huius memoret. Igitur tandem conscriptum aio hanc ἐξήγησιν A.D.347.

A. D. 347. quo Concilium Sardicense habitum fuit; vel sane initio A.D.348. Philippo & Salia Coss. quibus natus est Prudentius. Quo tempore hic Auctor ait Constantium Antiochiæ sedisse (quod etiam Cedrenus testatur de A. D. 347.) Constantem verò Treuiris. Et sanè Constantium Antiochiæ constitisse his annis; Constantem verò in Galliis, liquet ex Athanasio *in Apolog. ad Constantium:* & ad *solit. vitam ag.* & ex *l. 39. C. Theod de decurionibus.*

Atque hæc sunt, quæ de huius libelli Auctore & tempore comperta habeo. De cœtero, BENIGNE LECTOR, nihil est quod hâc editione magis deprecari velim, quàm Græcæ versionis festinationem, & alicubi erroneam, operarum vitio, expressionem.

CHRONICON

ad illustrationem Prolegoménων.

CONSTANTINVS M.

A.D.330. *Constantinopolis* condita.

333. vel 334. *Nicomediæ* Basilica antiqua de cœlo combusta.

A Constantino M.instaurata.

CONSTANTIVS & CONSTANS.

A.D.344. vel 345. *Dyrrachium* terræmotu corruit.

345. vel 346. *Seleucenus* Portus à Constantio extructus.

347. *Antiochiæ* Constantius: *Treueris* Constans.

348. Berytiensis terræmotus.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΟΛΟΥ
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ.

EXPOSITIO
TOTIVS MVNDI
& Gentium.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ.

* * * *

ΕΙΣΙ δὲ καὶ ἄναρχοι Σῆρες ἔθνη δηλαδή· τῇ βρώσει δὲ μὴ χρῶνται πᾶσι κοινῇ. δηλαδὴ, ὅτι οὐδὲ τὴν κακίαν* τοῦ σώματος ἡμετέραν ἔχουσιν, οὐδέ τε ψύλλα, οὐδὲ φθεὶρ, οὐδὲ κόρεις, ἢ κώνιδες παρ' αὐτοῖς εὑρίσκεται, ἢ ἐν τῷ σώματι ἢ ἀσθενές. οὐδέ τε τοῖς ἐσθήμασι χρῶνται πᾶσι κοινοῖς, ἀλλ' οὕτως ἄφθαρτος ἐστὶν ἡ ἐσθὴς αὐτῶν, ἢ μηδὲ καταμιαίνεσθαι δύνηται, καὶ ἐὰν τοῦτο συμβαίνῃ, διὰ πυρὸς ξίφος τὴν πλύσιν αἰτιοῦνται, ἀκολουθὼν γὰρ βελτίων γίνεται· μηδὲ σπείρουσι μηδὲ θερίζουσιν. Εἰσί τε εἴδη ἔνδοξα ποικίλα καὶ ἔντιμα, ὡς λίθοι πολύτιμοι, τοῦτ' ἐστι, σμάραγδοι, μαργαρῖται, ὑάκινθοι, καὶ ἄνθρακες, καὶ σάπφειρος ἐν τοῖς ὄρεσι· καὶ* ἐντεῦθεν πάντες ἐξέρχονται οὕτω κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· ποταμὸς ἐξερχόμενος ἐξέρχεται ἐν τοῖς ὄρεσι καθ' ἑκάστας ἡμέρας καὶ νύκτας ῥέων, μᾶλλον δὲ, παρακαθίζεται,* τὰς κορυφὰς τῶν ὀρῶν ἐν τῷ πλήθει τοῦ ὕδατος περιβάλλεται. ἡ ἐλυτάτου τοῦ ἔθνους πανουργία* εὗρε τέχνην ὥστε διὰ τῶν ὑδάτων, ἃ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται, εὑρίσκειν δύνηται, ποιούμενοι δίκτυα* Εἰς τὰς στενοχωρίας

τοῦ ποτα-

* vel κάκωσιν

* ἔτοι

* καὶ τὰς

* ἀγχίνοια

* σαγήνας vel ῥυτῆρας [i. retinacula.

EXPOSITIO TOTIVS
MVNDI ET GENTIVM.

*   *   *   *

NOVA VERSIO.

SVNT *autem & Regum expertes* SERÆ *gentes. Cibo hi non vescũtur cæteris* hominibus *communi. Quin neq; vexationibus, ut nostra corpora, obnoxia habent: quare neque pulices, aut pedicules, aut cimices, aut lendes apud eos, aut infirmitatis aliquid in* eorum *corpore inuenire est. Vestimentis etiam vtuntur, non iis quæ cæteris gentibus communia sunt: quin adeò incorrupta eorum vestis manet, vt ne sordes quidem contrahere possit; & si fortè id contingat, per flammam ignis eam expurgent, nam & ardens melior fit.* Iidem *neque serunt, neque metunt. Sunt etiam* apud eos *species excellentes variæ & pretiosæ, veluti lapides pretiosi, hoc est smaragdi, margarita, hyacinthi, & anthrax, & saphirus: qui quidem ex montibus omnes prodeunt, sequentem in modum. Fluuius* scilicet *exiens exit in montibus, die noctesq; manans, imò potius* montes *obsidet & cacumina montium aquarum multitudine cingit.* Ceterum *vicinæ gentis industria artem reperit, quâ exinde manantia colligere posset: factis quippe retibus* [seu retinaculis] *ad angustos fluuij meatus,*

VETVS VERSIO.

I. SVNT autem & sine imperio SERE[a] gẽtes videlicet. Escam verò non vtuntur omnib. communem. Scilicet[b] quod neque malitiam corporis nostri habent, neque enim pulex, neque pedulus,[c] nec cimes[d], aut lindes[e] apud eos inuenitur: aut in corpore aliquid infirmum. Neque enim[f] vestimenta vtuntur omnibus communia: sed ita inlibata est vestis eorum, que[g] neque insordidari potest: & si hoc contingat, per ignis gladium loturam expetant,[h] ardens enim melior fit. Neque seminant, neq; metunt. Sunt enim[i] species excelstes[k] variæ & pretiose,[l] veluti lapides pretiosi, hoc est smaragdi, margaritas,[m] iacinti, & carbunculus & saphirus in montibus: & inde omnes exeunt sic, secundum hunc modum. Fluuius exiens exit in montibus, per singulos dies ac noctes manans, magis verò adsidet[n] cacumina montium in multitudine aquę cingitur:[o] Proxime[p] gentis astutia inuenit artem per[q] aquas que[r] exinde exeunt inuenire possit; facientes retias[s] in congusta[t] loca fluuij

SERES
a *promiscuè Seres & Sera*
b *quin &*
c *pediculus*
d *cimex*
e *lendes*
f *etiam*
g *al. quæ*
h *expetunt vel ap...unt*
i *item*
k *al. excellentes*
l *al. pretiosa*
m *margarita*
n *adsidet &*
o *pro ci...gi*
p *al. proxima*
q *al. vt per*
r *quæ*
s *retia*
t *angusta*

exinde

τοῦ ποταμοῦ ὑποδέχονται τὰ ἐλευσόμενα. Σὺν τοσαύτῃ δὲ εὐτυχίᾳ οὐδὲ πονοῦσιν, οὐδ᾽ ἀρρωστοῦσι· μόνον δὲ θνήσκουσιν εἰδότες καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου ἑαυτῶν· θνήσκουσι
* πάντως τε παντελῶς * ἑκατὸν δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν,
* ἄχθεται vel ἀλγεῖ καὶ μείζων ⊕ τοῦ ἐλάττονος θάνατον οὐκ * ἐθελήσει, οὐδὲ γονεῖς τῶν υἱῶν. Εἰδότες [οὖν] ἕκαστοι τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς ἑαυτῶν, ἑαυτοῖς ποιοῦσι σαρκοφάγον, ἐξ ἀρώμασι ποικίλον (ὅτι πρὸς αὐτοὺς πάντα ἀρώματα παρασκευή) καὶ
* ἐφιεμένην οὐδεὶς ἑαυτὸν ἐκεῖ προσδοκᾷ ἐκπνεύσαι * τὴν ψυχήν. Ἐλθούσης δὲ τῆς ὥρας πάντας ἀσπαζόμενος, καὶ πᾶσι συζο-
* ἀποταξάμενος λεγόμενος, * οὕτω ὀφειλόμενον ἀποδίδωσι, καὶ πολλή ἐστιν ἀσφάλεια. Καὶ τούτῳ μὲν τὰ τούτου ἔθνους ἀγαθὰ ἐκ μέρους ἐλέξαμεν. πολλὰ γὰρ ἔχοντες λέγειν παρελείψαμεν.
* σταθμῶν vel etiam μανσιονῶν. Τὸ οἴκημα δὲ τῆς γῆς αὐτῶν ἐστι μονῶν * ἑβδομήκοντα.

Μετὰ τοῦτο τὸ ἔθνος, ἢ ἄλλο ἐστὶν ἐρχομένοις πρὸς τὰς δύσεις, Βρέχμανοι οἰκοῦσι, καὶ αὐτοὶ ἄναρχοι διάγουσι ἀγαθῶς· καὶ διακατέχουσι τὴν τῶν γειτόνων ἀγαθίαν· καὶ ἐστὶν ὁ οἰκισμὸς αὐτῶν μονῶν πέντε.

Μετὰ τούτους πρὸς ἑτέρα ἡ χώρα τῶν Εὐιλεῶν, καὶ αὐτοὶ ἄναρχοι, καὶ σχεδὸν τὴν τῶν θεῶν ζωὴν ζῶντες· καὶ τούτων γῆ μονῶν τεσσαράκοντα δυοῖν.

Μετὰ τούτους ἕτερον ἔθνος ὃ καλεῖται Ἔμηρ, καὶ αὐτὸ ζῶν ἄναρχον διάγει νομίμως; καὶ οἰκοῦσι γῆν μονῶν τεσσαράκοντα ἑπτά.

* vel ὅπου Μετὰ τούτους χώρα ἡ προσαγορεύεται Νεβοῦσα, ᾗ * εὑρίσκεται τῶν τυράννων ἀρχὴ, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Μειζόνων, καὶ ἐστι μονῶν ἑξήκοντα. ἐντεῦθεν σπορὰ καὶ θερισμός.

Περλε-

exinde manantia suscipiunt. Prater hanc autem felicitatem, neq; laborant, neque agretant: morti tantum succumbunt, & id ipsum, *mortu sua d em prascientes: Moriuntur autem fermè centum octodecim, & centum viginti annorum : neque maior minoru atatem luget, neque parentes liberorum Scientes igitur singuli diem mortis sua, sarcophagum sibi conficiunt de aromatibus varium (aromata quippe omnia ge neris apud eos abundant)* & *[qui morti se destinatum scit] eò se conuciens ibi expectat animam efflaturam: Tùm vbi hora aduenit, omnibus salutatis & omnibus valere iussis, ita debitum* naturæ *reddit cum magna tranquillitate Et ita quidem huiusce gentis bona ex parte diximus, pratermissis quamplurimis qua adhuc dici poterant. Terra autem quam incolunt illi, est septuaginta mansionum.*

suscipiunt ventura: Cum tanta verò felicitate neque laborant, neque egrotant: solum autem moriūtur, scientes & diem mortis suæ: moriuntur enim omnium [u] centum decem & octo, & centum viginti annorum: & maior minoris mortem non volet,[x] nec parentes filiorum. Scientes singuli diem mortis suæ, sibi faciunt sarcofagum, de aromatibus varium (quoniam ad eos omnia aromata abundant) & ponens se ibi expectat expetentem [y] animam: ventura autem hora omnes salutans, & omnibus valedicens, sic debitum reddit, & est multa securitas. Et hoc qui- [z] dem huius gentis bona ex parte diximus: multa enim habentes dicere prætermisimus. Habitatio autem terræ eorum est mansionum septuaginta.

[u] omninò
[x] ie. dolet
[y] expirantem
[z] hùc

Post hanc gentem alia quadam occurrit venientibus ad Occidentem, BRACHMANI *scilicet: qui & ipsi Regum expertes beatè viuunt:* & *eandem cum vicinis felicitatem obtinent. Et est terra quam incolunt illi mansionum quinque.*

II. BRACHMANI

Post ipsam gentem quid aliud est venientibus ad Occidentes BRAXMANI [a] degunt: & ipsi sine imperio transigunt benè, & deri-[a] nent vicinorum bonitatem. Et est abitatio eorum mansionum quinque.

[a] Brachmani

Post hos ab alio latere est regio EVILEORV[M]*; qui & ipsi Regum expertes sunt penes Deorum vitam viuunt. Horum terra est mansionum triginta duarum.*

III. EVILEI

Post hos ad altera regio EVILTARUM, & ipsi sine imperio, & penè Deorum vitam viuentes. Et horum terra mansionum triginta duo.

Post hos alia gens est qua vocatur EMER: & *ipsa Regum expers agit feliciter. Ii incolunt terram mansionum quadraginta septem.*

IV. EMER

Post hos altera gens quæ vocatur EMER, & ipsa viuens sine imperio, transigit legaliter; & habitant terram mansionum quadraginta septem.

Post hos est regio, qua vocatur NEBUSA, *vbi iam initium Tyrannorum est. Ea regitur à Maioribus,* & *est mansionum sexaginta. Hinc iam incipit seminatio* & *messis.*

V. NEBUSA

Post hos regio quæ appellatur NEBUSA; qua [a] inuenitur Tyrannorum initium. Et regitur à Maioribus; & est mansionum sexaginta. Hinc seminatio & messio.

[a] quæ

Pradicta

A 3

Περιλεγόμενα δὲ ἔθνη εἰ μὴ καμαρίναις βιοῦνται ὀπώραις, καὶ πεπέρει· καὶ μηλίτια καμάρινα, ἄρτον τε οὐράνιον καθημερινὸν λαμβάνουσιν. ἐν αὐτοῖς πᾶς οὐδὲ ὀργίζεται, οὐδὲ πραγματοῦνται τὴν κρίσιν, μηδὲ ἔρις, οὐδὲ ἐπιθυμία, οὐδὲ δόλιον, ἤ τι κακοῦ ἐστιν.

Μετ' αὐτὴν Νέβος ἔθνος, παράκειται χώρα Δισάφ, ἣν οἱ οἰκοῦντες διοικοῦνται καλῶς, ὥσπερ οἱ γείτονες· καὶ οἰκοῦσι τὴν κατέχουσαν μονὰς διακοσίας τεσσαράκοντα.

Μετὰ ταύτην δὲ ἔθνος οὕτω καλούμενον Ἰώνηζ, οἱ ἄνθρωποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τοῖς γείτοσι ζῶντες βίον διάγειν νομίζονται. Ἀδιάφορος γὰρ πρὸς αὐτοὺς βίος· καὶ οἰκοῦσι τὴν ἑκατὸν εἴκοσι μονῶν.

Ἔπειτα Δίβα ἔθνος τῷ αὐτῷ τρόπῳ διοικοῦνται ἀπὸ μειζόνων, ἔχοντες τὴν μονῶν διακοσίων δέκα.

Εἶτά ἐστιν Ἰνδία μείζων, ἀφ' ἧς ὁ πυρὸς καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα ἐξελθεῖν λέγονται. Ὁμοίως τοῖς ἐγγυτάτοις βιοῦντες καλῶς διάγουσι, καὶ οἰκοῦσι τὴν μεγάλην καὶ ἀγαθήν, μονῶν διακοσίων δέκα.

Ἔπειτα παράκειται ἐξαίρετος χώρα, ἣ λέγεται ἄνδρας ἔχειν ἀνδρείους, καὶ λίαν σπουδαίους ἐν πολέμοις, καὶ χρησίμους ἐν πᾶσι, Ἰνδία ἐλάσσων. Ὅταν αὐτῇ κίνησις εἴη πολέμου, παρὰ τῶν Περσῶν αἰτεῖ βοήθειαν, ἢ ἐν πᾶσι περισσεύουσι, καὶ οἰκοῦσι τὴν μονῶν ἑκατὸν πεντήκοντα.

* ἐλαχίστη

Μετὰ τούτους Ἰνδία ἐλάσσων,* ἧς ἔθνος διοικεῖται ἀπὸ μειζόνων, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐλεφάντων ἀναρίθμητον πλῆθος,

καὶ οἱ

Prædictæ porrò gentes omnes non nisi camarini pomis viuunt, & pipere, & melle camarino: panem quoque cœlitùs quotidianum accipiunt. Inter eos nemo irascitur, neme iudicio experitur, nulla rixa, non cupiditas, non dolus non aliquid mali est.

Prædictæ autem gentes sine [b] camarinas viuunt pomis, & piper & mella [c] camarina: panem enim celestem cotidianum accipiunt. Inter eos omnis nec irascitur, nec iudicium appetunt, neque rixa, neque cupiditas, neque dolum [d] vel aliquit [e] mali est. VI.

Communia prædictis gentibus.

b *vel* sinre *in MS.*

c *mille camarino.*

d *i dolosum*

e *aliquid*

Post Nebusam verò gentem, eique adiacens, regio est DISAPH*: quam qui incolunt, beatè reguntur eodem modo quo & vicini. Et incolunt terram quæ continet mansiones ducentas quadraginta.*

Post ergo Nebus gentem adiacet regio DISAPH: quam qui habitanr, reguntur benè quomodo vicini. Et habitant terram tenentem mansiones ducentas quadraginta. VII.

DISAPH

Post hanc est gens, quæ sic vocatur, IONEVM*: cuius incolæ eodem modo cum vicinis viuere, vitamq́ue transigere censentur: idem enim prorsus vitæ genus apud eos est. Hi habitant terram centum viginti mansionum.*

Post hanc gens sic appellanda IONEVM: cuius homines eodem modo vicinantibus viuentes vitam transigere putant: indifferens enim ad eos vita. Et habitant terram centum viginti mansionum. VIII.

IONEI

Deinceps DIVA *gens: quæ & ipsa eodem modo à Maioribus regitur; habetq́ue terram mansionum ducentarum decem.*

Deinde DIVA gens eodem modo reguntur à Maioribus, habentes terram mansionum ducentas decem. IX.

DIVÆI

Exinde est INDIA MAIOR*: vnde triticum, omniaq́ue necessaria prodire dicuntur. Hi pari modo cum vicinis viuunt, beateq́ue agunt; & incolunt terram latam latámque, mansionum ducentarum decem.*

Deinde est INDIA MAIOR, à quâ triticum & omnia necessaria exire dicuntur: similiter proximis viuentes benè transigunt; & habitant terram magnam & bonam, mansionum ducentarum decem. X.

INDIA MAIOR

Huic adiacet eximia regio, quæ dicitur viros fortes & valde industrios in bellis habere, & ad omnia idoneos, INDIA MINOR *scilicet. Quare & Persæ bellum moturi ab his auxilium petere solent, quo vtique abundant. Et incolunt terram mansionum centum quinquaginta.*

Deinde adiacet eximia Regio, quæ dicitur viros habere fortes & valde industrios in bellis, & vtiles in omnibus, INDIA MINOR. Cùm ei motus fuerit belli, à Persis petit auxilium, quo in omnibus habundant. Et habitant terram mansionum centum quinquaginta.. XI.

INDIA MINOR

Post hos est INDIA MINOR*: cuius gens à Maioribus regitur: apud hos ingens elephantorum copia est: quare*

Post hos INDIA MINOR, [f] cuius gẽs regitur à Maiorib & ad eos elefantorum innumerabilis multitudo, XII.

INDIA Minima

f *Minima*

καὶ οἱ Πέρσαι παρ' αὐτῶν παραλαμβάνουσι διὰ τὸ πλῆθος· κατοικοῦσι γῆν μονῶν δεκαπέντε.

Μετὰ τούτους εἰσὶν οἱ Πέρσαι, τοῖς Ῥωμαίοις πλησιάζοντες, οἳ ἰσοριοῦνται σφόδρα ἐν κακοῖς πᾶσι, καὶ πολέμοις εἰσὶν ἀνδρεῖοι· καὶ ἀσεβείας ὑπ' αὐτῶν μεγάλας πράττεσθαι λέγουσιν, οὐ γινώσκοντες τὸ τῆς φύσεως ἀξίωμα, ὡς ἄλογα ζῶα ταῖς μητράσι καὶ ἀδελφαῖς συγκοιμῶνται, καὶ ἀσεβῶς ποιοῦσι εἰς αὐτὸν, ὃς ἐποίησεν αὐτοὺς, θεόν. Ἄλλως δὲ περιαστεύειν λέγονται ἐν πᾶσι. Δοθείσης τε ἐξουσίας τοῖς πρὸς αὐτοὺς πλησιάζουσι ἔθνεσι τῆς ἐμπορείας τῆς ἑαυτῶν χώρας πάντα περιαποχορηγεῖν δοκοῦνται.

Τούτων δὲ πλησίον, τὸ τῶν Σαρρακηνῶν ἔθνος διάγει, τῇ ἁρπαγῇ ἐλπιζόντων τὸν ἑαυτῶν βίον διάγειν· καὶ τὰς γυναῖκας λέγουσιν εἰς αὐτοὺς βασιλεύειν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν προλεχθέντων ἐθνῶν ἱστορικῶς φησι. ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ ἡμετέραν γῆν, τοῦτ' ἔστι τῶν Ῥωμαίων, συγγράφειν, πειράσομαι ἐξετάζειν, ὥστε δύνηται τοῖς ἀναγινώσκουσι ὠφελεῖν. Ἀρξώμεθα οὖν. Ἐλέξαμεν γοῦν, τὰς τῶν Περσῶν χώρας ὁπόσων μονῶν εἰσὶν ἔλεγον οἳ συνέγραψαν, καὶ ὅτι ἀσεβεῖς, καὶ ἐπίορκοι, καὶ τὰς συνθήκας οὐ φυλάσσοντες οὔτε τοῦ πολέμου, οὔτ' ἄλλου πράγματος.

Μετὰ τούτους ἡμετέρα γῆ ἐστί. ἕπεται γοῦν ἡ Μεσοποταμία καὶ Ὀσδροήνη.

Μεσοποταμία μὲν ἔχει πόλεις πολλὰς καὶ ποικίλας· ὧν ἐξέχουσαι εἰσί, ἃς βούλομαι εἰπεῖν. Εἰσὶ τοίνυν Νίσιβις καὶ Ἔδεσσα.

quare & Perſa ab his accipere ſolent. Incolunt terram manſionum quindecim.

tudo, & Perſe g ab ipſis accipiunt propter multitudinem. Habitant terram manſionum quindecim. g *Perſa*

Poſt hos ſunt PERSÆ, *Romanis vicini: qui dicuntur tùm in malis omnibus tùm & in bellis valde fortes. Sed & impietates magnæ ab his peragi dicuntur: non agnoſcentes quippe Naturæ dignitatem, ad inſtar brutorum animalium cum matribus & ſororibus miſcentur: & impiè faciunt in Deum qui eos creauit. Aliàs verò in omnibus abundare dicuntur: & ſi quando detur facultas vicinis gentibus omnis generis merces ex ſua regione iis abunde ſubminiſtrare videntur.*

Poſt hos ſunt PERSÆ, Romanis propinquantes, qui iſtoriantur h valdè in malis omnibus, & bellis eſſe fortes. Et impietates ab eis magnas agi dicunt, non cognoſcentes naturæ dignitatem, ſicuti muta animalia matribus & ſororibus condormiunt, & impiè faciunt in illum, qui fecit eos, Deum. Aliàs autem abundare dicuntur in omnibus: data enim poteſtate ad eos adpropinquantibus gentibus, negotij ſuæ regionis omnia habundare videntur. XIII. PERSÆ h *hiſtoriantur*

Prope hos degit SARACENORVM *gens, quæ rapina vitam ſuam tranſigere adſolet. Mulieres verò his imperare dicuntur.*

Horum autem prope SARRACENÒRVM gens degit, rapinâ ſpetantium ſuam vitam tranſigere: & mulieres aiunt in eos regnare. XIV. SARRACENI

Et hæc quidem de prædictis gentibus Hiſtoricus ait. Quoniam verò neceſſe eſt, & Noſtram Terram, id eſt Romanorum, deſcribere, & eam experiar exponere, ita vt Lectoribus prodeſſe poſſit. Age igitur. Diximus iam de Perſarum terris, quot eas manſionum eſſe ſcriptores dixerint: item, quod iidem impij, ac periuri, & fœdifragi tum in bello, tum & in aliis negotiis ſint.

Et hæc quidem de prædictis gentibus Hiſtoricus i ait. Quoniam verò neceſſarium eſt, & Noſtram Terram, hoc eſt Romanorum, conſcribere, experiar exponere, vt poſſit legentibus prodeſſe: incipiamus ergo. Diximus enim, Perſarum terras quot manſionum eſſe dixerunt qui conſcripſerunt, & quia impij, ac periuri, & ſponſiones non cuſtodientes nec belli neque alterius negotij. XV. TRANSITIO *ad orbem Romanum.* i *Hiſtoria*

Poſt hos iam *noſtra terra eſt. Sequitur ſcilicet Meſopotamia & Oſdroëna.*

Poſt hos noſtra terra eſt. Sequitur enim Meſopotamia & Oſdroëna. XVI. MESOPOTAMIA & OSDROENA

Et MESOPOTAMIA *quidem multas & varias ciuitates habet, è quibus eximia ſunt, quas dicturus ſum. Sunt igitur* hæ, *Niſibis & Edeſſa:*

MESOPOTAMIA quidem habet ciuitates multas & varias: quantum excellentes ſuut, quas volo dicere. Sunt ergo Niſibis & Edeſſa:

Ἔδεσσα· αἳ ἐν πᾶσι ἄνδρας ἔχουσι κρατίστους, καὶ ἐν ἐμπορείᾳ σφόδρα ὀξεῖς, καὶ εὖ πλέονται μάλιστα, καὶ πλουσίους, καὶ πᾶσι ἀγαθοῖς κεχρημένοι εἰσί. λαμβάνοντες γὰρ παρὰ τῶν Περσῶν αὐτοὶ εἰς πᾶσαν γῆν τῶν Ῥωμαίων, πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες παλινδίδονται, ἔξω τοῦ χαλκώματος, καὶ τοῦ σιδήρου, ἐπεὶ οὐκ ἔξεστι τοῖς πολεμίοις διδόναι χάλκωμα ἢ σίδηρον. Ταῦται δὲ πόλεις ἀεὶ ἱσταμέναι, τῶν θεῶν καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος σοφίᾳ ἔχουσαι τὰ τείχη ἔγκλυτα περὶ πολέμου, ἀεὶ τὴν τῶν Περσῶν ἀρετὴν διαλύουσι, ζέοντες ταῖς ἐμπορείαις, καὶ διάγοντες σὺν πάσῃ ἐπαρχίᾳ καλῶς.

Ἔπειτα τῆς Ὀσδρονήνης Ἔδεσσα, καὶ αὐτὴ πόλις λαμπρά.

Μετέπειτα νῦν χώρα τῆς Συρίας ἁπάσης, διαμερίζεται εἰς τρεῖς Συρίας, Φοινίκην, καὶ Παλαιστίνην, καὶ Κοίλην· καὶ ἔχουσι πόλεις ποικίλας καὶ ἐξέχουσας, καὶ μεγίστας, ὧν ἐκ μέρους μεμνησόμενος τέρψω τοὺς ἀκούοντας.

* vel βασιλεύουσα,

Ἔστι τοίνυν ἡ Ἀντιόχεια, πρώτη πόλις βασιλίσσα*, καὶ ἀγαθὴ ἐν πᾶσι, ὅπου καὶ Κύριος τῆς οἰκουμένης ἕζεται· ταύτῃ πόλιν λαμπρὰν, καὶ ἔργοις δημοσίοις ἐξέχουσα, καὶ πλῆθος λαῶν προσλαμβάνουσα, πάντας ὑποβαστάζει, πρωτεύουσα πᾶσιν ἀγαθοῖς.

Νῦν ἑτέραι πόλεις, ὥσπερ Τύρος, ἡ πάντων ἐμπορείαν ζεστῶς ἄγουσα, μεγαλωτέρως εὐδαίμων ἐστίν. Οὐδεμία γὰρ σχεδὸν πόλις τῆς ἀνατολῆς ἐστὶν αὐτῆς πυκνοτέρα ἐν ἐμπορείᾳ, καὶ πλουσίους ἄνδρας ἔχουσα, καὶ δυνατεύονται ἐν πᾶσι πύλαις.

Νῦν Βη-

Edessa : quæ viros habens vt cæteroquin præclaros, ita in commerciis valde industrios, nauigationibus claros, & locupletes, omnibus denique bonis instructos : Accepta quippe à Persis ipsi in omnem orbem Romanum transdant : & viceuersa alia cum Persis commutant, excepto ære & ferro, quia hostibus æs aut ferrum dare non licet. Hæ porrò ciuitates semper in statione locatæ, Deorum & Imperatorum prouidentia, mœniisq; bello inclytis instructæ, impetum vimq; Persarum dissoluunt : commercio feruentes, & cum omni prouincia benè commercantes.

Edessa : quæ in omnibus viros habent optimos, & in negotio valde acutos, & benè nantes [k] præcipuè & diuites, & omnibus bonis ornati sunt : Accipientes enim à Persis ipsi in omnem terram Romanorum vendentes & ementes iterum tradunt, extra eramen & ferrum, quia non licet hostibus dare etamen aut ferrum. Istæ autem ciuitates semper stantes, ***dum*** [l] ***& Imperatoris*** sapientia, habentes menia inclita bello, semper virtutem Persarum dissoluunt: feruentes negotiis, & transigentes cum omni prouincia bene.

k *nauigantes*

l *& supra* Dei *an* Deum? *An vero* Domini & Imperatoris?

Inde Edessa Osdroenæ, *quæ & ipsa clara vrbs est.*

Deinde Osdroenæ Edessa, & ipsa ciuitas splendida.

Post hæc iam tota Syriæ *regio, quæ in tres Syrias diuiditur, Phœnicem, Palæstinam & Coelem: Et habent ea varias & excellentes vrbes & maximas, quibus ex parte memoratis, cognoscendi cupidos delectabo.*

XVII. Deinde iam regio Siriæ omnis partitur in tres Sirias, Pynicam [m], & Palestinam & Coelam [n]. Et habent ciuitates varias & excellentes & maximas, quorum ex parte memoratus delectabor audientes.

Syria

m Phœnicem *debuit vertisse*

n Coelen

Prima igitur est Antiochia, vrbs Regia: beata in omnibus : vbi & Dominus Orbis terrarum sedet. Quod ciuitatem ipsam attinet, decora ea & operibus publicis eximia est : quæq; cùm multitudinem hominum vndiq; excipiat, omnes tamen sustinet, vt pote omnibus bonis abundans.

§.1. Est ergo ***Antiochia*** prima ciuitas Regalis, & bona in omnibus, vbi ***& Dominus Orbis terrarum*** sedet, ciuitatem splendidam [o] & operibus publicis eminens, & multitudinem populorum accipiens, omnis [p] sustinet, habundans omnibus bonis.

Antiochia

o *χ splendida*

p *omnes*

Sequuntur iam aliæ ciuitates : veluti Tyrus, quæ omnis generis commercium feruidè agitans, magnificè beata est: nulla enim fermè Orientis vrbs est, quæ commercio magis frequentetur: diuites esq; viros habet, & præpotentes in omnibus portis.

§.2. Iam alteræ ciuitates veluti ***Tyrus***, quæ, omnium negotium feruenter agens, magnificè felix est: nulla enim fortè ciuitas Orientis est eius spisior [q] in negotio; & diuites viros habens, & potentes in omnibus portis

Tyrus

q *spissior*

Νῦν Βήρυτος πόλις λίαν τρυφερά, καὶ τὰ ἀκροατήρια τῶν νόμων ἔχουσα, δι' ἣν πάντα δικαστήρια τῶν Ῥωμαίων· ἐντεῦθεν γὰρ ἄνδρες πεπαιδευμένοι εἰς πᾶσαν οἰκουμένην, παρακαθίζουσι τοῖς κριταῖς, καὶ εἰδότες τοὺς νόμους διαφυλάττουσι τὰς ἐπαρχίας, αἷς στέλλονται αἱ νομοθεσίαι.

Νῦν καὶ δὴ Καισαρεία πόλις ἐστὶν ὁμοίως τρυφερωτέρα, καὶ εὐποροῦσα πᾶσι, τῇ τε διαθέσει τῆς πόλεως εἰς πολλὰ ἐξέχουσα· Τετράφυλον γὰρ ἑαυτῆς ὀνομάζεται πανταχοῦ, ὃ ἕν ἐστι καινόν τι θέαμα.

Νῦν ἕτεραι πᾶσαι, ὧν καὶ αὐτῶν ὀνόματα ἐκ μέρους ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν, ἐπεὶ ἑκάσται τούτων τι ἔχουσι.

Ἐξαίρετός ἐστιν οὖν καὶ ἀγαθὴ πόλις ἥ τε Λαοδίκεια, ἡ ἀναδεχομένη πᾶσαν ἐμπορείαν, καὶ ἐκπέμπουσα τῇ Ἀντιοχείᾳ, μεγαλειώως βοηθεῖ καὶ ἀσκεῖ.

Ταύταις ὁμοίως καὶ Σελευκὴ πόλις κρατίστη, ἣ καὶ αὐτὴ πάντα τὰ ἐρχόμενα τῇ προειρημένῃ Ἀντιοχείᾳ ἀναφέρει, καὶ τὰ ταμιεῖα εἴδη, καὶ τὰ πρίβατα. Ὁ Κύριος τῆς οἰκουμένης αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος* ὁρῶν, ὅτι οὕτω χρήσιμός ἐστιν αὐτὴ* τῷ στρατοπέδῳ, ὄρος μέγιστον τέτμηκε, καὶ εἰσήγαγε τὴν θάλασσαν, καὶ λιμένα ἐποίησε μέγαν καὶ ἀγαθόν, ὅπου αἱ ἐλθοῦσαι νῆες σώζοιντο, καὶ τὸ ταμιεῖον βάρος* οὐκ ὄλοιτο.

* γρ. Κωνστάντιος
* αὐτῷ
* φορτίον

Ἔπειτα ἄλλαι νῦν πόλεις πᾶσαι Ἀσκάλων καὶ Γάζα, πόλεις ἐξέχουσαι, καὶ ἐν ἐμπορείᾳ ζῶσαι, καὶ περισσεύουσαι ἅπασι, πέμπουσι πάσῃ* ἐμπορείᾳ τῇ Συρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ οἶνον ἄριστον.

* σὺν πάσῃ

Νεάπολις καὶ αὐτὴ πόλις ἔνδοξος, καὶ λίαν ἔντιμος.

Τρίπο-

Iam Berytus *vrbs valde delitiosa, vbi etiam Iuris Auditoria sunt, per qua omnia Romanorum tribunalia stant: Ibi quippe viri edocti per omnem orbem terrarum Iudicum adsessores sunt: & legum periti prouincias tuentur, quibus constitutiones mitti subinde solent.*

Tam [f] *Beritus* ciuitas valde delitiosa, & auditoria legum habens, per quam [t] omnia Iudicia Romanorum: Inde enim viri docti in omnem orbem terrarum adsedent [u] Indicibus, & scientes leges custodiunt prouincias, quibus mittuntur legum ordinationes. §.3. *Berytus* [f] *Iam vt* [f]. Iam etiam [t] *qua* [u] *adsident*

Item Cæsarea *ciuitas similiter deliciosa est, & omnibus abundat, & structura elegantia in multis eminens est: Tetrapylum enim eius vbique celebratur, quod vtique singulare est & visu spectabile.*

Iam etiam & *Cæsarea* ciuitas est similiter delitiosior, & habundans omnibus, & dispositione ciuitatis in multa eminens: Tetraphylon enim eius nominatur vbique, quod vnum est nouum aliquid spectaculum. § 4. *Cæsarea*

Iam alia omnes, quarum & ipsarum ex parte nomina apponere necesse est, quia singulare quid singula habent.

Iam altere omnes, quorum [x] & ipsorum nomina ex parte necessarium est dicere, quia singula [y] eorum habent. [x] *quarum & ipsarum* [y] *singula earum quid habent.*

Pracipua igitur & beata ciuitas est Laodicia. *Ea omnis generis merces accipit, mox & emittens Antiochiam validè adiuuat & frequentat.*

Præcipua est ergo & bona ciuitas & *Ladicia*, quæ suscipiens omnem negotium & emittens Antiochiæ magnificè adiuuit [z] & exercet. §.5. *Laodicia* [z] *adiuuat*

Similiter & Seleucia *ciuitas beatissima, qua & ipsa omnia ad se delata prædicta Antiochia prabet, tùm fiscales tùm & priuatas species. Quare & Dominus orbis terrarum Imperator Constantius videns, quòd ea adeò sibi & exercitui suo vtilis esset, maximo monte secato, mare induxit, portumq́ fecit magnum & bonum, vbi venientes naues consisterent salua, & onus fiscale non periret.*

His similiter & *Seleucia* ciuitas obtima, quæ & ipsa omnia quæ veniunt prædictæ Antiochiæ offert & fiscales species & priuatas. *Dominus orbis terrarum Imperator* CONSTANTINVS [a] videns, quod sic vtilis est ei & exercitui, montem maximum secauit, & introduxit mare, & portum fecit magnum & bonum, vbi venientes naues saluarentur, & fiscale onus non periret. §.6. *Seleucia* [a] *Constantius*

Deinceps alia iam ciuitates omnes: veluti Ascalon & Gaza, *ciuitates eminentes, & commercio feruentes, omnibusq́ abundantes, prater alias merces, mittunt Syria & Ægypto vinum optimum.*

Deinde aliæ iam ciuitates omnes *Ascalon*, & *Gaza*, ciuitates eminentes, & in negotio bullientes, & habundantes omnibus, mittunt omni negotio Syriæ & Ægypto vinum optimum. §.7. *Ascalon* *Gaza*

Neapolis item *& ipsa ciuitas gloriosa & valde nobilis.*

Neapolis & ipsa ciuitas gloriosa & valde nobilis. §.8. *Neapolis*

Τρίπολις καὶ Σκυθόπολις καὶ Βίβλος, καὶ αὐτὴ πόλις ἐν ἐργασίᾳ κειμένη.

Ἡλιόπολις, ἡ πλησιάζει τῷ Λιβάνῳ ὄρει, γυναῖκας εὐμόρφους βόσκει, αἱ παρὰ πάντων ὀνομάζονται, Λιβανίτιδας, ὅπου τὴν Κύπριν μεγαλωτῶς σέβουσι· φασὶ γὰρ αὐτὴν ἐκεῖ οἰκεῖν, καὶ ταῖς γυναιξὶ τὴν χάριτα τῆς εὐμορφίας διδόναι.

Εἰσὶ δὲ πάλιν πόλεις· καὶ αὐτὴ Σιδὼν, Σαρέπτη, Πτολεμαΐς, Ἐλευθερόπολις, βηρυτὸς ὁμοίως καὶ Δαμασκός.

Ἐπεὶ τοίνυν κατὰ μέρος τὰς προειρημένας πόλεις διεγράψαμεν, καὶ ἐλέξαμεν, εἰς ὀθόνια* εἰσὶ ταῦτα, Σκυθόπολις, Λαοδικία, Βίβλος, Τύρος, Βηρυτός· αἱ ὀθόνη ὅλη οἰκουμένη ἐκπέμπουσι, ὧ εἰσὶ περιουσίαι. Ὁμοίως δὲ καὶ Σαρέφθη, καὶ Καισαρεία, καὶ Νεάπολις· ὥσπερ καὶ Λύδδη τὴν πορφύραν ἀληθινὴν. Πᾶσαι δὲ αἱ προειρημέναι πόλεις ἔνδοξοι καὶ καρποφόροι ἐν σίτῳ, οἴνῳ, καὶ ἐλαίῳ ἔχουσι καὶ σὺν πᾶσι ἀγαθοῖς, Νικόλαον τε φοινικίδιον ἐν Παλαιστίνης χώρᾳ, τόπῳ, ὃς οὕτω καλεῖται Ἱεριχοῖς, ὁμοίως καὶ Δαμασκηνὸν, καὶ ἄλλο φοινικίδιον ἔλαττον, καὶ πιστάκια, καὶ παντὸς γένους μήλων περιουσίαν.

*λινουφεῖα

Ἐπεὶ δὲ δεῖ καὶ καθ' ἕκαστα διαγράφειν, τί περὶ ἑκάστας πόλεις τερπνὸν εἶναι δύναται, καὶ τοῦτο εἰπεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι.

Ἔχει τοίνυν Ἀντιόχεια μὲν ἐν πᾶσι τερπνοῖς περιουσίαν, μάλιστα δὲ τοῖς Κιρκησίοις. Τὰ δὲ πάντα διατί; Ἐπεὶ ἐκεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἔξεται, ἀναγκαῖον ἐστὶ πάντα δι' αὐτόν. Ἰδοὺ ὁμοίως ἡ Λαοδικία, Κιρκησίους, καὶ Τύρος, καὶ Βη-

Tripolis & Scythopolis & Biblus, *qua & ipſa ciuitas linificio clara eſt.*

Tripolis, & *Scytopolis*, & *Bibilus* § 9.
& ipſa ciuitas in induſtria poſita. *Tripolis, Scytopolis, Bibius*

Hæliopolis, *qua Libano monti propinqua eſt, formoſas mulieres alit, qua apud omnes Libanotides nominantur: Ibiq; Venerem magnificè colunt, quandoquidem ea ibi habitare & mulieribus decus forma dare dicitur.*

Haliopolis, quæ propinquat Li- § 10.
bano monti, mulieres ſpecioſas *Haliopolis*
paſcit, que [b] aput omnes nomi- b *qua*
nantur Libanotidas; vbi *Venerem*
magnificè colunt: dicunt enim
eam ibi habitare, & mulieribus
gratiam formoſitatis dare.

Sunt prætereà & hæ ciuitates, Sidon, Sarepta, Ptolemais, Eleutheropolis, *pariter & beatiſſima* Damaſcus.

Sunt autem iterum ciuitates, & §. 11.
ipſa *Sidon, Sarepta, Ptolemes, Eleu-* *Sidon. Sare-*
theropolis, obtima ſimiliter & *Da-* *pta, Ptole-*
maſcus. *man, &c.*

Deſcriptis & deſignatis ita ex parte prædictis ciuitatibus, linificio clara ſunt hæ, Scythopolis, Laodicia, Biblus, Tyrus, Berytus, quæ linteamen in omnem orbem terrarum emittunt, quo ſcilicet abundant: Pariter autem & Saraphta & Cæſarea & Neapolis: ſimiliter vt Lydda, purpuram alitinam. Omnes porrò prædicta vrbes & glorioſa, & frugifera frumento, vino, oleo. Habent præter hæc & cum omnibus aliis bonis & Nicolai palmulam in regione Palæſtina, loco quodam qui vocatur Iericho, ſimiliter & Damaſcena & aliam palmulam minorem & pſittacium, & omne genus pomorum abunde.

Quoniam ergo ex parte prædi- §. 12.
ctas ciuitates deſcribſimus & dixi- *Singularia*
mus in linteamina ſunt Ae [c] Scito- *bona Syria*
polis, Ladicia, Biblus, Tipus [d], Be- *ciuitatum*
ritus, quæ linteamen omni orbi c *hæ, Scitopolis*
terrarum emittunt, & ſunt habun- d *Tyrus*
dantia [e]. Similiter autem & Sara- e *in MS. ſupra eminentes in omni*
fa [f], & Cæſarea, & Neapolis, quo- f *Saraphta*
modo & Lydda purpuram alti- g *al. alitinã*
nam. [g] Omnes autem prædiſtæ ci- h *Habent &*
uitates glorioſæ & fructiferæ in *cum*
frumento, vino & oleo. Hi [h] & i *palmula*
omnibus bonis Nicholaum itaq; *Nicolai*
palmulam [i] in Paleſtinis [k] regio, k *Palæſtinæ regione*
loco, qui ſic vocatur Iericho, ſimi- l *minorem*
liter & Damaſcena, & altera pal- m *habun-*
mula minore [l] & pſittatium, & om- *danter*
ne genus pomorum habitantem. [m]

Cùm autem oporteat & ſigillatim cuiq; propria deſcribere, quodnã videl. *in ſingulis his vrbibus voluptatum genus excellat, & hoc dicere neceſſe eſt.*

Quoniam autem oportet & ſin- § 13. *ad*
gula eorum deſcribere, quid a[n] *Voluptates*
ſingulas ciuitates delectabiles [o] eſſe *quid & quot ludorum artifices conferant ſingula Syria ciuitates*
poteſt, & hoc dicere neceſſarium eſt. n *ad*

Eſt igitur Antiochia in omnibus voluptatum generibus abundans: maximè autem Circenſibus. Quare autem quaſe omnia ibi ſunt? Quia ſcilicet cùm ibi Imperator ſedeat, neceſſe eſt & omnia ibi eſſe propter eum. Ecce pariter & Laodicia Circenſibus excellit, & Tyrus & Be-

Habes ergo Antiochiam quidem o *delectabile*
in omnibus delectabilibus habun- p *maximè*
dantem, maximæ [p] autem Circen-
ſibus. Omnia autem quare? Quo-
niam ibi *Imperator* ſedet, neceſſe
eſt omnia propter eum. Ecce ſimi-
liter Ladicia, Circenſes, & Tyrus
& Be-

καὶ Βήρυτος, καὶ Καισαρεία. Ἀλλὰ Λαοδικία πέμπει ταῖς ἄλλαις πόλεσι ἡνιόχους * κρατίστους· Τύρος καὶ Βήρυτος ὑποκριτάς· Καισαρεία παντομίμους· Ἡλιόπολις, χοραύλας· μάλιστα ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ Λιβάνου Μοῦσαι αὐτοῖς ἐμπνέουσι τὴν θειότητα τοῦ λέγεσθαι. Ἐνίοτε δὲ καὶ Γάζη ἔχει ἀγαθοὺς ἀκροαματικούς· λέγεται δὲ ἔχειν αὐτὴν καὶ παμμαχαρίους. Ἀσκάλων ἀθλητὰς παλαιστάς, Κασαβετία, κλωπετάς.

* vel ἀγι-τόρας

Πᾶσαι δὲ διὰ τὰς πραγματείας ἵστανται, καὶ ἄνδρας ἔχουσι πλουσίους ἐν πᾶσι, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ ἀρετῇ, καὶ ἀέρας εὐκράτους ἔχουσι.

Καὶ ταῦτα μὲν τῆς Συρίας ἐκ μέρους· παρελείψαμεν γὰρ πολλά, ἵνα μὴ ἐκτείνειν ἔξω εὐκαιρον τῶν λόγων δοκῶμεν, καὶ τὰς λοιπὰς χώρας τε καὶ ἐπαρχίας γράφειν δυνώμεθα.

Ἔχεις οὖν ἀπὸ σκαιοῦ μέρους τῆς Συρίας, καὶ Αἰγύπτου, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὅλης Θηβαΐδος μέρη, ἃ διαγράφειν ἀναγκαῖόν ἐστι.

Ἔχεις τοίνυν πᾶσαν Αἰγύπτου χώραν, ἐστεφανωμένην ποταμῷ, ὃς οὕτω καλεῖται Νεῖλος, ὃς ἐρχόμενος ἀρδεύει πᾶν πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ καρποφορεῖ πάντα, ἄνευ ἐλαίου· Πυρὸν δέ, κριθήν, ἄρωμα, καὶ οἶνον περισσευόν· ἄνδρας ὁμοίως εὐγενεῖς, τοὺς θεοὺς σέβοντας ἐξόχως· μηδαμόθι γὰρ τὰ τῶν θεῶν μυστήρια οὕτω διατελεῖται, ὥσπερ ἐκεῖ ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ ἕως τόδε· καὶ σχεδὸν ἐκείνη πάσῃ οἰκουμένῃ παρέδωκε τοὺς θεοὺς σέβεσθαι. Φασὶ δὲ τοὺς χαλδαίους κράτιστον σέβειν· ὅμως οὓς ἑωράκαμεν, θαυμάζομεν, καὶ ἐν πᾶσι πρώτους εἶναι λέγομεν. Καὶ μὲν ἐκεῖ τοὺς θεοὺς κατῳκηκέναι, ἢ καὶ κατοικεῖν

εἰδώ-

& Berytus & Cæsarea. Quin & Laodicia suppeditat aliis ciuitatibus optimos agitatores: Tyrus & Berytus, mimarios: Cæsarea, pantomimos: Heliopolis, choraulas: ideò maximè quod Musæ Libanotides his canendi diuinitatem inspirent. Habet & aliquando Gaza bonos acromaticos: quinimò dicitur ea habere & pammacharios: Ascalon athletas luctatores: Castabala, funambulos.

& Beritus & Cæsarea: sed Laodicia mittet [q] aliis ciuitatibus agitatores obtimos: Tyrus & Beritus, mimarios: Cæsarea, pantomimos: Eliopolis, choraulas: maximè quod à Libano Musæ illis inspirent diuinitatem dicendi. Aliquando autem & Gaza habet bonos audirores: dicitur autem habere eam & pammacharios: Ascalon, athletas luctatores: Castabetia, calopettas. [q] *minis*

Omnes porrò per commercia stant, virosq; diuites habent in omnibus & verbo & opere & potentia. aëres etiam temperatos habent.

Omnes autem per negotia stant, & viros habent diuites in omnibus & oratione & opere & virtute: & aëres temperatos habent. §. 14.

Et hæc quidem de Syria ex parte dicta sint: plurima enim prætermisimus, ne extra institutum, sermonem pretendere videamur: quò etiam ceteras regiones & prouincias describere possimus.

Et hæc quidem Syriæ ex parte: Prætermisimus enim multa, vt non extendere extra oportunum orationem videamur, & cæteras regiones quoque & prouincias scribere possimus.

Sunt igitur à læua parte Syria, & Ægypti & Alexandria, & totius Thebaidis partes, quas describere necesse est.

XVIII. Ægyptus & Alexandria

Habes ergo de leuâ parte Syriæ, & Ægypti & Alexandriæ & totius Thebaidis partes, que [r] describere necessarium est. [r] *qua*

Habes itaque vniuersam Ægypti regionem coronatam fluuio qui vocatur Nilus: qui exiens rigat omnem faciem terræ. Et omnis generis frugum frugifera est, oleo tantum excepto: tritico verò, hordeo, leguminibus & vino abundat: viris pariter nobilibus, quiq; Deos eximiè colunt: nusquam enim terrarum sacra Deorum ita celebrantur, vt ibi iam ab antiquo, & vsque nunc: & verò ipsa propemodum omni orbi terrarum Deorum cultum tradidit. Dicunt equidem nonnulli Chaldæos melius adhuc colere, sed enim quos vidimus, & miramur, & in omnibus primos esse asserimus: siquidem ibi Deos habitasse, imò & habitare scimus.

Habes ergo omnem *Ægypti* regionem eoronatam fluuius [s] qui sic vocatur Nilus, qui veniens rigat omnem faciem terræ, & fructum feret [t] omnia, sine oleo: triticum autem, hordeum, legumen & vinum habundantem: viros similiter nobiles, Deos colenres eminenter: nusquam enim Deorum misteria sic perficitur, quomodo ibi ab antiquo, & vsque modò: & penè ipsa omni orbi terrarum tradidit Deos colere. Dicunt autem Chaldæos melius colere: tamen quos videmus, [u] miramur, & in omnibus primos esse dicimus. Etenim ibi Deos habitasse, aut & habitare sci- [s] *fluuio* [t] *fert* [u] *vidimus*

εἰδώμεθα. Τινὲς δὲ καὶ τὰ γράμματα παρ' αὐτῶν εὑρημένα εἶναι λέγουσιν· ἄλλοι δὲ ἀπὸ τῶν Χαλδαίων, ἄλλοι δὲ ἀπὸ τῶν Φοινίκων· τινὲς δὲ τὸν Ἑρμῆν ἐφευρετὴν εἶναι τῶν γραμμάτων βούλονται· καὶ πολλῶν λεχθέντων οὐδεὶς τὸ ἀληθὲς ἐπίσταται, οὐδὲ τις εὑρέσθαι δύναται. Ὅμως ἄνδρας σοφοὺς* ὑπὲρ πάντα κόσμον Αἴγυπτος περιουσεύει. Μεγαλόπολις γὰρ αὐτῆς Ἀλεξάνδρεια εἰς πᾶν γένος εὑρήσεις τὴν φιλοσόφων πᾶσαν διδασκαλίαν. Τοιγαροῦν ποτὲ ἀγῶνος γενομένου τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, τίς αὐτῶν τὸ μουσεῖον λάβοι, δεινότεροι καὶ τελειότεροι εὑρημένοι οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ἐνίκησαν· καὶ τὸ μουσεῖον πρὸς αὐτοὺς κέκειται· καὶ ἀδύνατόν ἐστιν ἐν ὁποίῳ πράγματι εὑρίσκειν ἐθέλοις σοφὸν, ὥσπερ Αἰγύπτιον· καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ φιλόσοφοι, καὶ οἱ τὴν σοφίαν τῶν γραμμάτων εἰδότες οἱ ἐκεῖ ἐμφανῶν, κρείττονες ἦσαν. Οὐ γὰρ ἐστὶ πρὸς αὐτοὺς ἐπίθεσίς* τις, ἀλλ' ἕκαστοι αὐτῶν, ὅ, τι ἐπαγγέλλονται, ἀληθῶς ἐπίστανται. Διὸ οὐ πάντες πάντως, ἀλλ' ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ, διὰ ἑαυτῆς μαθήσεως κοσμεῖν, διατηρεῖ πράγματα.

* σοφιστάς

* φιλονικισμός, πλάνη

Ἀλεξάνδρεια δὲ πόλις ἐστὶ σφόδρα μεγίστη, καὶ ἐξέχουσα ἐν διαθέσει, καὶ περιουσεύουσα πᾶσιν ἀγαθοῖς, καὶ τοῖς δελεάσι πλουσία· ἰχθύων γὰρ τρία γένη ἐσθίει, ὃ ἑτέρα ἐπαρχία οὐκ ἔχει, ποταμικὸν, καὶ λιμναῖον, καὶ θαλάσσιον· πάντα δὲ εἴδη, ἢ ἀρώμασιν, ἢ τισὶ πραγματείαις βαρβαρικαῖς ἐν αὐτῇ περιουσεύει· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γὰρ ἔχουσα Θηβαΐδος Ἰνδῶν γένος, καὶ λαμβάνουσα πάντα παρέχεται πᾶσι. Καὶ θεοὶ σέβονται ἐξόχως, καὶ ναὸς Σεράπις ἐκεῖ ἐστὶν· ἓν ἐστὶ μόνον θέαμα καινὸν ἐν παντὶ κόσμῳ· οὐδαμοῦ γὰρ τῆς γῆς ἢ οἰκοδομὴ, ἢ διάθεσις τοῦ ναοῦ, ἢ θρησκείας εὑρίσκεται, πάντοθεν δὲ τὸ μουσεῖον αὐτῇ

ἀνακείμ-

ſcimus. Sed & nonnulli literas ab eis inuentas eſſe dicunt, quas alij à Chaldæis, alij verò à Phœnicibus: alij vere Mercurium inuentorem literarum aſſerunt: & cùm multa ſuper hac re dicantur, nemo verum ſcit, neque etiam ſcire poteſt. Interim Ægyptus ſupra omnem orbem viris ſapientibus abundat. ex Metropoli quippe eius Alexandria per omnes prouincias videas omnis generis Philoſophos. Quare & cùm aliquando certamen inter Ægyptios & Græcos ebortum fuiſſet vtris principatus deberetur, argutiores & perfectiores Ægyptij inuenti ſunt, viceruntq́. & principatus eis adiudicatus fuit: denique impoſſibile eſt in quocunque tandem genere volueris ſapientem talem inuenire cuiuſmodi Ægyptij ſunt. Quare & omnes ij Philoſophi, ſcientiamq́ literarum adſecuti, qui ibi morati ſunt, præſtantiores euaſerunt. Neque etiam vlli apud eos impoſtores ſunt, verum ſinguli eorum quod pollicentur, certò ſciunt: eò quod non omnes omnia, verùm ſinguli ſua negotia per ſingularem diſciplinam ornantes, perficiant.

ſcimus. Aliqui autem & literas ab eis inuentas eſſe dicunt: alij autem à Chaldæis, alij autem à Punicis [x]. Quidam autem Mercurium inuentorem eſſe literarum volunt: & multis dicentibus, nemo verum ſcit, nec credi poteſt. Tamen viros ſapientes præ [y] omnem mundum Ægyptus habundat. Metro enim eius Alexandria in omnem gentem inuenies Philiforum [z] omnem doctrinam. Itaque aliquando certamine facto Ægyptiorum & Græcorum, quis eorum muſium accipiat, argutiores & perfectiores inuenti Ægyptii, & vicerunt, & muſium ad eos iudicatus eſt: & impoſſibile eſt in quacunque re inuenire volueris ſapientem, quomodo Ægyptium? Et ideò omnes Philoſophi, & qui ſapientiam litterarum ſcientes, ibi ſemper morati ſunt, meliores fuerunt: Non enim eſt ad eos vlla impoſtura, ſed ſinguli eorum quod pollicentur certè ſciunt: Propter quod non omnes omnium, ſed quiſque ſua per ſuam diſciplinam ornans perficit negotia.

Alexandria porrò ciuitas eſt longe maxima, ſtructuraq́ diſpoſitione eximia: omnibuſq́ bonis abundans: & omnis generis eſcarum diues: Nam & tria piſcium genera comedit, quod alia prouincia non habet, piſcem fluuiatilem, ſtagnenſem & marinum. Omnes etiam ſpecies, ſiue aromatum ſiue aliarum mercium Barbaricarum, in eà abundant: ſupra caput quippe Thebaidos cùm Indorum genus habeat, quæ inde accipit omnia omnib. præſtat. Dij quoque coluntur eximiè, & templum Serapis ibi eſt; quod quidem ſingulare eſt toto orbe viſuq́ ſpectabile opus: Nullibi quippe terrarum talem aut ſtructuram, aut templi diſpoſitionem aut cultus inuenire eſt, quin huic prin-

Alexandria autem ciuitas eſt valdè maxima, & eminens in diſpoſitione, & habundans omnibus bonis, & eſcis diues: Piſcium enim tria genera manducat, quod altera prouincia non habet, fluminale & ſtagneſe [a] & marinum. Omnes autem ſpecies aut aromatibus, aut aliquibus negotiis barbaricis in ea habundant: ſupra caput enim habens Thebaidis Indorum genus, & accipiens omnia præſtat omnibus. Et Dij coluntur eminenter, & templum Serapis ibi eſt, vnum eſt ſolum ſpectaculum nouum in omni mundo. Nuſquam enim terræ aut ædificium, aut diſpoſitio templi, aut religionis inuenitur, vndique autem muſium ei reddi-

[x] Phœnicibus debuit vertiſſe.

[y] ſupra vertiſſe debuit

[z] Philoſophorum.

[a] ſtagnenſe

ἀνακάμπτειν δοκεῖ. κτᾶται τοίνυν ἅπασι, οἷς περιατεύει, ἀγαθοῖς, καὶ ἓν πρᾶγμα, ὃ μηδαμόθι εἰ μὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ χώρᾳ αὐτῆς γίνεται, αὐτὴν οὐ μηδὲ δικαστήρια, μηδὲ τὰ ἴδια πράγματα διοικεῖσθαι δύναται· ἀλλὰ σχεδὸν κατ' αὐτὸ πρᾶγμα πᾶσα τῶν ἀνθρώπων φύσις ἱστάναι δοκεῖται. Καὶ τί ἐστι, ὃ οὕτως παρ' ἡμῖν ἐπαινεῖται; Χάρτην, ὅτι αὐτὴ ποιοῦσα, καὶ παντὶ κόσμῳ ἐκπέμπουσα, χρήσιμον εἶδος πᾶσι ἀναδείξασθαι μόνη τοῦτο ὑπὲρ πάσας πόλεις τε καὶ ἐπαρχίας κεκτημένη, ἀλλ' αὐτὴν φθόνου χορηγῶν ἑαυτῶν ἀγαθῶν. Καὶ Νεῖλους δὲ ἀγαθότητα ὑπὲρ πᾶσαν ἐπαρχίαν κεκτημένη· ὃς Νεῖλους ποταμὸς θέρεος ὥρᾳ ἀποβαίνων ἀρδεύει πᾶσαν γῆν, καὶ πρὸς τὴν ἄρδευσιν παρασκευάζει, ὃν ἀρδευθέντες περιατεύοντες μεγάλῃ εὐλογίᾳ πληροῦνται· πρὸς αὔξησιν γὰρ ἓν μέτρον, ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν εἴκοσι μέτρα ποιεῖ· καὶ οὕτω καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ γῆ ἀποδιδοῦσα καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις χρήσιμός ἐστι. Κωνσταντινούπολις γὰρ τῆς Θρακίας ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βόσκεται· ὁμοίως καὶ τὰ ἀνατολικὰ μέρη μέγιστα, διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ πόλεμον τῶν Περσῶν· τοὐνεκα οὐ δύνασθαι ἄλλην ἐπαρχίαν χορηγεῖν, εἰ μὴ τὴν θείαν Αἴγυπτον· ἣν καὶ ὀνομάζων ἀπὸ τῶν Θεῶν, πλείω εἶναι νομίζω, ὅπου τοὺς Θεοὺς, ὡς προεξελέξαμεν, σέβοντες καλῶς τῇ ἱστορίᾳ μέγιστα παρέχουσι. Καὶ εἰσὶ πάντα τὰ ἱερὰ καὶ ναοὶ πᾶσι κεκοσμημένα. Εἰσὶ γὰρ νεωκόροι*, καὶ ἱερεῖς, καὶ διάκονοι, καὶ θύται, καὶ προσκυνηταί*, καὶ μάντεις κράτιστοι περιατεύουσι. Καὶ γίνεται πάντα τάξει· βωμοὺς τοὺς ἀγαθοὺς εὑρήσεις ἀεὶ πυρὶ φλέγοντας, καὶ θυσιῶν καὶ λιβάνου πλήρεις, ἀναδέματα ἅμα, καὶ λιβανωτὰ τοῖς ἀρώμασι πλήρη, τὴν θείαν τάξιν πνέοντα. Νῦν καὶ πόλιν τοῖς κεῖται· ὀρθῶς διηκριβωμένην εὑρήσεις· ἐν φιλοσοφίᾳ ἀρεσμένος* ὁ λαὸς τῆς Ἀλεξανδρείας· Κεῖται γὰρ ἐν ἐκείνῃ πόλει μετὰ φόβου καὶ τιμῆς εἰσέρχονται.

* ζάκοροι
* προσεδευ-μοί
* μόνοι

principatus debetur. Possidet præter alia, quibus potitur bonis & rem quandam, quæ nusquam nisi Alexandria & in eius regione conficitur: absque qua neque iudicia, neque priuata negotia celebrari possunt, quin eius ope fermè omnis hominum natura stare videtur. Et quid quæso est, quod adeò à nobis commendatur? Nempe quod cùm Chartam ipsa conficiat, & in vniuersum orbem emittat, vtilissimam speciem omnibus præbeat: sola nempe hoc supra omnes ciuitates & prouincias cùm possideat, citra inuidiam tamen hæc bona sua aliis communicat. Sed & Nili felicitatem præ omnibus aliis prouinciis habet: Nilus enim fluuius æstiuo tempore exundans omnem terram rigat & ad sementem præparat: quam vbi fecère, magna benedictione & abundè replentur: apud eos quippe vnus medius, centum, imò centum & vigintì modios reddit: cumq; singulis annis eum in modum terra producat, iam & aliis prouinciis opitulatur: Constantinopolis scilicet Thracia ab eâ fermè pascitur, pariter & partes Orientis præcipua, propter exercitum seu comitatum Imperatoris, & bellum Persicum: cuè sanè rei nulla alia prouincia sufficere potest, quam diuina Ægyptus. Diuina *inquam, quo à Dijs desumpto elogio nullum maius puto: sanè enim cùm ibi, vt antea iam diximus, benè Deos colant, visui maxima quæq; offerunt. Etenim omnia fana & templa vndiq; exornata sunt: Neocori etiam, & Sacerdotes & Ministri, & Aruspices, & Adoratores & optimi Vates apud eos abundant. Sed & omnia ritè fiunt: quare inuenias ibi aras semper igne splendentes, & sacrificijs tureq; plenas: serta etiam & turibula aromatibus plena sacrum ritum spirantia Iam & ciuitatem à Magistratibus benè administrari videas. Hoc solum habet populus Alexandrinus, quod cōtumacem bis se præbeat: quare & Magistratus illam ciuitatem cum metu & tremore ingrediuntur*

populi.

reddire [b] videatur. Possedit [c] cum omnibus quibus habet bonis & vnam rem, quod nusquam nisi in Alexandria & regione eius fit, cuius neque iudicia neque priuata negotia regi possunt, sed penè per ipsam rem omnis hominum natura stare videtur. Et quid est, quod sic à nobis laudatur? Carta [d], quod ipsa faciens, & omni mundo emittens, vtilem speciem omnibus ostendere: sola hoc supra omnes ciuitates quæ [e] & prouinciæ possidens, sed sine inuidia præstans suorum bonorum Et Nilus [f] autem bonitatem supra omnem prouinciam possidens: qui Nilus fluuius estatis hora [g] deicendens rigat omnem terram, & ad seminationem parat, quem seminati habundantes [h] magnâ benedictione implentur: ad eos enim vna mensura, centum & centum viginti mensuras facit; & sic per singulum annum terra reddens, & aliis prouinciis vtilis est: Constantinopolis enim Traciæ ab eâ quamplurimè pascitur: similiter & Orientales partes, maximæ [i], propter exercitium [k] *Imperatoris*, & bellum Persarum: propterea non posse aliam prouinciam sufficere, nisi diuinam Ægyptum. Quem [l] & nominans a Diis plus esse puto: vbi Deos, vti prædiximus, colentes benè, historia [m] maximæ offerunt. Et sunt sacra omnia & templa omnibus hornatæ [n]: ditimi [o] enim & Sacerdotes & Ministri, & Aruspices, & adoratores, & Diuini obtimi habundant: Et fit omnia ordine: Aras itaque inuenies semper igne splendentes, & sacrificiorum & ture plenos: vittas simul & turabula [p] plena aromatibus diuinum ordinem spirauen [q]. Iam & ciuitatem Iudicibus bene regentem inuenies: in contemptu semen solus populus Alexandriæ: Iudices enim in illa ciuitate cum timore & tremore intrant,

C 3 populi.

b *ita MS sed postea erasum vltimũ re: vt sit* reddi. *redire*
c *Possidet*
d *Cartam*, cartas
e ciuitates que & prouincias
f Nili *debuit vertisse*
g tempore
h *in MS. supra* habitantes: *malim* habundantes;
quanquam & hoc seruari posset
i *malim* max mè
k *exercitum*
l *quam*
m historiæ maxima: *& ita hoc vltimum in MS emendatum*
n ornata
o Æditimi
p *turibula*
q *spirantia*.

τὴν τοῦ λαοῦ δικαιοσύνην φοβοῦντες· πρὸς αὐτοὺς γὰρ τοῦ πυρὸς καὶ λίθων ἐκβολὴ πρὸς ἀφιπταμόντας κεῖται οὐ βραδεῖα. Καὶ ἔστιν ἐν πᾶσι καὶ πόλις καὶ χώρα ἀσύλληπτος, καὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης σχεδὸν ἀμφιτεῖ φιλοσοφίας ἐκείνη μόνη εὐπορεῖ, ἐν ᾗ εὑρίσκεται πλεῖστα. γένη τῶν φιλοσόφων τοιγαροῦν καὶ Ἀσκληπιὸς διδόναι αὐτῇ ἐβουλήθη τὴν τῆς ἰατρείας ἐμπειρείαν· ὥστε ἔχῃ ἐν παντὶ κόσμῳ ἰατροὺς βελτίστους διδόναι ἠξίωσε· καὶ τὰ πλεῖστα ἀρχὴ τῆς σωτηρείας πᾶσι ἀνθρώποις ἐκείνη πόλις καθέστηκε.

Καὶ τοσαῦτα μὲν κατὰ τὰς προειρημένας χώρας τε καὶ πόλεις ἐκ μέρους· οὐ γὰρ ἅπαντα γράφειν δυνατόν ἐστι, καὶ ἀέρας δὲ ἔχουσι λίαν εὐκράτους.

Ἔπειτα νῦν ἐκ τῶν δεξιῶν πάλιν τῆς Συρίας ὑπὲρ, εὑρήσεις τὴν Ἀραβίαν· ἧς πόλις μεγίστη ἐστὶ Βόστρη, ἣ πραγματείας μεγίστας ἔχειν λέγεται, πλησιάζουσα τοῖς Πέρσαις καὶ Σαρακήνοις, ἐν ᾗ τὸ δημόσιον ἔργον Τετραπύλου θαυμάζουσι.

Ἔπειτα πάλιν χώρα τῆς Κιλικίας, ἡ ποιήσασα πολὺν οἶνον εὐφραίνει καὶ ἄλλας ἐπαρχίας, καὶ ἔχει πόλιν μεγάλην καὶ ἀγαθήν, ἣ οὕτω καλεῖται Θαρσόν.

Πρὸς ταῦτα ἐν ἀνωτέρῳ μέρει ἡ Καππαδοκία ἐστίν, ἣ ἔχει ἄνδρας εὐγενεῖς, καὶ πόλιν μεγίστην Καισαρείαν· τὰ δὲ ψύχη μέγιστα ἔχειν λέγεται, ὥστε μὴ δύνασθαι ἄνθρωπον ἄπειρον τῶν τόπων ἄνευ τινὸς τέχνης οἰκεῖν. Ἐμπορείας δὲ ταύτας βελτίστας πανταχοῦ πέμπειν αὐτὴν λέγουσι, δασυπόδων ἐσθῆσιν, καὶ Βαβυλωνικὸν πέλλιον, καὶ ἐκείνων θείων ζώων κάλλος.

Ἔνθεν

populi iustitiam timentes : nam neque igni aut lapidum iactationi parcunt, si quando Magistratus quid peccent. Est & in omnibus ciuitas & regio profunda, totiusq; penè orbis terra sola verâ Philosophiâ abundat, & in quâ varia Philosophorum genera reperiuntur: quare & Æsculapius ei medicinæ peritiam concedere voluit, dignatusq; id ei præstare, vt per totum orbem medicos spargeret : quo fit vt ciuitas propemodùm ista omnibus hominibus initium salutis sit.

populi iusticiam timentes : ad eos enim ignis & lapidum emissio ad peccantes Iudices non tardat : & est in omnibus & ciuitas & regio incomprehensibilis : & totius orbis terræ pene de veritate Philosophiæ ipsa sola habundat, in quâ inueniuntur plurima genera Philosophorum : itaque & Ascolapius q q *Æscula-*
dare ei voluit medicinæ peritiam, p *p* *us*
vt r habeat in toto mundo medi- r *& vt*
ces obtimos præstare dignatus est; & quamplurima inicium salutis omnibus hominibus illa ciuitas constat.

Et hæc quidem de prædictis regionibus & ciuitatibus, ex parte dicta sint: neque enim omnia describere iam licet; aëres tandem habent valde temperatos.

Et hæc quidem de prædictas f f *prædicta*
regiones quoque & ciuitates ex *regione quo-*
parte : non enim omnia scribere *que & ciui-*
possibile est, & aëres verò habet *tate*
valde temperatos.

Exinde iam à dextra, & supra Syriam, occurrit ARABIA: *cuius ciuitas maxima est Bostra : quæ commercia maxima agitare dicitur : propinqua ea Persis & Saracenis. In eâ quoque publicum opus Tetrapylum admirabile visu.*

Deinde iam de dextris iterum XIX.
Syriæ supra inuenies ARABIAM: ARABIA
cuius ciuitas maxima est Nonstra t; t *M. Bostra*
quæ negotia maxima habere dicitur : propinqua Persis & Saracenis:
in quâ publicum opus Tetrapoli u u *M. Tetra-*
mirantur. *pyli.*

Deinde rursum regio CILICIÆ, *quæ magna copiâ vini abundans, & alias prouincias lætificat : & habet ciuitatem magnam & beatam, quæ vocatur Tharsus.*

Deinde iterum regio CILICIÆ, XX.
quæ faciens multum vinum lætifi- CILICIA
cat & alias prouincias : & habet ciuitatem magnam & bonam, quæ sic vocatur, Tharsum.

Post hæc in superiori parte est CAPPADOCIA, *quæ habet viros nobiles, & maximam ciuitatem Cæsariam. Dicitur autem frigora maxima pati, adeò vt locorum imperitus, non nisi cum aliquo artificio ibi habitare possit. Merces autem has optimas vbiq; eam mittere aiunt, vestem leporinam, Babylonicas pelles, & celebratos Imperatorios equos formosissimos.*

Inde

Post hæc in superiori parte CAP- XXI.
PADOCIA est, quæ habet viros CAPPA-
nobiles, & ciuitatem maximam DOCIA
Cæsariam. Frigora autem maxima habere dicitur, vt non posse hominem imperitum locorum, sine aliquo artificio habitare. Negotia x x *i. merces*
autem hæc obtima vbique mittere eam aiunt; leporinam vestem & Babillonicum pellium, & illorum *diuinorum* animalium formunsitatem.

Inde

Ἔνθεν παρατυγχάνει ἡ Γαλατία ἐπαρχία βουτίσιν, αὐ-
τάρκης, πραγματευὲς ἐσθῆτα πλείστην. ὁσάκις δὲ καὶ στρα-
τιώτας ἀγαθοὺς τοῖς Κυρίοις χορηγεῖ. Καὶ ἔχει πόλιν μεγί-
στην, ἣ καλεῖται Ἄγκυρα. Θεῖον ἄρτον καὶ ἐξοχώτατον ἐσθίειν
λέγεται.

Πλὴν ἡ Φρυγία, καὶ αὐτὴ χώρα ἀγαθή, καὶ αὐτὴ ἄνδρας
ἰσχυροὺς κεκτημένη, κατὰ τὰς γραφὰς τῶν παλαιῶν, Ὁμήρου
τε καὶ Βεργιλίου, καὶ ἄλλων τῶν τὸν πόλεμον αὐτῶν τε Φρυγιῶν,
καὶ Ἑλλήνων συγγραψάντων· ἣ καὶ πόλιν μεγίστην ἔχειν λέ-
γεται Λαοδικίαν, ἣ ἐσθῆτα μόνην τε ὀνομαστὴν ἐκπέμπει,
ἣ οὕτω καλεῖται Λαοδικία.

Ἔπειτα ταύτης ἄνω Ἀρμενία ἐλάττων, ἣ ἱππεῖς καὶ τοξό-
τας χορηγεῖν λέγεται χρησίμους πρὸς πόλεμον.

Ἔπειτα Παφλαγονία καὶ ὁ Πόντος, ἡ τῶν ἀνδρῶν πλουσίων
οἴκημα, καὶ πολὺ ἐξοχῶν, ὁμοίως τοῖς Καππαδόκαις καὶ Γα-
λάταις, ἔν τε μαθήσει, καὶ ἐν πᾶσι ἀγαθοῖς, καὶ τὰς γυναῖκας
εὐμόρφους. Ἡ δὲ ἱστορία ὑπὲρ αὐτὰς φησὶ καλὰς εἶναι, καὶ
λευκὰς σφόδρα, ὥστε τεθεωρημέναι θεαὶ εἶναι νομίζονται. Ἀν-
δρεῖαι γοῦν αἱ προειρημέναι ἐπαρχίαι τε καὶ πόλεις, τουτέστι
Πόντος καὶ Παφλαγονία, καὶ Γαλατία, καὶ Καππαδοκία,
ἔχουσι καὶ φρονίμους ἄνδρας. Εἰ δὲ ἐθέλεις καὶ τὴν φρόνησιν
τῶν ἀνδρῶν ἀκοῦσαι, ὅρα εἰς δύο Κωμίτατα τῆς τε ἀνατολῆς
* ἐν καὶ δύσεως, καὶ πλείους ἐκεῖ εὑρήσεις, ἢ ἐν* ἄλλαις πόλεσι ἢ
ἐπαρχίαις, ὡς Ποντικοὺς ἢ Παφλαγόνας, καὶ Καππαδόκας,
καὶ Γαλάτας· τοὺς οὕνεκα καὶ πειράζεσθαι δι' αὐτοὺς κελεύσματι
τῶν Αὐτοκρατόρων, τὰ πράγματα πείθονται· Εἰσὶ γὰρ λίαν
* ἀκακία πιστοὶ τῇ πλουσίᾳ* τῆς φύσεως ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς ἔχοντες·

οὕτω

Inde occurrit GALATIA *prouincia beatissima, sibi sufficiens: commercium exercet vestium quàm plurimarum: Quandóque etiam bonos milites Imperatoribus præstat. Habet verò ciuitatem maximam quæ dicitur Ancyra. Dicitur diuinum & præstantissimum panem comedere.*

Rursum PHRYGIA *: quæ & ipsa beata regio est, & ipsa fortes viros habens, secundum antiquorum scripta, Homeri & Vergilij & aliorum, qui bellum horum Phrygum & Græcorum conscripserunt. Ea verò maximam ciuitatem habere dicitur Laodiciam: quæ vestem simplicem & celebratam emittit, quæ vocatur Laodicena.*

Exinde supra hanc, ARMENIA MINOR *: quæ Equites & sagittarios præstare ad bellum idoneos dicitur.*

Deinde PAPHLAGONIA *&* PONTVS *virorum locupletum habitatio, & excellentissimorum (haud aliter atque Cappadoces & Galatæ) in doctrina, tum & in omnibus bonis. Habent & mulieres formosissimas. Historia quippe de iis narrat, eas speciosas esse & candidissimas, sic vt visæ Deæ esse credantur. Virosa tamen sunt prædicta prouincia & ciuitates, hoc est Pontus, & Paphlagonia, & Galatia, & Cappadocia. Habent item viros prudentes: quòd si velis eorum prudentiam certò nosse, in vtrumque Comitatum, Orientis videl. & Occidentis, intuere, & plures ibi inuenies, quàm ex aliis ciuitatibus & prouinciis, Ponticos, aut Paphlagones, & Cappadoces & Galatas: quare & his negotia & iussa Imperatorum exequenda creduntur: sunt enim valde fideles, felicitate naturæ bonum illud in se habentes: vnde*

XXII. GALATIA

Inde obuiat GALACIA prouincia obtima, sibi sufficiens. Negotiatur **vestem** plurimam: Aliquotiens verò & **milites** bonos Dominis præstat. Et habet **ciuitatem** maximam, quæ dicitur Ancyra. Diuinum **panem**, & eminentissimum manducare dicitur.

XXIII. PHRYGIA

Iterum FRIGIA, & ipsa regio bona, & ipsa fortes viros possidens, secundum scribturas antiquorum, Homeri quoque & Vergilij, & aliorum, qui bellum ipsorum [y], quæ Prigium [z] & Gregorum [a] conscribentium: Quæ & **ciuitatem** maximam habere dicitur Laodiciam, quæ vestem solam & nominatam emittat, quæ sic vocatur, Laodiciam.

y *ipsorumq;*
z *Phrygum*
a *Græcorum*

XXIV. ARMENIA minor

Deinde huius supra ARMENIA MINOR, quæ *Equites* & sagittarios præstare aiunt vtiles ad bellum.

XXV. PAPHLAGONIA, PONTVS

Deinde PAPLAGONIA [b] & PONTVS, virorum diuitum habitatio, & valde eminentium. Similiter Cappadocus [c] & Galatis, in doctrinà quoque & in omnibus bonis, & mulieres speciosas. Historia verò de eas dicit speciosas esse, & candidas nimis, vt visæ Deę esse putentur. Viros [d] itaque [e] prædictæ prouinciæ [f], quæ & ciuitatum, hoc est Pontus & Pappaglonia [g] & Galatia & Cappadocia. Habent & prudentes viros. Si autem vis & prudentiam virorum audire, aspice in duo Comitata, Orientis quoque & Occidentis, & multos ibi inuenies, quàm in [h] aliis ciuitatibus aut prouinciis, quomodo Ponticus [i] aut Paplagones [k] & Cappadoces & Galatas: propterea [l] & temptari per eos iussione Imperatorum negotia putant [m]: Sunt enim valde fideles deuitia naturæ bonum [n] in se habentes:

b *Paphlagonia*
c *Cappadocas*
d *ꝟ virosæ*
e *pro nihilominùs*
f *prouinciæque & ciuitates*
g Paphlagonia
h *ex*
i *Ponticos*
k *Paphlagones*
l *præterea*
m *putantur*
n *bonū istud*

 sic

οὕτω τοῖς μείζοσι καὶ κρείσσοσι προσκόπτειν ἐπάγονται. Ἔνθα δὲ περὶ τούτων παραλιπὼν λόγον, ἄρξομαι τὰ ἀκόλουθα λέγειν.

* ὑπὸ

Ἔστιν οὖν ταῦτα μεσόγεια· ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι σημαίνειν τὰ μέρη πλησιάζοντα τῇ θαλάσσῃ, πάλιν τὰ ἀπὸ* Κιλικίας ἐστὶ καὶ Ἰσαυρία, ἣ ἄνδρας ἀλκίμους ἔχειν λέγεται, καὶ λῃστείας ποτὲ ποιήσασθαι ἐπεχειρήσαντο. Μᾶλλον δὲ καὶ ἀντικείμενοι τῶν Ῥωμαίων εἶναι ἠθέλησαν· ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν ἀνίκητον ὄνομα νικῆσαι.

Μεθ' ἣν ἐστι Παμφιλία χώρα βελτίστη καὶ αὐτάρκης ἐλαίῳ ἣ πολὺ ποιήσασα καὶ τὰς ἄλλας χώρας ἀναπλέουσα. ἔχει δὲ δύο πόλεις ἐπιφανεῖς, Πέργην καὶ Σίδην.

Μετὰ ταύτην Λυκία χώρα, αὐτάρκης, καὶ ἔχει ὄρος μέγιστον, ὃ Καύκασος λέγεται, οὗ μεῖζον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν οὐκ εἶναι λέγεται.

Μετὰ τὴν Λυκίαν ἡ Καρία.

Καὶ οὕτως ἐστὶν μεγίστη ἡ Ἀσία, ἣ ἐξέχει εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν, καὶ ἔχει πόλεις ἀναριθμήτους, μεγίστας δὲ καὶ παρὰ θάλασσαν πολλὰς ἃς ἔχει· ἐξ ὧν ὀνομάζειν δύο ἀναγκαῖόν ἐστιν· Ἔφεσόν τε, ἣ λιμένα ἐξαίρετον ἔχειν λέγεται· ὁμοίως δὲ Σμύρνα, καὶ αὐτὴ πόλις ἐπιφανής. Χώρα δὲ ὅλη φαιδρά, καὶ καρποφόρος εἰς πάντα ἀγαθά, οἴνοις ποικίλοις, ἐλαίῳ, κριθήν, πορφύραν καλήν, ἀληθινήν. καὶ ἐστι σφόδρα θαυμαστή· ἧς ἔπαινον διὰ πολλὰ θεῖναι χαλεπόν ἐστι.

Μετὰ ταύτην ἐστὶν Ἑλλήσποντος, χώρα καρποφόρος, τῷ σίτῳ, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ κεκοσμημένη· πόλεις δὲ ἔχει παλαιὰς

ἐκείνας;

vnde & ad maiores & meliores proceſſus adiguntur & ſubuehuntur. Verùm de his orationem hîc abrumpo, & de aliis dicere nunc aggredior.

Sunt igitur hae mediterranea. Quoniam verò neceſſe eſt & mari vicinas partes indicare, rurſum ſub Ciliciâ eſt ISAVRIA, *quæ viros bellicoſos habere dicitur: qui latrocinia aliquando facere inſtituerunt, quin & Romanis infeſti quoque fuerunt: ſedenim inuictum* Romanorum *nomen ſupe are non valuerunt.*

Poſt hanc eſt PAMPHYLIA *regio beatiſſima, ſibiq; ſufficiens: olei porrò plurimum cùm habeat, & alias regiones eo implet. Habet verò duas ciuitates claras, Pergen & Siden.*

Poſt hanc LYCIA, *regio ſibi ſufficiens: vbi mons eſt maximus, qui Caucaſus vocatur, quo maiorem ſub cœlo nullum eſſe aiunt.*

Poſt Liciam, CARIA *eſt.*

Et ſic tandem eſt Maxima ASIA, *quæ ſupra omnes prouincias eminet, & innumeras ciuitates habet: habet autem & maximas, & ad mare quamplurimas, è quibus duas memorare neceſſe eſt: Epheſum videlicet, vbi portus eximius eſſe dicitur: tum & Smyrnam, quæ & ipſa ciuitas clara eſt. Regio autem tota lata & ferax eſt omnis generis bonorum, vini ſcilicet varij generis, olei, hordei, purpura bona alitina. Et eſt longe admiratione digna, cuius laudes nonniſi multis explicari poſſunt.*

Poſt hanc eſt HELLESPONTVS, *regio frugifera: frumenti, vini, oleiq; diues. Ciuitates porrò in eâ antiquæ illæ,*

ſic maioribus & melioribus proſi-
cere vrgentur. Hic autem de his
definens rationem,[o] iam incipiam *o orationem*
ſequentia dicere.

Sunt enim hæc media terrena. XXVI.
Quoniam autem neceſſarium eſt ISAURIA
ſignificare partes propinquantes
mari, iterum autem de Cilicia eſt
& ISAURIA, quæ viros fortes
habere dicitur, & latrocinia ali-
quando facere conati ſunt: magis
verò & aduerſarij Romanorum
eſſe voluerunt, ſed non potuerunt
inuictum nomen vincere.

Poſt quam eſt PAMPHILIA XXVII.
regio obtima & ſibi ſufficiens: o- PAMPHYLIA
leum autem multum faciens, & a-
lias regiones implens. Habet au-
tem duas ciuitates ſplendidas, Per-
gen & Siden.

Poſt hanc LICIA Regio ſibi XXVIII.
ſufficiens: & habet montem maxi- LYCIA
mum qui Caucaſus dicitur, qui
maior ſub cœlo non eſſe aiunt.

Poſt Liciam CARIA. XXIX. CARIA

Et ſic eſt Maxima ASIA, quæ XXX.
eminet in omnem prouinciam, & ASIA
habet ciuitates innumerabiles, ma-
ximas verò, & ad mare multas qui-
dem habet: ex quibus nominare
duo neceſſarium eſt: Epheſum quo-
que, quæ portum præcipuum ha-
bere dicitur: ſimiliter autem Smyr-
na, & ipſa ciuitas ſplendida. Regio
autem tota lata[p] & frugifera in o- *p lata*
mnia bona, vina varia, oleum, hori-
diam[q], purpuram bonam alicem[r]. *q hordeum*
Et eſt valde admirabilis, cuius lau- *r alitem.*
dẽ per multas ponere difficile eſt.

Poſt hanc eſt ELLESPONTVM, XXXI.
regio frugifera, frumento, vino, & HELLESPONTVS,
oleo ornata. Ciuitates. a. habet anti-

ἐκείνας, Τρῳάν καὶ Ἴλιον· τὴν δὲ μείζονα Κύζικον, ἣ καὶ θέσει καὶ μεγέθει, καὶ κόσμῳ, καὶ κάλλει πάντα ἔπαινον ὑπερτείνειν δύναται· καὶ ἐκεῖ γὰρ ἡ Κύπρις τὸ τῶν γυναικῶν κάλλος βέλοις Κυπίδωνος κεκοσμημένη, κατισάναι ἠθέλησε.

Μεθ' Ἑλλήσποντόν ἐστιν εὑρίσκειν θαυμαστὴν Βιθυνίαν, ἡ μεγίστη καὶ βελτίστη, ἡ οὕτως πάντα καρπὸν ποιεῖ. Πόλεις ἔχει πολλὰς μὲν, καὶ * θαυμαστάς, Νικίαν καὶ Νικομηδίαν. Καὶ Νικίας μὲν πόλεως θέσει δυσχερές ἐστιν ἑτέραν εὑρίσκειν· κανόνα γὰρ νομίζει τις ἐπιτεθέντα πάσῃ πόλει, διὰ τὴν ἰσότητα καὶ κάλλος· καί ἐστιν ἐν πᾶσι κεκοσμημένη, καὶ σύστατος. Νικομηδία δὲ καὶ αὐτὴ ἐξέχουσα, καὶ θαυμαστὴ, καὶ ἐν πᾶσι πρωτεύουσα, καὶ ἔχουσα ἔργον δημόσιον βέλτιστον, βασιλικὴν παλαιάν· ἣν τὸ θεῖον πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ καταβεβηκέναι, καὶ κεκαυκέναι αὐτὴν λέγουσι· καὶ ᾠκισμένη ἐστὶ μετέπειτα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου. Ἔχει δὲ καὶ Κιρκήνσιον οἰκοδομημένον λίθον ἀγαθὸν, ἐν ᾗ ἐξέχει τὸ τῶν Κιρκησίων θέαμα ὃ ἐπιμελέστερον θεᾶται.

* ἀκμαὶ

Μετὰ Βιθυνίαν πάλιν Θρακία ἐπαρχία, καὶ αὐτὴ ἡγεμόνας * ἐγκάρποις, καὶ μεγίστοις ἔχουσα ἄνδρας τε καὶ κρατεροὺς ἐν τοῖς πολέμοις· τούτου ἕνεκα καὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον στρατιῶται ἐντεῦθεν ἀπολαμβάνονται. Ἔχει δὲ πόλεις ἐπιφανεῖς, Κωνσταντινόπολιν, καὶ Ἡράκλειαν· ἡ Κωνσταντινόπολις ποτὲ οὖσα Βυζάντιον, ὁ Κωνσταντῖνος, ᾠκισμένη ἑαυτοῦ ὄνομα τῇ πόλει ἐνέθηκεν. Ἡράκλεια δὲ ὑπέροχον ἔργον ἔχει, καὶ Θέατρον, καὶ βασιλικὸν παλάτιον. Κωνσταντινόπολις δὲ πάντα ἐξαίρετα ἔχειν δύναται, διὰ τὸν Κωνσταντῖνον. Οὗ δὲ καὶ Κιρκησίων θέαμα θεᾶται.

* πλεῖστον ἐν καρποῖς

Ἀπὸ τῆς

illa, Troia & Ilium: his verò maior, Cyzicum: quæ & structura elegantia & magnitudine, & ornatu, & formositate omni laude maior est: ibi quippe etiam Venus sagitta Cupidinis ornata mulierum decus constituere voluit.

quas illas Troiam & Olium[f] horū [f Ilium] autem maiorem Cyzicum: quæ & positioni[t], & magnitudini[u], & [t abbi dispositione] ornamento, & formonsitati omnem laudem superare potest. Et [u magnitudine] ibi enim Venus mulierum pulchritudinem, sagitta Cupidis[x] ornata, constituere voluit. [x Cupidinis]

Post Hellespontum occurrit admiranda BITHYNIA: *maxima ea & beata, quaq; pariter omnium rerum ferax est. Ciuitates equidem multas habet, sed admirandas Niciam & Nicomediam. Et Nicia quidem ciuitati structura elegantiâ parem alibi difficulter inuenias: regulam quippe toti ciuitati aptatam quis putet, adeò æqualia ibi omnia & formosa: denique vndiq; ornata est, sibiq; constans Nicomedia verò & ipsa eminens & admiranda; & in omnibus abundat, inq; eâ opus publicum egregium est, Basilica antiqua: quam aiunt diuinum ignem de cœlo missum combussisse: sed quam posteà instaurauit Constantinus. Est & in eâ Circus, structurâ elegantissimâ: vbi eminet Circensium spectaculum quod studiosè ibi spectatur.*

XXXII. Post Ellespontum est inuenire admirabilem BITTINIAM: quæ BITHYNIA maxima & obtima: quæ sic omnem fructum facit. Ciuitates habet multas quidem, & [y] admirabiles, Niciam & Nichomediam. ¶ Et [y sed at] Niciæ quidem ciuitati[z] dispositioni difficile est alibi inuenire: re- [z ciuitatis] gulam autem putat aliquis impositam esse omni ciuitati, propter æquitatem[a] & formonsitatem: & [a æqualitatem vertere debuit] est in omnibus ornata & constans. ¶ Nicomedia verò & ipsa eminens & admirabilis, & in omnibus habundans, & habens opus publicum optimum, Basilicam Antiquam: quæ[b] diuinum ignem de colo[c] [b quā] descendisse & combussisse eam dicunt: & condita est postea à *Constentino*. Habet autem & Circenses[d], structuram valde bonam[e], [c cœlo] [d Circense] in qua eminet: Circensium, spectaculum[f] diligentius spectatur. [e bonam,] [f in qua emi net Circensiū] [f quod dilig]

Post Bithyniam rursum est THRACIA *prouincia: & ipsa frugum diues, & maximos viros habet, & bello fortes: quò fit etiam, vt crebrò inde milites deligantur. Habet porrò ciuitates claras Constantinopolim & Heracleam: quæ quidem Constantinopolis, cùm ol m Byzantium diceretur, Constantinus ei à se condita suum nomen indidit. Heraclea verò eximium opus est, puta Theatrum & regale Palatium: at Constantinopolis omnia summa habet, propter Constantinum. Ibi sanè inter cætera Circensium spectaculum animosè spectatur.*

XXXIII. Post Bittiniam iterum TRACHIA prouincia: & ipsa duces[g] THRACIA in fructibus & maximos habens viros & fortes in bello. Propter [g diues] quod & frequenter inde milites tollentur[h]. Habet autem ciuitates splendidas, Constantinopolim [h tollantur] & Aeracleam[i]: quæ[k] Constantinopolis cùm esset aliquando Byzantium, *Constantinus* conditam[l] [i Heracleam] [k dicbatur] suum cognomen ciuitati imposuit. [l condita] Heraclea verò excellentem opus habet, & Teatrum, & regale Palatium: Constantinopolis autem omnia præcipua habere potest, propter Constantinum. Nec non verò etiam Circensium spectaculum seuissime sectatur[m]. [m sp ectatur.]

Post.

Ἀπὸ τῆς Θρᾳκίας οὖν ἀλλάζουσαν εὑρήσεις τὴν Μακεδονίαν, ἡ περισσεύουσα πάντα, ἐμπορείαν δὲ ἐκδίδωσι σίδηρον, καὶ τὸν μόλυβδον· ποτέ τε καὶ ξυρόν, καὶ τυρὸν Δαρδανικὸν (ἐπίκειται γὰρ αὐτῇ ἡ Δαρδανία) καὶ ἔχει πόλιν λαμπρὰν Θεσσαλονίκην, ἡ ἔστι καὶ αὐτὴ μία τῶν ἐξερχουσῶν.

Μετὰ τὴν Μακεδονίαν ἡ Θεσσαλία πολλὰ φέρουσα, καὶ ἄλλοις ἀρκεῖν λέγεται, καὶ ἔχει ὄρος Ὄλυμπον, ὃ Θεῶν κατοίκησιν Ὅμηρος λέγει.

Μετὰ τὴν Θεσσαλίαν, ἡ Ἀχαΐα, Ἑλλάς, καὶ Λακωνικῆς γῆ, ἡ ἐν αὐτῇ ἔχουσα, οὐχ οὕτως ἄλλοις, ἀρκεῖν ἑαυτῇ δύναται. Καὶ γὰρ αὐτὴ ἐπαρχία βραχεῖα ἐστι, καὶ ὀρεινή, καὶ οὐχ οὕτω καρποφόρος εἶναι δύναται. Ἔλαιον δὲ ἐξ ὀλίγου γεννᾷ, καὶ μέλι Ἀττικόν, καὶ μᾶλλον τῇ φήμῃ τῶν μαθήσεων καὶ λόγων δοξάζεσθαι δύναται· ἐν τοῖς ἄλλοις γὰρ τὸ πλεῖστον οὐχ οὕτω. Πόλεις δὲ ἔχει ταύτας, Κόρινθον, καὶ τὰς Ἀθήνας· Κόρινθόν τε, πόλιν πολλὴν ἐν ἐμπορείᾳ, καὶ ἔχουσαν ἔργον κυριώτατον τοῦ Ἀμφιθεάτρου. Τὰς δὲ Ἀθήνας καὶ τῇ ἱστορίᾳ παλαιάς, καί τι ἄξιον ὠνομασμένον καμάρα, ὅπου πολλῶν ἀγαλμάτων ἑστηκότων θαυμαστὸν ἐστιν ὁρᾶν τὸν λεχθέντα τῶν παλαιῶν πόλεμον. Λακωνικὴ δὲ μόνῳ κρονικῷ λίθῳ, ὃν λέγουσι Λακεδαιμόνιον, κοσμεῖσθαι ἡγεῖται.

Μετ᾽ Ἀχαΐαν ἐστὶν ὑψηλότερα τὰ τοῦ Ἐπείρου μέρη· καὶ πόλιν οὕτω καλουμένην Ἔφυρον. Ἡ δὲ ἐπαρχία ὑπὸ τινῶν Ἔπειρος, ὑπὸ τινῶν Αἰτωλία, ἡ πόλις Νικόπολις, ἡ ἰχθὺν πολλὴν θαλάσσιν, εὔπορος*, ὥστε μισεῖν τὸ εἶδος βλέποντα τοσοῦτο.

* [illegible]

Μετὰ ταύτην μικρὸν ἀνώτερω Δαλματία ἐστίν, ἡ ἐν ἐμπορείαις ἔξοχος εἶναι λέγεται. Τυρὸν οὖν Δαλματικόν,

καὶ ξύλα

Poſt Thraciam iam occurrentem inuenies MACEDONIAM. *Ea cum omnibus abundet, ferri & plumbi commercium agitat : quandoque etiam & lardi & caſei Dardanici (nam & ei adiacet* DARDANIA) *Habet autem ciuitatem claram Theſſalonicam, quæ & ipſa vna eſt ex eminentiſſimis.*

XXXIV. MACEDONIA

A Trachiâ ergò obuiantem inuenies MACEDONIAM : quæ habundans omnia, negotium vero eicit ferrum & plunam [n]. Aliquotiens ènim & lardum & caſeum Dardanicum (adiacet enim ei DARDANIA) & habet ciuitatem ſplendidam Theſſalonicam : quæ eſt & ipſa vna eminentium.

[n] *plumbum*

Poſt Macedoniam eſt THESSALIA : *quæ cùm multa producat, etiam aliis ſufficere dicitur. Et eſt in eâ mons Olympus, quem Homerus ait eſſe Deorum habitaculum.*

XXXV. THESSALIA

Poſt Macedoniam THESSALIA, multa ferens, & aliis ſufficere dicitur. Et habet montem Olimpum, quem Deorum habitaculum Homerus ait.

Poſt Theſſaliam eſt ACHAIA, GRÆCIA *&* LACONICA *terra : quæ ſibi quidem ſufficiens, non etiam aliis ſufficit : nam & cùm ipſa prouincia parua ſit & montoſa, neque adeò frugifera eſſe poteſt : olei etiam parum producit, & mel Atticum : denique doctrinæ & orationis famâ magis clara eſt : de cætero vero fermè, haud adeò. Ciuitates porrò has habet, Corinthum & Athenas : & Corinthum quidem ciuitatem, commercio florentem : in quâ etiam eſt opus eximium Amphitheatri. Athenas vero, & viſu antiquas, & dignas etiam ob celebrem Arcum qui ibi eſt : vbi & innumeræ ſtatuæ ſunt, & iucundum eſt videre bella antiquorum decantata. Laconica vero ſolo cronico lapide, quem Lacedæmonium vocant, ornari dicitur.*

XXXVI. ACHAIA GRÆCIA LACONICA

Poſt Theſſaliam ACHAIÆ GRÆCIÆ, & LACONICÆ terra, quæ in ſe habens, non ſic aliis, ſufficere ſibi poteſt. Nam & ipſa prouincia breuis eſt & montuoſa, & non tantum frugifera poteſt eſſe: oleum verò ex pauco generar, & mel Atticum : & magis fama doctrinam [o] & orationum glorificari poteſt: in aliis enim quamplurimæ non ſic. Ciuitates autem habet has, Corintum & Athenas : Corintum enim ciuitatem multum in negotio, & habens opus præcipuum Amphitheatri. Atenas verò & hiſtorias [p] antiquas, & aliquid dignum nominatum [q] Arcum, vbi multis ſtatuis ſtantibus mirabile eſt videre dicendum antiquorum bellum. Laconica [r] verò ſolo cronico lapide, quem dicunt Lacedæmonium, ornari putar.

[o] *doctrinarum*
[p] *hiſtoria antiqua*
[q] *nominatim ob arcũ*
[r] *Laconica*

Poſt Achaiam occurrunt EPIRI *partes, & ciuitas quæ vocatur Ephirus. Prouincia verò à quibuſdam Epirus, ab aliis Ætolia* vocatur. *Ciuitas* in eâ *Nicopolis, quæ piſce marino plurimùm abundat : adeò quidem vt qui ſpeciei iſtius multitudinem viderit, iam etiam propemodum oderit.*

XXXVII EPIRUS

Poſt Achaiam eſt inueniri EPIRI partes, & ciuitas quę ſic vocatur Etpirus [ſ]. Prouincia verò à quibuſdam **Epirus**, à quibuſdam Ætolia. Ciuitas Nicopolis, quæ piſcem multum marinum habundat, vt odire ſpeciem videntem aliquantam.

[ſ] *Ephirus*

Poſt hanc paulò altius eſt DALMATIA, *quæ commerciis eminere dicitur. Caſeum ſcilicet Dalmatenum, &*

XXXVIII. DALMATIA

Poſt hanc paulo ſuperius DALMATIA eſt: quę in negotiis eminẽs eſſe dicitur. Caſeũ itaq; Dalmatenũ

&c ti-

καὶ ξύλα ταῖς στέγαις χρήσιμα, ὁμοίως τε καὶ σίδηρον, τρία εἴδη χρήσιμα ὄντα, περιττεύουσα ἐκπέμπει, καὶ ἔχει πάλιν λαμπρὰν Σαλώνην. Τὸ Δυρράχιον γὰρ διὰ τὴν τῶν οἰκούντων πονηρίαν παρὰ Θεοῦ (μᾶλλον τοῦ ἀληθοῦς ὡς λέγουσι) διήχησεν, καὶ οὐκ ὤφθη.

Μετέπειτα νῦν κατὰ τάξιν αἱ ἐπαρχίαι, Καλαβρία, ἡ σιτοφόρος οὖσα περιττεύει ἐν πᾶσι ἀγαθοῖς.

Μετὰ ταύτην Βρεττία ἀπαντᾷ, καὶ αὐτὴ βελτίστη οὖσα, ἐμπορίαν ἐκπέμπει ἔσθησιν βύρρων, καὶ οἶνον πολὺν βέλτιστον.

Μετὰ Βρεττίαν ἡ Λουκανία χώρα βελτίστη, καὶ αὐτὴ πᾶσι εὐποροῦσα, καὶ ξηρὸν πολὺν ἐκπέμπει, ὅτι ἐστὶ ἐν ὄρεσι, οἷς δέλεαρ τῶν ζώων ποίκιλον.

Μετά τε Καμπανία ἐπαρχία, οὐ λίαν μὲν μεγάλη, πλουσίους δὲ ἄνδρας κεκτημένη, καὶ αὐταρκής ἐστι, καὶ κελλαρίζει τῇ βασιλευούσῃ Ῥώμῃ.

Καὶ μετέπειτα εἰς Ἰταλίαν· ἡ καὶ ὠνομασμένη λόγῳ μόνον, ἡ ἐν ὀνόματι τὸ κλέος αὐτῆς δεικνύει, πολλὰς καὶ ποικίλας πόλεις ἔχουσα, καὶ πάντων ἀγαθῶν πλήρης, διοικεῖται ὑπὸ τῆς προνοίας. Εὑρήσεις τε ἐν αὐτῇ Ἰταλίᾳ οἴνου πολλὰ γένη, Πικῆνον, Σαβῖνον, Τηβορτῖνον, Τουσκον. (ἡ γὰρ Τουσκία προσέχεται τῇ προειρημένῃ ἐπαρχίᾳ, ἧς κάλλος οὐ πολλῷ ὕστερον λέξομεν) Ἰταλία τοίνυν πᾶσι εὐποροῦσα, προσέτι καὶ τοῦτο μέγιστον ἀγαθὸν κτᾶται, πόλιν μεγίστην καὶ ἐξοχωτάτην, καὶ βασιλικήν, ἡ ἀπ' ὀνόματος τὴν ῥώμην δεικνύει, καὶ καλεῖται Ῥώμη, ἣν λέγεται ᾠκηκέναι Ῥώ-

μυλος

& materiam ædificiis aptam, tùm & ferrum: tres has inquam species vtilissimas quibus abundat emittit. Et est in eâ ciuitas clara Salona: Dyrrachium enim, propter malitiam inhabitantium à Deo (id enim verè similius dicitur) absorpta est & euanuit.

& tigna tectis vtilia, similiter & ferrum, tres species cum sint vtilia, habundans emittit Et habet ciuitatem splendidam Salonam: Dirracium enim propter habitantium malitiam, adô[t] (magis vero [u] vt dicunt) descendit, & non apparuit.

t à Deo
u i. vero propius

Exinde iam ordine prouincia ha: CALABRIA: quæ & frumenti ferax est, & omnibus bonis abundat.

Deinde iam ordine prouinciæ, CALABRIA, quæ frumentifera cum sit, habundat in omnib. bonis. XXXIX. CALABRIA

Post hanc BRYTTIA occurrit: quæ & ipsa beatissima est, & emittit mercem vestem byrram, & vinum magnâ copiâ & optimum.

Post hanc BRITTZANTIVM[x]: & ipsa obtima cum sit, negocium emittit vestem byrrum, & vinum multum & obtimum. XL. BRITTIVM

x p. Brittzia

Post Bryttiam LVCANIA regio beatissima: & ipsa cùm omnibus abundet, lardum magnâ copia emittit: eo quod sit in montibus, in quibus varia pascua animalium sunt.

Post Brittziam LVCANIA regio obtima, & ipsa omnibus habundans, & lardum multum forâs emittit: propter quod est in montibus, cuius æscam animalium variam. XLI. LVCANIA

Deinceps, CAMPANIA prouincia, non ea quidem magnâ, locupletes autem viros habens: & ipsa sibi sufficit, & cellarium est Reginæ vrbi Romæ.

Post [y] enim CAMPANIA prouincia, non valde quidem magna, diuites autem viros possidens, & ipsa sibi sufficiens est, & cellarium Regnante [z] Romo. XLII. CAMPANIA

y I. eam, in MS.
z Regnanti Romæ.

Post hæc ITALIA, quæ & solo verbo, seu nomine tenus designata, gloriam suam ostentat. Multas ea & varias ciuitates cùm habeat, omnibúsque bonis abundet, à diuinâ prouidentiâ regitur. In Italiâ quippe inuenias multa vini genera, veluti Picenum, Sabinum, Tyburtinum, Tuscum (Nam & Tuscia in prædicta prouincia est: cuius formositatem non multò post narrabimus.) Italia igitur omnibus abundans, hoc insuper maximum bonum possidet, nempe vrbem maximam, eminentissimam, & Regiam, quæ & de nomine ipso fortitudinem suam ostentat, vocatúrque Roma: quam condidisse aiunt Romulum

Et postea in ITALIAM; quæ & nominata verbo solum, aut in nomine, gloriam suam ostendit, multas & varias ciuitates habens, & omnibus bonis plena, regitur à prouidentia. Inuenies enim in ipsa Italia vinum multa genera, Picenum, Sabinum, Deuortinum, Tuscium (etenim Tuscia adiacet prædictæ prouinciæ: cuius formonsitate[a] non post multum narremus[b].) Italia ergo omnibus habundans, insuper & hoc maximum bonum possidet, ciuitatem maximam & eminentissimam & Regalem, quæ de nomine virtutem ostendat[c]. & vocatur ROMA: quam aiunt condidisse Romulus XLIII ITALIA ROMA

a formositatem
b narrabimus
c ostendit vel ostentat

μυλος παῖς. Ἐστὶν οὖν παμμεγίστη, καὶ οἰκήμασι θείοις κεκοσμημένη. Ἕκαστος γὰρ ἐκ προγεγενημένοις τῶν αὐτοκρατόρων, οἱ καὶ νῦν ὄντες, εἰς αὐτὴν οἰκίζειν τι ἐβουλήθησαν· καὶ ἕκαστοι αὐτῶν ἔργον ὁποῖόν τε ἐν ὀνόματι ἑαυτοῦ ἐργάζεται. Εἰ γὰρ ἐθέλοις Ἀντωνῖνον, ἔργα εὑρήσεις ἀναρίθμητα, ὡς καὶ καλουμένην ἀγορὰν Τραϊανοῦ· ἣ ἔχει Βασιλικὴν ἐξέχουσαν καὶ ὀνομαστήν. Ἔχει δὲ καὶ Κιρκήνσιον καλῶς κείμενον, καὶ χαλκώματι πολλῷ κεκοσμημένον. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῇ Ῥώμῃ καὶ παρθένοι ἑπτὰ εὐγενεῖς, καὶ ἐνδοξόταται, αἳ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν ὑπὲρ σωτηρίας τῆς πόλεως κατὰ τὸ τῶν παλαιῶν ἔθος διατελοῦσι, καὶ καλοῦνται παρθένοι Ἑστίας. Ὁμοίως καὶ ποταμὸν ἔχει πολλοῖς γνώριμον Τύβεριν, ὃς ὠφέλιμός ἐστι τῇ προειρημένῃ πόλει, ὃς
* vel εἰσπλέων ἐντέμνων* αὐτὴν φθάνει εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ δι' αὐτοῦ πάντα προσερχόμενα ἀπὸ ξένης, ἀναβαίνει, ἀπὸ δέκα καὶ ὀκτὼ μίλια· καὶ οὕτω πόλις πᾶσιν ἀγαθοῖς περισσεύει. Ἔχει δὲ
* γερουσίαν καὶ Σένατον* μέγιστον ἀνδρῶν πλουσίων. Εἰ δὲ καθ' ἕκαστα δοκιμάζειν ἐθέλοις, εὑρήσεις πάντας κριτὰς ἢ ἐσομένους, ἢ γεγενημένους εἶναι, ἢ δυναμένους μὲν, οὐκ ἐθέλοντας δὲ, διὰ τὸ
* ἀμεριμνίας τῶν ἑαυτῶν ἀπολαύεσθαι μετ' ἀσφαλείας* βούλεσθαι. Σέβουσι δὲ καὶ τοὺς Θεοὺς ἐκ μέρους, τὸν Δία καὶ Ἥλιον· οὐδὲ ὃ καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν διατηρεῖν λέγονται· καὶ βω-
* ζῶνται
* βεβαιοῦνται μόσκοποι* πρὸς αὐτοὺς πέπεισθαι*. Ταύτην ἔχεις.

Γείτων ἡ Τουσκία· ἡ Τουσκία ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦτο ἀπὸ τῶν Θεῶν τὸ ὄνομα μέγιστον ἔλαβεν. Ἐντεῦθεν γὰρ λέγουσι ἀπ' ἀρχῆς εὑρηθῆναι τὴν θυτικήν, καὶ ὅτι ἀγαθὸν Θεοὺς εἶναι ἔλεξαν. Αὕτη γὰρ περισσεύουσα πᾶσι ἀγαθοῖς, καὶ τοῦτο κτᾶται μέγιστα ἀμφὶ Θεοὺς τὰ θυτικὰ πολλά· τούτου γὰρ πράγματος τὸ βέβαιον πρὸς αὐτοὺς εἶναι λέγεται. Καὶ ταῦτα μὲν τῆς Ῥώμης καὶ Τουσκίας.

Τῆς

mulum puerum. Eſt igitur ea quàm maxima, diuiniſq́; ædificiis ornata. Singuli quippe Imperatores vel ſuperiores, vel etiam qui nunc ſunt, in eâ aliquid condere in animum induxerunt, ſinguliq́; opus aliquod de nomine ſuo fecêre. Si vel Antoninum ſpectes, innumera eius opera inuenies: ſimiliter inuenies & forum quod Traianum dicitur, in quo & Baſilica præcipua & celebrata. Habet autem & Circum eleganti ſtructurâ, & æramento multo ornatum. Sunt etiam ibidem, Romæ ſcilicet, ſeptem Virgines ingenuæ & patriciæ, quæ ſacra Deorum, pro ſalute vrbis, iuxta antiquorum morem, faciunt, vocanturq́; Virgines Veſtæ. Pariter & fluuium habet, multis notum, puta Tyberim: qui prædictæ vrbi plurimum confert, eam quippe ſecans in mare effluit, & per eum omnia quæ aliunde veniunt, ab octodecim miliaribus ſubuehuntur. Habet & Senatum maximum, locupletum virorum. Quod ſi ſigillatim eos recenſeas, reperies omnes aut Magiſtratu fungentes aut functos: vel qui poſſint quidem, nolint tamen, eò quòd ſuis bonis frui tranquillè malint. Colunt porrò & Deos, & in his Iouem & Solem: ſed & ſacra Matris Deûm facere dicuntur. Aruſpices quoque apud eos boni ſunt. Sic Romam habes.

Vicina huic TVSCIA, *quæ quidem Tuſcia fermè à Diis nomen iſtud ſortita eſt. Ibi quippe aiunt primitùs inuentam haruſpicinam; item quòd dixerint bonum eſſe vt Dij credantur. Quare & ipſa omnibus bonis abundans, & hoc maximè habet, nempe frequentia Deorum ſacrificia: etenim huius rei peritia apud eos eſſe dicitur. Et hæc quidem de Româ & Tuſciâ.*

Italia

mulus puer. Eſt itaque quammaxima, & ædificiis diuinis ornata. Quiſque enim antefactis [d] *Imperatorum*, aut nunc qui ſunt, in eam condere aliquid voluerunt: & ſinguli eorum opus qualémque [e] in nomine ſuo facit. Si enim volueris *Antoninum*, opera inuenies innumerata: ſicut & quæ dicitur *forum Traianum*, quæ habet Baſilicam præcipuam & nominatam. Habet autem & Circenſes [f] bene poſitum, & æramento multo ornatum. Sunt autem in ipſâ Roma & Virgines ſeptem ingenuæ & clariſſimæ, quæ ſacra Deorum pro ſalute ciuitatis, ſecundum antiquorum morem, perficiunt, & vocantur *Virgines Veſtæ*. Similiter & fluuium habet multis notum Tyberim: qui vtilis eſt prædictæ ciuitati, qui incidens eam peruenit in mare, & per ipſum omnia quæ veniunt de peregre, aſcendent [g], à decem & octo milia: & ſic ciuitas omnibus bonis habundat. Habet autem & Senatum maximum virorum diuitum: Quod ſi per ſingulas [h] probare volueris, inuenies omnes Iudices aut factos aut futuros eſſe: aut potentes quidem, nolentes autem, propter ſuorum ſiui cum ſecuritate velle. Colent [i] autem & Deos ex parte, Iouem & Solem: nec non & Sacramantis [k] Deum perficere dicunt: & Aruſpices ad eos certum eſt. Hanc habes.

d *ex ante actis Imperatoribus.*
e *qualecunque*
f *Circenſe*
g *aſcendunt*
h *per ſingulos*
i *Colunt*
k *ſuprà correctum in MS. ſacra Matris*

XLIV. TVSCIA

Vicina TVSCIA: quæ Tuſcia quamplurimæ hoc à Diis nomen maximum accepit. Vnde [l] enim aiunt ab origine inuentam eſſe haruſpicia: & quod bonum Deos eſſe dicebant. Nam & ipſa habundans omnibus bonis, & hoc poſſidet maximæ [m], circa Deos haruſpicia multa: etenim huius rei certum ad eos eſſe dicitur. Et hæc quidem Romæ & Tuſciæ.

l *Inde*
m *maximè*

Τῆς Ἰταλίας δὲ καὶ ἄλλαι πόλεις εἰσὶ ἐπιφανεῖς, οὕτω καλούμεναι, Ἀκουϊλεία καὶ Μεδιολάνον.

Μετὰ ταύτην τὴν Ἰταλίαν, ἃς διελίπομεν, πόλεις λέγομεν· τὴν Μεσίαν καὶ Δακίαν, ἐπαρχίας ἑαυταῖς μὲν αὐτάρκεις, ψύχη δὲ μέγιστα ἔχουσας, ὧν πόλις μεγάλη Νέαπος λέγεται.

Εἶτα Παννονία χώρα, γῆ πλουσία ἐν πᾶσι καρποῖς τε καὶ κτήνεσι, καὶ ἐμπορείαις, ἐκ μέρους καὶ ἀνδραπόδοις· καὶ ἀεὶ οἴκησις τῶν ἀρχόντων ἐστίν· ἔχει δὲ καὶ πόλεις μεγίστας, Σίρμιόν τε καὶ Νώρικον· ὅθεν καὶ ἐσθὴς Νωρικὴ ἐξιέναι λέγεται. Ταύτη Παννονία χώρα.

Ἡ προσκειμένη πέρα ποταμὸν Δανούβιον, ἔθνος τῶν βαρβάρων Σαρματῶν ἐστι.

Μετὰ Παννονίαν τὴν Γαλλίαν ἐπαρχίαν· ἣ ὅτι μεγίστη εἶ, καὶ ἀδιαχρεάτορα ἀεὶ ἐνδεῖ· τοῦτον ἐξ ἑαυτῆς ἔχει*. Ἀλλὰ μὴν, διὰ τὴν τῆς θαλάσσης παρεισίαν, πάντα ἐν πλήθει εὐπορεῖ, ἀλλὰ πλείστα τιμῆς. Πόλιν δὲ μεγίστην φασὶ ἔχειν, ἣ καλεῖται Τρίβηρις, ὅπου καὶ οἰκεῖν ὁ Κύριος λέγεται, καὶ ἐστι μεσόγεια. Ὁμοίως δὲ ἔχει ἄλλην πόλιν ἐν πᾶσι αὐτῇ βοηθοῦσαν, ἣ ἐστιν ἐπὶ τῆς θαλάττης, ἣν λέγουσιν Ἀρέλατον, ἣ ἀπὸ παντὸς κόσμου ἐμπορείας λαμβάνουσα, τῇ προειρημένῃ πόλει ἐκπέμπει. Πᾶσα δὲ χώρα ἄνδρας ἔχει ἰσχυροὺς καὶ εὐγενεῖς· ἐν πολέμῳ τοιγαροῦν πλεῖστον στρατόπεδον, καὶ ἰσχυρὰ τῶν Γαλλῶν εἶναι λέγονται· καὶ ἐστιν ἐν πᾶσι ἐπαρχία θαυμαστή. καὶ ἔχει προσκείμενον ἔθνος βαρβαρικὸν τῶν Γότθων.

* ποιεῖ

Εἶτα πρὸς τὰ Γάλλια ἡ Σπανία, γῆ πλατεῖα καὶ μεγίστη, καὶ πλουτοῦσα ἄνδρασι διδακτοῖς, ἐν πάσαις [τε] ἐμπορείαις,

ὧν ἐκ-

Italia porrò ciuitates & alia clara ſunt, puta Aquileia & Mediolanum.

Italiæ verò & aliæ ciuitates ſunt XLV.
ſplendidæ, quæ ſic vocautur, Aqui- AQVIL.
leia, & Mediolanum. MEDIOLANVM

Nunc dicamus deinceps poſt Italiam & eas ciuitates, quas prætermiſimus, MYSIAM *videl. &* DACIAM *prouincias: quæ ſibi quidem ſufficiunt, frigida autem maximè ſunt. Quarum ciuitas magna Naſſus dicitur.*

Poſt ergò Italiam, quas præter- XLVI.
miſimus ciuitates dicamus: My- MYSIA
SIAM & DACIAM prouincias, &
ſibi quidem ſufficientes, frigora DACIA
autem magna habentes; quorum
ciuitas magna *Neſſus* [n] dicitur. n *Naſſus*

Deinceps occurrit PANNONIA *regio, terra omnibus diues, tum frugibus tum & iumentis & mercibus, quin ex parte & mancipiis: ſempérque ea Imperatorum ſedes eſt. Habet porrò & ciuitates maximas, puta Sirmium & Noricum, vnde & veſtis Norica prodire dicitur. Et hactenus de Pannonia regione.*

Deinde PANNONIA regio, XLVII.
terra diues in omnibus, fructibus PANNONIA
quoque & iumentis & negotiis, ex
parte & mancipiis. Et ſemper habitatio *imperatorum* eſt. Habet autem & ciuitates maximas, Syrmi quoque & Noricum: vnde & veſtis Noricus exire dicitur. Hæc Pannonia regio.

Huic adiacet trans fluuium Danubium Barbara gens, SARMATARVM.

Quæ adiaeer trans flumen Dan- XLVIII.
nunium, gens barbarorum SAR- SARMA-
MATVM eſt. TÆ

Poſt Pannoniam, GALLIÆ *prouincia eſt: quæ cùm maxima ſit, & Imperatore ſemper egeat, hunc etiam ex ſe deſiderat. Sed & propter maris opportunitatem, omnibus copioſè abundat quanquam caro pretio. Ciuitatem porrò maximam habere dicitur, quæ vocatur Triueris: vbi etiam Imperator morari dicitur, eáque mediterranea eſt. Pariter & aliam ciuitatem habet in omnibus ei adminiculantem, quæ ad mare ſita eſt, quam vocant Arelatum: quæ cùm ab omni orbe commercia ſuſcipiat, & prædictæ ciuitati ea ſubmittit. Omnis autem regio viros habet bellicoſos & Nobiles: quare & in bello frequens inde miles, & fortis ex Gallia eſſe dicitur. Eſt & in omnibus aliis prouincia admiratione digna. Adiacentem habet ea Barbaram gentem* GOTHORVM.

Poſt Pannoniam, GALLIAM XLIX.
prouinciam [o]: quæ cùm maxima GALLIA
ſit, & *Imperatorem* ſemper eget [p]: o *habet ſcil.*
hunc ex ſe habet [q]. Sed propter p *egeat*
maioris [r] præſentiam, omnia in q *haus t*
multitudine habundat, ſed plurima r *maris*
pretij. Ciuitatem autem maximam dicunt habere, quæ vocatur Triueris: vbi & habitare *Dominus* dicitur: & eſt mediterranea. Similiter autem habet alteram ciuitatem in omnibus ei adiuuantem, quæ eſt ſuper mare, quam dicunt Arelatum, quæ ab omni mundo negotia accipiens, prædictæ ciuitati emittit. Omnis autem regio viros habet fortes & nobiles: in bello itaque plurimum exercitum & fortia Gallorum eſſe dicuntur: & eſt in omnibus prouincia admirabilis Et habet adiacentem geutem Barbaram GOTHORVM.

Deinceps propè Galliam HISPANIA *eſt terra lata & maxima, & viris doctis diues, & omnis generis mercibus, quas*

Deinde ad Gallia [ſ] SPANIA, L.
terra lata & maxima, & diues HISPA-
viris doctis, in omnibus negotiis NIA
ſ *Gallias*

ὧν ἐκ μέρους λεγέσθω. Ἔλαιον γὰρ καὶ ἔμβαμμα, καὶ ἐσθῆσιν ποικίλην, καὶ ξυρόν, καὶ τὰ κτήνη πέμπουσα, πάντι κόσμῳ χορηγοῦσα, πάντα ἀγαθὰ κεκτημένη, καὶ ἐξαίρετος ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Πρόσεστι δὲ καὶ λευκαίας * σπαρτίον πάσῃ γῇ χορηγοῦσα, δοκεῖ μὲν ἀνάξια παρὰ πολλῶν, ἐπεὶ πᾶν ναῦν γένος σώζει, καὶ δι᾽ αὐτὴν πλεῖστα πᾶσα ἐμπορεία φαίνεται· παρὰ πολλῶν γὰρ ἀσθενὴς εἶναι δοκεῖ. Ἐντεῦθεν Ὠκεανὸν εἶναι λέγεται, καὶ τούτου μέρος, ὃ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων διηγήσασθαι δύναται. ἀλλὰ τί ἐκεῖ εἶναι δύναται; Ἔστι γὰρ ἔρημος, καὶ, ὥς φησιν, ἐστὶν ἐκεῖ τέλος τοῦ κόσμου.

* Σπάρτου

Ἔπειτα γυρεύουσαι πρὸς Αὔστρου τὴν εὑρήσεις τὴν Μαυριτανίαν· ἄνθρωποι τῶν βαρβάρων βίον, καὶ ἔθος· ὅμως τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοοι· ἡ ἐπαρχία ἐσθῆσιν, καὶ ἀνδράποδα πραγματεύεται, καὶ σῖτον εὐπορεῖ, καὶ ἔχει πόλιν Καισαρείαν.

Ἔτι μετὰ Μαυριτανίαν Νουμιδία ἐπαρχία, καρποῖς εὐποροῦσα, καὶ ἑαυτῇ αὐτάρκης, καὶ ἐμπορείας ἔχει, ἐσθῆσιν ποικίλην, καὶ ζῶα βέλτιστα.

Πρὸς ταύτην ἐπαρχίαν Ἀφρικῆς χώρα πλουσία ἐν πᾶσιν εὑρίσκεται, πᾶσιν ἀγαθοῖς κεκοσμημένη ἐστί, καρποῖς τε καὶ ζευγαρίοις, καὶ σχεδὸν αὐτὴ πᾶσι ἔθνεσι χρῆσιν τοῦ ἐλαίου δίδωσιν. ἡ πολλὰς καὶ διαφόρους πόλεις κεκτημένη, μίαν κυριωτάτην καὶ θαυμαστὴν ἄγαν ἔχει, ἣ οὕτως ὀνομάζεται Καρχηδών, ἣν ᾠκοδόμησε γυνὴ Τυρία, ὀνόματι Δίδω· ἡ ἐλθοῦσα εἰς Λιβύαν, τόπον ἠγόρασεν, ὅσον βύρσα ἱεόδδερος ἀμφικρατεῖν ἐδυνήθη, ὡς ὁ Βεργίλιος φησί, ἐπονομαζομένην Βύρσα· ἡ ἀρχιθέσει λίαν ἐνδοξοτάτη συνίσταται·

κάλλος

quas ex parte memorabimus : oleum ſcilicet, & liquamen, & varias veſtes, & lardum, & iumenta emittit, totiq; orbi ſuppeditat ; denique omnis generis bona poſſidet, & in omnis generis bonis eximia eſt. Inſuper & ſparti vſum omni orbi præſtat : quod quidem præſtans multis videtur, eò quod omnis generis naues ſeruet, eiuſq; beneficio omne fermè commercium fiet : atenim multis debile id videtur. Poſt hac Oceanus eſſe dicitur, eáque orbis pars, quam nemo hominum enarrare poteſt. Sed quid quaſo ibi eſſe poteſt? Nempe deſertum, &, vt aiunt, finis mundi ibi eſt.

quorum ex parte dicimus. Oleum enim, & liquamen, & veſtem variam, & lardum, & iumenta mittens, omni mundo ſufficiens, omnia bona poſſidens, & præcipua in omnibus bonis. Inſuper autem & ſparti virtutem omni terræ præſtans, videtur [f] quidem neceſſaria aput multos, quoniam omne nauium genus ſaluat, & per ipſum quamplurimæ omnem negotium videtur : aput multos autem debilis eſſe videtur. Inde Oceanum eſſe dicitur, & huius partem, quę nemo hominum narrare poteſt. Sed quid ibi eſſe poteſt? Eſt enim deſertum, &, ſicut aiunt, eſt ibi finis mundi.

[f] *quæ videtur*

Deinceps vergentem ad Auſtri terram inuenies, terram MAVRITANIAM : *cuius homines Barbari quantum ad vitam & mores, Romanis tamen ſubditi. Hac prouincia veſtium & mancipiorum mercaturam exercet, frumentoq; abundat : & ciuitatem habet Cæſaream.*

LI. MAVRITANIA

Deinde girantem ad Auſtri terram, inuenies terram MAVRITANIAM, homines barbarorum vitam & mores, tamen Romanis ſubditi: quæ prouincia veſtem & mancipia negotiatur, & frumentum habundat : & habet ciuitatem ***Cæſaream.***

Exinde poſt Mauritaniam NVMIDIA *prouincia eſt, frugibus abundans, ſibiq; ſufficiens : quæq; veſtium variarum & optimorum animalium* ſeu equorum *mercaturam exercet.*

LII. NVMIDIA

Deinde poſt Mauritaniam NVMIDIA prouincia, fructibus habundans, & ſibi ſufficiens, & negotia habet, veſtem variam, & animalia obtima.

. Proxima huic prouincia, AFRICÆ *regio in omnibus diues occurrit: quæ omnis generis bonis ornata eſt, frugibus etiam & iumentis : & ipſa fermè omnibus gentibus vſum olei præſtat. Ea cùm multas & varias ciuitates habeat, vnam habet præcipuam, & admiratione dignam quæ dicitur Karthago : quam Tyria mulier condidit nomine Dido : quæ cùm in Lybiam veniſſet, locum emit,*

Tautinum quantum poſſet circundare tergum,

vt Virgil. ait,--cognomine Byrſam. ***Hac ſtructura elegantia glorioſiſſima cõſtat: for-***

LIII. AFRICA [t] *Ad*

Ab [t] hanc prouinciam AFRICÆ regio diuès in omnibus inuenitur: omnibus bonis ornata eſt, fructibus quoque & iumentis : & pœne ipſa omnibus gentibus vſum olei præſtat. Quæ multas & differentes ciuitates poſſidens, vnam præcipuam & admirabilem nimiùm habet, quæ ſic vocatur *Kartage:* quam condidit mulier Tyria, nomine Dido : quæ cùm Libiam veniſſet, locum emit, quantum corium bubulum circumtenere potuit, vt Virgilius ait, cognomine Byrſa: quę diſpoſitione valde glorioſiſſima conſtat: for-

κάλλος δὲ ὅπου ἀγυιώδεις κεκτημένη, ἔχει ἔλαιον. Καὶ γὰρ τάξιν τῶν δένδρων ἔχει εἰς τὰς κώμας ἴσην, καὶ λιμένα ὑπὲρ πάντων καινὸν ὄψει ἔχουσα, Ποσειδῶνα αὐτὸν φέβου τὸν ναὸν, εὐδίαν διδόναι δοκεῖ; ἀσφαλείας γὰρ πλήρης ἐστί· καὶ πάλιν κυριώτατον εὑρήσεις ἔργον δημόσιον εἰς αὐτὴν, κώμην τῶν ἀργυροκόπων. Ἐν τερπνοῖς δὲ ἓν μόνον θέαμα λίαν φιλονίκως ἀπεκδέχονται οἱ οἰκοῦντες Μουνεράων· αὐτὴ δὲ χώρα Ἀφρική ἐστι λίαν μεγίστη, καὶ ἀγαθὴ, καὶ πλουσία. Ἀνθρώπους δὲ ἔχουσα οὐκ ἀξίους τῆς πατρίδος. χώρα γὰρ πολλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἄνθρωποι δὲ οὐχ οὕτω. Δόλιοι γὰρ πλεῖστοι πάντες εἶναι λέγονται, ἄλλα μὲν λέγοντες, ἄλλα δὲ ποιοῦντες. Χαλεπῶς δὲ δι' αὐτοῖς εὑρίσκεται ἀγαθός· ἀλλ' ἐν πολλοῖς ὀλίγοι ἀγαθοὶ εἶναι δύνανται.

Ἔτι μετὰ Ἀφρικὴν πᾶσαν χώραν παράκειται καὶ ἔρημος γῆ μεγίστη ἐν Αὔστρου μέρεσι, ὅπου φασὶν ἐν ἐλαχίστῳ μέρει αὐτοῦ τοῦ ἐρήμου οἰκεῖν τῶν βαρβάρων ὀλίγον ἔθνος, οὕτω καλούμενον, Μαζικῶν, καὶ Αἰθιόπων.

Μετὰ τοῦτο εὑρίσκεται χώρα Πενταπολιτῶν ὀλίγη, ἀλλὰ καρποῖς καὶ ὑποζυγίοις πλουσία, ἡ πόλεις ἔχει παλαιὰς δύο, Πτολεμαΐδα καὶ Κυρήνην, αἵ φασιν ἐν χρόνῳ βεβασιλευκέναι.

Μεθ' ἣν ἄλλη ἐπαρχία Λιβύας ὀνόματι, πλησιάζουσα καὶ αὐτὴ ἀπὸ δυσμῆς τῇ Ἀλεξανδρίᾳ· ἣ οὐ λαμβάνει τὸ ὕδωρ ἀπὸ οὐρανοῦ. ἄνδρας μὲν ἔχει ὀλίγους, ὅμως ἀγαθοὺς, καὶ εὐσεβεῖς καὶ σοφούς. Νομίζω δὲ ὅτι ἀγαθὸν αὐτοῖς ἔνεστιν, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ παιδείας*, οὐχ ὑακίζοντος αὐτοῖς καθ' ἕκαστα ἔτη.

* προσδοχῆ θεραπεία

Μετέπειτα

formosissimum vere locum instar luci habet; oliuum, vbi arbores ordine consita sunt. In vices aqualis est. Et cùm Portum habeat in primis visu admirandum, mare citra vllum nauium metum, serenum prastare videtur; adeò is tutus est. Eximium item opus publicum in eâ inuenies, vicum argentariorum. Inter voluptatum autem genera, vnicum spectaculum, Munerum [gladiatoriorum] *contentiosissimè habitantes spectant. Ipsa verò Africa regio est longè maxima & beata & diues. Homines verò habens, patriâ indignos: regio quippe ipsa optima, homines verò non aquè. Fraudulenti quippe fermè omnes esse dicuntur: qui aliud quidem dicant, aliud verò faciant. Quare haud facile bonus quis inter eos reperitur: quanquam & inter multos pauci boni esse possunt.*

formonsitatem verò, locum pro loeu [u] possidens, habet oleum [x]: etenim ordinem arborum habet. In vicos æqualis: & portum super omne nouum visum [y] habens, Neptunum, sine timore nauium, serenum præstare videtur, securitatis enim plenus est. Et iterum præcipuum inuenies opus publicum in eam, Vicum argentariorum: In delectabilibus verò vnum solum spectaculum valde contentiosè expectant habitantes, Munerum: ipsa autem regio Africæ est valde maxima & bona & diues. Homines autem habens non dignos patriæ: regio enim multa & bona, homines verò non sic: dolosi enim quamplurimi omnis [z] esse dicuntur: alia quidem dicentes, alia autem facientes. Difficile autem inter eos inuenitur bonus: tamen in multis pauci boni esse possunt.

u *pro luco*
x *oliuam*
y *visu*
z *omnino*

Inde, post Africa regionem omnem, adiacet Terra deserta maxima ad Austri partes: vbi aiunt in minimâ quadam istius deserti parte habitare modicam Barbarorum gentem, qua vocatur MAZICVM & ÆTHIOPVM.

LIV. MAZICES ÆTHYOPES

Deinde post Africæ omnem regionem adiacet & deserta Terra maxima in Austri partibus: vbi aiunt in minima parte ipsius deserti habitare Barbarorum paucam gentem, quæ sic vocatur MAZICVM, & ÆTHIOPVM.

Post hos occurrit regio PENTAPOLITANA *modica, sed frugibus & iumentis diues: qua duas vetustas ciuitates habet, Ptolemaidem & Cyrenem: quas etiam aliquando regnum obtinuisse aiunt.*

LV. PENTAPOLITANA

Post hoc inuenitur regio PONTIPOLITANA [a], pauca, sed fructibus & iumentis diues: quam ciuitates habet antiquas duo Ptolemaide & Quirenim [b], quas dicunt in tempore regnasse.

a *Pentapolitana*
b *Cyrenim*

Post hanc est alia prouincia, qua vocatur LIBYA: *& ipsa Alexandria ab occasu propinqua: qua de cœlo aquam non accipit. Viros quidem habet ea paucos, attamen bonos, pios & prudentes: quare & ita censee bona illis obtingere, nonnisi ob Dei eruditionem & cultum, quandoquidem de cœlo singulis annis apud eos non pluit.*

LVI. LIBYA

Post quam altera prouincia LIBIÆ nomine: propinquans & ipsa ab occasu, Alexandriæ: quæ non accipit aquam de cœlo; viros quidem habet paucos, tamen bonos, & pios & prudentes: puto autem quod bonum eis inest, nisi à Dei eruditione [c], non pluente eis per singulos annos.

c *adoratione*

Μετέπειτα νῦν πάλιν τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Καὶ ταῦτα μὲν οἰκουμένης, τὴν τῶν Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων γῆν, ὅ,τι ἐκ μέρους εἰπεῖν ἐδυνάμεθα· οὐ γὰρ πάντα ἀσφαλεστάτως συγγράφειν δυνατὸν ἦν. Ὅμως εἰ καὶ ἴσως διέλαθεν ἡμᾶς μέρος τι, ἀλλ' ὡς οἰόμεθα, οὐ σφόδρα.

* an μίαν ὕλην ἱστορίας

Ἵνα μὴ δὲ μόνην ὅλην* ἱστορίαν παραλιπεῖν δοκοῦμεν, οὕτω καὶ τὰς νήσους, αἳ ἐν μέσῃ θαλάσσῃ κείμεναι εἰσίν, καὶ αὐτῶν μνημονεύσας, οὕτω τὸν λόγον παύσω.

Ἔχεις τοίνυν ἀπ' ἀνατολῆς τὰς νήσους οὕτω· πρώτην καὶ μεγίστην Κύπρον, ἣ εἴωθε ναυπηγεῖν· λέγεται οὖν δεομένη τῆς ἄλλης ἐπαρχίας ὁπόποτε, ὑπὲρ ναυπηγίᾳ ἀναγκαῖα αὐτὴ νῆσος ἔχει, πάντα κατώτερον ἐξηγημένα, ξύλα, χάλκωμα, σίδηρον, πίσσαν, ὁπόδε οὐ τὴν ὀθόνην* πρὸς βηλάρια, καὶ τῶν φοινίων χρῆσιν. Φασὶ δὲ καὶ ἄλλοις ἀγαθοῖς ἀνθρώποις* περισσεύεσθαι.

* λινοφεῖον

* πᾶσι

Ἔπειτα Εὔβοιαν (καὶ αὐτὴ νῆσος) ἀρχὴν εἶναι λέγουσιν.

Ἐντεῦθεν αἱ οὕτω καλοῦνται Κυκλάδας νήσους πλείστας, τῷ ἀριθμῷ πεντήκοντα τρεῖς, αἳ πᾶσαι ἑαυτῶν κρείττω ἔχουσι· ὧν τινας ὀνομαστὶ εἰπεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι. Καὶ μὲν τὴν Ῥόδον νῆσον, καὶ πόλιν μεγίστην, ἥ, ὡς προεφήτευσεν ἡ Σιβύλλη, ὑπὸ ὀργῆς τοῦ Θεοῦ ὀλεῖται. Ἔστι δὲ εἰς αὐτὴν πόλιν ἀνδρειάς, ὃ πάντες Κολοσσεῖον ὀνομάζουσι, καινὸν ἄνδρα μεγέθους· δόλος γὰρ ἦν ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν προφητείαν τῆς προειρημένης Σιβύλλης.

Νῦν καὶ τὴν ἄλλην, τοῦ Ἀπόλλωνος Τένεδον.

Πρὸς

Exinde iam iterum occurrit Alexandria.

Et hac quidem, qua de orbe terrarum, tum Romanorum tum Barbarorum terra iacet, ex parte dicere potuimus: neque enim omnia exactiſſime deſcribere poſſibile eſt. Attamen, etſi fortè aliqua pars nos latuit, non tamen, vt opinor, multum.

Ne autem vel vnicam ſpectabilis terra partem omiſiſſe videar, etiam Inſulas, qua medio mari iacent memorare iuuat: quo facto ſermonem hunc ſiniam.

Habes igitur ab Oriente inſulas ſequentem in modum: Primam & maximam CYPRVM: *ea nauium fabricam exercet: & dicitur, nullius prouincia indiga, ad nauium fabricam: neceſſaria ſcilicet ipſa hac inſula habet omnia ſequentia: ligna, as, ferrum, picem: quin & linteum pro velis, & funium copiam. Dicunt & aliis omnibus bonis eam abundare.*

Poſtea EVBOEAM *qua & ipſa inſula eſt, nobilem eſſe dicunt.*

Inde CYCLADES *inſula plurima, qua ſic vocantur. Ha cùm numero ſint quinquaginta tres, omnes vnicum Rectorem habent Earum aliquas nominibus ſuis deſignare neceſſe puto. Et quidem* RHODVM, *inſulam & ciuitatem maximam, qua, ſicut prophetauit Sibylla, irâ Dei eſt peritura. Eſt autem in hâc ciuitate ſtatua, quam omnes Coloſſeum vocant, viri inuſitata magnitudinis. Dolus verò in eâ fuit, iuxta prophetiam pradicta Sibylla.*

Iam & altera inſula APOLLINIS TENEDOS.

Deinde iam iterum Alexandriam.

LVII. EXCVSATIO *auctoris*

Et hæc quidem, orbis terræ, Romanorum quoque & Barbarorum terram, quod ex parte dicere potuimus. Non enim omnia certiſſimè conſcribere poſſibile erat. Tamen etſi fortè latuit nos aliqua pars, tamen, vt opinor, non valde.

LVIII. INSVLÆ

Vt non autem ſolam totam iſtoriam prætermittere videar: nam & Inſulas, quæ medio mari poſitæ ſunt, & ipſarum memoratus, ſic orationem deſinam.

§. 1. *Cyprus*

Habes ergò ab Oriente Inſulas ſic: primam & maximam CYPRVM, quæ ſolet nauem conficere: dicitur non indigens alterius prouinciæ quicquam, pro fabrica nauium: neceſſaria ipſa inſula habet omnia inferius declarata, ligna, æramentum, ferrum, picem: nec non verò linteamen pro velaria [d], & funium vſum. Dicunt autem & aliis bonis hominibus [e] habundare.

[d] *velariis*
[e] *omnibus*

§ 2. *Eubœa*

Deinde ETBOEAM [f] (& ipſa inſula) nobilem eſſe dicunt.

[f] χ *Eubœā*

§. 3. *Cyclades*

Inde quæ ſic vocatur [g] CYCLADAS inſulas plurimas, numero quinquaginta tres: quæ omnes ſuum Iudicem habent: quarum aliquas ex nomine dicere neceſſarium eſt. Nam quæ RODVM inſulam & ciuitatem maximam: quæ, ſicut profetauit Sibilla, abcra [h] Dei eſſe [i] peritura. Eſt autem in ipſam ciuitatem ſtatua, quam omnes COLOSSEVM nominant. nouum virum magnitudinis: dolus enim in ipſa fuit, ſecundum profetiam prædictæ Sybillæ.

[g] *vocantur*
[h] *ab ira*
[i] *eſt*

§ 4. *Tenedos*

Iam & alteram & APOLLINES [k] TENEDOS.

[k] *Apollinis*

Πρὸς τούτοις εὑρήσεις Ἴναρον, ἢ Ἴναρος δασυπόδεις ἔαθησιν πολλὴν ἐκβάλλει, διὰ τὴν ἐμπορείαν αὐτοῦ πράγματος ἐκ τῶν ζώων πλῆθος. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πράγμασι μετρία, ἑαυτῇ αὐτάρκης· οἶνον δὲ πολὺν πράττουσα, Μακεδονίας καὶ Θρακίας χώρᾳ κοινωνοῦσα.

Ἔπειτα τὴν Κρήτην νῆσον εὑρήσεις, ἣ ἑκατὸν ἀριθμῷ πόλεσι κεκοσμημένη ἐστί, καὶ ἐστὶν ἐν πᾶσιν πλουσία καὶ θαυμαστή, ἔχουσα πόλιν μεγίστην, ὀνόματι Γορτίνην, ἐν ᾗ καὶ Κιρκήνσιοι εἶναι φασί, καὶ ἔχει ἄνδρας πλουσίους ἐκ μέρους, καὶ πεπαιδευμένους.

Εἶτα Κιθέρη ἄλλη νῆσος· ἐντεῦθεν Ζάζινθος καὶ Κεφαλονίη, νῆσοι, ἔχουσαι καὶ εὐποροῦσαι ἅπαντα ἀγαθά..

Μεθ' ἃς νήσους πάντως βελτίστη καὶ μεγίστη Σικιλία νῆσος, ἣ ἥπερ τῆς γῆς διαφέρουσα. πολλά τε ἀγαθὰ ἡ Σικιλία γεννᾷ, καὶ ἐκπέμπει πανταχοῦ ἐμπορείας χρησίμους εἰς περιβολήν, τὸ ἔριον ἄριστον, ὁμοίως τε τὰ ζευγάρια· ἔχει δὲ καὶ ἄνδρας πλουσίους, καὶ πεπαιδευμένους πάσῃ παιδείᾳ, τῇ τε Ἑλληνικῇ καὶ Λατίνῃ. Πόλεις δὲ ἔχει ἐπιφανεῖς, Συρακούσην καὶ Καθάνην, ἐν αἷς θέαμα τῶν Κιρκηνσίων εὖ ἀναπληροῦνται· ζῶα γὰρ ἀγαθὰ καὶ ἰσχυρὰ ἔχουσα, ἀγωνίζεται τρέφοντες τῇ τῶν ζώων ἀρετῇ. Ἐν ᾗ νήσῳ καὶ τὸ ὄρος, ὃ οὕτω καλεῖται Αἴτνα· εἰ ἄξιόν ἐστι, ἡ θεότης ἐστὶν ἐν ἐκείνῳ ὄρει, ἐπεὶ ταῖς ἡμέραις καὶ νυξὶ φλέγει ἐν αὐτῇ κεφαλῇ ὄρεος, ὅθεν καὶ καπνὸς ἀναβαίνων φαίνεται, ὁ ὄρος εἰς γύρον ἀμπελῶνας πολλὰς ἔχον, γεννᾷ κυριωτάτους οἴνους.

Ἔπειτα ἡ Κοσόρη..

Μεθ'

Post has occurrit YMBRVS : *quæ Ymbrus leporinam vestem numerosam emittit, propter e us abundantiam: magna enim ibi leporum copia est. In cæteris verò rebus mediocris, ipsaq; sibi tantum sufficiens: vinum autem abundanter cùm habeat, & Macedonia & Thracia regionibus id communicat.*

Post hac CRETA *insula occurrit, quæ centum numero ciuitatibus decoratur. Est ea in omnibus diues & admirabilis. Habet maximam ciuitatem nomine Gortinam: vbi & Circum [insignem] esse dicunt. Denique habet ea viros partim diuites & doctos.*

Inde CITHERA *insula est : tùm* ZAZINTHVS *&* CEPHALONIA *insula, quæ habent & abundant omnibus bonis.*

Post has insulas omnes, beatissima & maxima SICILIA *insula, quæ continentem diuidit. Multa sanè bona Sicilia producit, & vbiq; emittit merces vtiles magnâ copiâ, lanam infinitam pariter & iumenta. Habet autem & viros diuites & doctos omni eruditione tum Græca tum Latina. Ciuitates autem habet claras Syracusam & Catanam, in quibus spectaculum Circensium benè peragitur : siquidem bones & fortes equos habet : quare voluptatibus seruientes equorum vi certendere amant. In hac insulâ est & mons qui vocatur Ætna : in quo monte, si quæ fides, diuinitas est, quandoquidem die noctuq; in vertice montis ignis est: vnde etiam fumus ascendere videtur. Hic mons in circuitum, vineta multa habet, & præstantia vina generat.*

Inde, COSSORA.

Ab [l] ipsos inuenies YMBRVM: § 5.
quæ Imbrus leporinam vestem *Imbrus*
multam ejicit. propter habundan- *l ...*
tiam ipsius rei ibi animalium multitudo. In cæteris verò rebus moderata ipsa sibi sufficiens : vinum autem multum faciens, Macedoniæ & Trachiæ regioni similans [m]. *m an submittens*

Postea CRETAM insulam in- §.6.
uenies, quæ centum numero ciui- *Creta*
tatibus ornata est. Et est in omnibus diues & mirabilis. Quæ habet maximam ciuitatem nomine Gordinam [n] : in qua & Circenses [o] esse *n Gortinam*
dicunt : & habet viros diuites ex *o Circ nse*
parte, & eruditos.

Deinde CITHERA alia insula: § 7.
inde ZAZINTHVS & CEPHALO- *Cithera*
NIA insulas habentes & habun- *Zazinthus*
dantes omnia bona. *Cephalonia*

Post quas insulas omnis [p], opti- § 8.
ma & maxima SICILIA insula, *Sicilia*
quæ solidam terræ differens : mul- *p omnes*
ta enim bona Sicilia generat, & emittit vbique negotia vtiles in habundantiam, lanam infinitam, similiter & iumenta. habet autem & viros diuites & eruditos omni doctrinâ quoque, Græca & Latina. Ciuitates autem habet splendidas Syracusam & Cathenam [q] : in qui- *q Catanam*
bus spectaculum Circensium benè completur : Animàlia enim bona & fortia habens, contendunt delectantes animalium virtute. In qua insula & montem qui sic vocatur *Hetna* : si dignum [r] est, Diuinitas *r si fide di-*
est in illo monte; quoniam diebus *gnum*
noctibúsque arder in capite montis, vnde & fumus ascendere apparet : qui mons in girum vineta multa habens, generat vina præcipua.

Deinde COSSORA. §.9.
Cossora.

Μεθ' ἣν ἄλλην νῆσον οὕτω καλουμένην Σαρδινίαν· καὶ αὐτὴ πλουσιοτάτη καρποῖς καὶ ζευγαρείοις, καὶ ἐπὶ λίαν ἐπιφανεστάτη.

Ἔπειτα ἄλλη, οὕτω λεγομένη, Βρετανίη νῆσος, ὥσπερ [illegible] ἐγίνοντο, ὑπομιμνήσκουσι, σφόδρα μεγίστη, καὶ ἔξοχος ἐν ἅπασι.

ΔΙΑΤΕΛΕΙ͂ΤΑΙ Η῾ ἜΚΘΕΣΙΣ
ὅλου τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐθνῶν.

Poſt hanc alia inſula qua vocatur SARDINIA, *& ipſa frugum ditiſſima & iumentorum. Eaq; eſt longè clariſſima.*

§.10. *Sardinia*

Poſt hanc aliam inſulam, quæ ſic vocatur SARDINIAM, & ipſa ditiſſima fructibus, & iumentibus[f], & eſt valde ſplendidiſſima.

[f] *iumentis*

Deinde alia qua vocatur BRITANNIA *inſula: qua, ſicut narrant qui ibi fuerunt, longe maxima eſt & in omnibus praſtantiſſima.*

§.11. *Britannia*

Deinde alia, quæ ſic vocatur BRITANNIA inſula, ſicut qui fuerunt narrant, valde maxima & præcipua in omnibus.

EXPLICIT EXPOSITIO totius Mundi & Gentium.

INDEX IN VETEREM ORBIS Deſcriptionem PRIMVS.

TOPOGRAPHICVS.

CAPVT I. Topographici Indicis.

¶GENTIVM, PROVINCIARVM, INSVLARVM Index.

ACHAIA, Græcia, Laconica:

Poſt Theſſaliam.
Terra ſibi tantum ſufficiens.
Prouincia breuis, montoſa.
Frugifera.
Oleum & Mel Atticum producit
Viris doctis & oratoribus clara
Ciuitates in eâ claræ, *Corinthus* & *Athena c.de Achaia* 36.

Ægyptus:

Syriæ ad læuam contermina.
Thebais eius prouincia.
  Indi, ſupra caput Thebaidos.
Metropolis eius *Alexandria*.
à Nilo æſtate irrigatur; vnde
Frugifera, reddit centuplum,
  Tritici,
  Hordei,
  Leguminis,
  Vini,
Oleum non habet.
Frumento Aegypti paſcuntur
  Conſtantinopolis,
  Orientales partes,
  Exercitus Imperatoris oppoſitus Perſis.
Deos colit ab antiquo.
  Deorum cultum orbi tradidit.
  Deorum habitaculum.
Sacra & templa apud eos ornata.

Aeditimi
Sacerdotes
Miniſtri
Aruſpices,
Adoratores,
Aræ igne ſemper ſplendentes,
Vittæ,
Thuribula aromatibus plena,
} apud Ægyptios.

Viri Nobiles in Aegypto.
  Sapientia alios excellentes.
Literarũ inuentores dicũtur Aegyptij,
Philoſophi plurimi in Aegypto,
  Græcos vicerunt certamine.
  Argutiores & perfectiores Græcis iudicati.
  Impoſtura nulla in iis, ſed
    Veram philoſophiam exercent.
  Diſciplinam vnicam excolunt & in eâ excellunt.
    c.de Ægypto, 18.

Æthiopes, *v.j. Mazices.*

Ætolia, *v.j Epirus.*

Africa:

Numidiæ vicina,
Regio maxima, bona, & diues in omnibus,
  Frugibus,
  Iumentis,
  Oleo.
Ciuitates in eâ multæ

Karthago

Galatia:

Cappadociæ proxima;
Prouincia optima, sibi sufficiens;
Commercium Vestium exercet;
Milites bonos præstat;
Ancyra ciuitas in eâ maxima;
Panis ibi optimus.
c. de Galatia, 22.
Viros, diuites, doctos, prudentes, fideles habet: in Comitatu & ministerio Imperatorum hac tempestate. *c. 25.*

Gallia:

post Pannoniam est;
Prouincia maxima, & admirabilis;
Imperatorem semper eget, & ex se hauet;
Abundat omnibus propter mare, sed Caro pretio;
Viros fortes habet & nobiles;
Ciuitates habet claras,
Treuirim,
Arelatum. *c. de Gallia, 49.*

Gothi:

Gens barbara, Galliæ adiacens.
c. de Gallia, 49.

Græcia: *v. s. Achaia.*

Hellespontus:

Asiæ vicina;
Regio frugifera,
Frumenti,
Vini,
Olei.
Ciuitates habet antiquas,
Troiam,
Ilium,
Cyzicum, magnam & formosam.
c. de Hellesponto, 31.

Hispania:

Galliæ adiacet;
Terra lata & maxima;
Diues Viris doctis;
Bona omnia possidet;
Commercium exercet
Oleo,
Liquamine,
Veste varia,
Lardo,
Iumentis;
Sparto nobilis, quod omni terræ præstat;
Oceanus ei adiacet;
Trans Hispaniā desertū & finis mūdi.
c. de Hispania, 50.

India Maior:

post Diuæos;
Triticum & omnia necessaria emittit;
Terra magna & bona;
Mansionum est CCX.
c. de India Maiore, 10.

India Minor:

Indiæ Maiori adiacet;
Viros habet fortes & bellicosos;
Auxilium præstat Persis tēpore belli;
Mansiones habet CL.
c. de India Minore, 11.

India Minima:

post Indiam Minorem;
Regitur à Maioribus;
Elephantis abundat, ita vt Persæ inde accipiant;
Mansiones habet XV.
c. de India Minima, 12.
Indi supra caput Thebaidos; vnde Ægyptij merces accipiebant. *c. 18.*

Ionei:

post Disaph regionem;
Terram habent mansionum CXX.
c. de Ioneis, 8.

Isauria, Isauri:

Ciliciæ proxima, mari vicina;
Viros fortes habet;
Lartocinia aliquando exercuerunt;
Romanorum aduersarij.
c. de Isauria, 26.

Italia specialiter accepta.

Campaniæ vicina;
Nomen eius celebre;
Ciuitates in eâ multæ, variæ;
Plena & abundans omnibus bonis;
Regitur à prouidentia;
Vini multa genera producit
Picenum,
Sabinum,
Tiburtinum,
Tuscum.
c. de Italia, 43.

Pam-

Pamphylia:

post Isauriam,
Regio optima,
Sibi sufficiens,
Oleo abundat, quod ad exteros mittit,
Ciuitates splendidas habet
Pergen,
Siden.
c. de Pamphilia 27.

Pannonia:

post Mysiam & Daciam,
Tetradinés, frugifera,
Negotiatur
Iumentis,
Mancipiis:
Imperatorum semper habitatio est,
Ciuitates in eâ maximæ
Sirmium,
Noricum.
c. de Pannonia, 47.

Paphlagonia, & Pontus:

Armeniæ minori proxima;
Viros habet diuites, eminentes, doctos, prudentes, fideles,
In Comitatu & ministerio
Imperatorum hac tempestate,
Mulieres habet speciosas & candidas.
c. de Paphlagonia & Ponto, 25.

Pentapolitana:

post Mazices & Æthiopes sita,
Parua regio,
Diues frugibus, & iumentis,
Ciuitates in eâ antiquæ præcipuæ
Ptolemais,
Cyrene.
c. de Pentapolit. 55.

Persæ:

Indis vicini,
Romanis,
Abundant omnibus,
Commercia miscent cum Mesopotamiis vicinis, *c. 13. 16.*
Mali,
Bellicosi,
Impij. *c. 13 & 15.*
Incestuosi, *c. de Persis, 13.*
Periuri, fœdifragi in bellis & negotiis. *c. 15.*
Bellum Imperatoris contra eos hac tempestate. *c. 18.*
Fortitudini eorum resistebant hoc tempore Mesopotamiæ & Osdroënæ ciuitates. *c. 16.*
Auxilia petunt ab India Minore tempore belli. *c. 11.*
Elephantos accipiunt ab India Minima. *c. 12.*
Mansiones quot habeat eorum terra. *c. 15.*

Phœnice Syria:

c. 17 in pr. v. ī Syria.
Litteratum inuentores dicuntur Phœnices à nonnullis. *c. 18.*

Phrygia:

Galatiæ proxima,
Bona regio,
Viros fortes producit,
Laodiciam ciuitatē maximam habet,
c. de Phrygia, 23.

Pontus: *v. s. Paphlagonia.*

Rhodus:

Cycladum insula. *v plura ī. in Vrbib.*

Sabinum vinum, in Italia. *c. 43.*

Saraceni:

Persarum vicini,
Rapinâ viuunt,
à Mulieribus reguntur.
c. de Saracenis, 14.

Sardinia insula:

Diues frugibus & iumentis,
Splendidissima. *c de Insulis, 58 § 10.*

Sarmatæ:

Trans Danubium,
Pannoniæ vicini,
Gens barbara. *c. de Sarmatis, 48.*

Seres:

sine Imperio viuebant.
Cibo communi non vsi,
Corpora non habebant obnoxia,
Pediculis, &c. Morbis,
non Laborabant,
non Seminabant, neque metebant,
Vestimentis communibus non vsi,

CAPVT

CAPVT II. Topographici Indicis.

VRBIVM METROPOLEON *Index.*

Hera-

Heracleā:

Thraciæ ciuitas;
Opera publica duo in eâ,
Theatrum,& Palatium Regale.
c.de Thracia,33.

Iericho:

Palæstinæ Syriæ ciuitas;
Nicolai palmula in eâ.
*c.de Syria,*17.§.12.

Ilium:

Hellesponti ciuitas antiqua. *c*.31.

Karthago:

Africæ ciuitas præcipua & admirabi-
à Didone Tyria muliere condita; (lis;
Nomine Byrsa;
Disposita bene & formosè;
Lucus in eâ;
Oliuam habet;
Arbores oliuæ in ordinem plantatæ;
Portus eius insignis;
Vicus in eâ Argentariorum,insigni o-
pere;
Spectaculum ibi Gladiatorum solum.
c.de Africa,53:

Laodicia: [Laodiciæ duæ]

1 *Phrygiæ*, vestem, quæ inde Laodi-
cena,emittit. *c*.23.
2 *Syria*, ciuitas præcipua & bona;
Commercia exercet,&
Antiochiæ subministrat. *c*.17.§.5.
Linteamen orbi emittit. *c*.17.§.12.
Gloriosa,& frugifera vini & olei.*ibid.*
Circenses Agitatores optimos produ-
cit. *d c*.17.§.13.

Lydda:

Purpuram alitinā producit. *c*.17.§ 12.

Mediolanum:

Italię ciuitas splendida cum Aquileia.
c.de Aquil & Mediolan 45.

Naessus vel Naissus.

*v.*ȷ̃.*Nessus.*

Neapolis:

Syriæ ciuitas Gloriosa: *c*.17.§.12.
Nobilis valde.
*c.de Syria,*17.§.8.

Frugifera vini & olei. *c*.17.§.12.
Linteamen orbi emittit. *ibid.*

Nessus:

Mysiæ ciuitas magna. *c*.46.

Nicia [al.Nicea]

Bithyniæ ciuitas formosa;
Dispositio eius elegans;
Ornata vndique.
*c.de Bithynia,*32.

Nicomedia:

Bithyniæ ciuitas admirabilis,
Abundans omnibus;
Basilica antiqua in eâ,olim
Cœlitus combusta,postea
à Constantino restaurata:
Circus etiam in eâ eximius.
*c de Bithynia,*32.

Nicopolis:

Epiri ciuitas;
Pisce marino abundat.
*c.de Epiro,*37.

Nisibis:

Mesopotamiæ ciuitas. *v* ȷ̃.*Mesopot.*

Perge:

Pamphiliæ ciuitas.*c*.27.

Picenum vinum in Italia. *c*.43.

Ptolemais: [Ptolemaides duæ]

1 *Pentapolitana* prouinciæ, vna. *c* 55.
2 *Syria*, altera. *c*.17.§.12.

Rhodus:

Ciuitas maxima;
Eam irâ Dei perituram Sibylla præ-
dixit.
Colossi statua ingens in eâ,
Dolus in ipso.
*c de Insulis,*58 §.3.

Roma:

Virtutem ostendit ipso nomine;
à Romulo condita;
Maxima,ædificiis diuinis ornata;
Imperatores singuli opere aliquo
publico ibi nominis sui memoriam
stabiliuerunt;
Antoninorum opera ibi innumera;

CAP. III.

Topographici Indicis

MONTIVM, PORTARVM, FLVMINVM, PORTVVM

Index.

MONTES.

Can-

INDEX SECVNDVS,

PERSONARVM, RERVM & VERBORVM.

Sapien-

FINIS.

NOTÆ
IN
VETEREM ORBIS
DESCRIPTIONEM SVB
CONSTANTIO ET CONSTANTE
conſcriptam.

¶ I. SERES.

VNT *autem & sine Imperio* SERÆ.] A *Seribus*, qui primi hominum ab Oriente noscebantur (teste Mela, *lib.1.cap.2.* Plinio *lib.6.cap 17.* Solino *ca.53.*) initium huius libelli ducitur: Quanquam ne initium quidem, quo cum mutilum esse complura euincunt: Primùm enim id hæc ipsa verba abrupta satis ostendunt, *Sunt autem & sine imperio Seres*: Secundò, quòd ante hæc de Scythis aliis (quorum sanè numero Seres fuerunt) auctorem egisse oportuit, de quibus tamen nihil hîc occurrit: Tandem, quòd Historicum aliquem ante hæc nominasse Auctorem ex sequentibus illis mox, *cap.15.* colligas: *Et hæc quidem, inquit, de prædictis Gentibus Historicus ait*: Nisi fortè loci illius sensus alius sit, quem posteà excutio. ¶ Porrò harum omnium gentium, quæ hic ad Indiam vsque memorantur, nulla mentio fit in Illustri illo Itinerario Theodosiano (quam *Tabulam Peuting*ri vocant) nisi quod Serum metropolis ibi designetur, his verbis, *Sera maior*: cuius alioquin mentio quoque fit apud Ptolemæum, *lib. 6. c. 16. inf.* pariter vt in Æthici Sophistæ Cosmographia, *Seres magnum.*

sine Imperio] *Regum* seu Tyrannorum expertes Seres fuerunt, & qui mox sequuntur omnes ad Nebulæos vsque, à quibus Tyrannorum initium consurgere hic Auctor postea prodit. Et tamen Persidos regionem Sericam fuisse ostendit posteà Ammianus, *lib.23.p.269.*

escam non viuntur] Nempe nullum animal occidebant, nullâ carne vescebantur, quod de Indorum nonnullis notat Mela *lib.3.c.7.*

malitiam corporis] Κακίαν vel κάκωσιν σώματος, *Malitiam corporis*, corruptioni obnoxium corpus vocat. *Malitia*, κακία, pro vexatione, afflictione: vt in illo quoque Euangelij, ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς. Tertullianus lib.2. aduers. Marcionem; *Malitia, apud Græcos interdum pro vexationibus & læsuris, non pro malignitatibus ponuntur.* Hieronymus epist. 47. ad Amandum: *Κακία, quam Latinus vertit in malitiam, apud Græcos duo significat, & malitiam & afflictionem, quam κάκωσιν Græci dicunt; & hic magis pro malitia transferri debuit afflictio. Quod si contentiosè quis ducitur, nolens κακίας affli-*

ctionem ſonare & anguſtias, ſed malitiam. Contra mox infrà hoc ipſo capite, *bonitas* ἀγαθία, pro felicitate; ſicut & *cap.* 18. *infrà*, vbi de Nilo agit; & paſſim de ciuitate aliquâ, *bona* ἀγαθή, id eſt, felix, beata dicitur.

veſtimenta omnibus communia] An κοινὰ veſtimenta vocauerit ſordida, quod ſequentia ſuadeant? Non. Igitur veſtimenta Serum *non communia* intelligit, propter nema videlicet Sericum, & lanuginem ſeu caniciem arborum vnde veſtes eorum fuêre.

per ignis gladium] ξίφος τοῦ πυρὸς, vocat τὸ ὀξὺ, id eſt aciem: ineptus interpres ſcholaſticus, *gladium* vertit.

ardens enim melior fit] De Brachmanibus hoc idem ſcribit Hierocles, *in Excerptis Stephani de vrbibus*: ὑφάσματα μήτε πυρὶ καιόμενα, μήτε ὕδατι καθαιρόμενα, ἀλλ' ἐπειδὰν ῥύπου καὶ κηλῖδος ἐμπλησθῇ, ἐμβληθέντα εἰς φλόγα, λευκὰ καὶ διαφανῆ γίνεται.

neque ſeminant, neque metunt] Poſt Nebuſæos enim primùm in hoc tractatu fuit ſeminatio & meſſis, quod hic Auctor mox prodit. Et tamen Epiphanius (qui ſub Valente Imp. partim ſcripſit) *in expoſitione fidei num.*10. ait, *apud Seras mulieres virili cingulo pracinctas agriculturam exercere*: τὰ κατὰ τὴν ἄρουραν καὶ τὰ ἔργα ἐκτελοῦσαι.

fluuius exiens exit] Græciſmus ex Hebraiſmo manans. Fluuius autem *exire* propriè dicitur. Sic quoque Æthicus ſophiſta, *in Coſmogr. Exit fluuius Ganges.*

carbunculus] ἄνθραξ. v. Epiphanium *de* 12. *lapidib.* Pſellus *libello de Lapidibus*, ὁ ἄνθραξ ἐν Ἰνδοῖς μὲν ἔχει τὴν γένεσιν; εὑρίσκεται δὲ ἐν ὄρεσιν ἀπολάμπων ταῖς ἀκτῖσι ἡλιακαῖς καὶ ποικιλλόμενος μέν.

Saphirus] v. Epiphanium *de duodecim lapidib.*

aſtutia] πανουργίας vocauit quiduis molientium: vel ἐντρέχειαν, quomodo Iudaicam ἐντρέχειαν circa palmam caryoticam & balſamum vocat Strabo, *lib.*17.*p.*550. vel δεινότητα.

centum decem & octo, & centum viginti] De Seribus μακροβίοις, Plinius quoque, *libr.* 6.*cap.* 22. *in f.* Solinus, Lucianus *in* μακροβίοις *p.* 632. Imò & centum triginta & vltra annos eos viuere refert Strabo, *l.*15.*p.*482. Etiam ducentos, Cteſias *in Indicis* apud Photium: Strabo, *p.* 483. Imò & trecentos, Lucianus *d. loco*, vbi & cauſas eius rei varias perſtringit.

expectat] Idem & Mela ſcribit eodem *expectandi* verbo vſus, de Indis *lib.* 3.*cap.*7. & Solinus *c.*55.

manſionum] Fortè & hanc vocem Græcus hic Auctor & Sophiſta, ſui iuris fecerit, μανσιονάς: cuiuſmodi plures alias ab eo vſurpatas colligo, *infrà cap.*25. in verbo *comitata.*

§ II. BRACH-

¶ I I. Brachmani.

BRACHMANI] *Brachmani*, non Philoſophorum modò genus, (quod alioquin notum) verùm & gens peculiaris fuit; quod Plinius quoque teſtatur, *lib.6.c.17.in f.* Stephanus, & Hierocles *apud eum*: Porphyrius περὶ ἀποχῆς, *lib.4.p.*404.405. Ptolemæus *lib.7.c.1.* Adeò quidem, vt Plinius *d.lib.6.c.17.* prodat, multarum gentium cognomen id fuiſſe, inter quas & *Maccocalinga*: Fluminaque eorum memoret, Pumam & Cainam, quod in Gangem influit. Bardeſanes quoque Babylonius, *apud Porphyrium* περὶ ἀποχῆς *lib.4. Brachmanum bonam partem in montibus, reliquos circa Gangem fluuium habitaſſe* ſcribit.

& ipſi ſine Imperio] Bardeſanes Babylonius, *apud Porphyrium* περὶ ἀποχῆς *lib.4.* ὑπὸ δὲ βασιλεύοντα Βραχμανῶ (Ita enim vocat Brachmanorum regionem.)

detinent] *Detinent vicinorum bonitatem*, κατέχουσι τὴν τῶν γειτόνων ἀγαθίαν; id eſt, eâdem cum vicinis felicitate cenſentur, fruuntur. Ita mox de Diſaph, *Reguntur benè quomodo vicini*; & de Ioneis, *eodem modo vicinantibus viuentes; indifferens ad eos vita*; & de India Maiore, *ſimiliter proximis viuentes.*

bonitatem] ἀγαθίαν, i. beatitudinem, felicitatem, de quo *ſupr. iam ca. 1. in verb. malitiam.*

¶ III. Evilæi.

EVILTARVM] Sequentium Populorum nulla alibi fermè mentio occurrit; & quod mirum magis, ne apud Ammianum quidē σύγχρονον, qui tamen hunc tractū ſingulari ἐπὶ ςάσει deſcribit, *l.23*, ſed, vt ipſe profitetur, *eas recenſere aliò properans ſuperfluum putauit*; Neque etiam apud Æthicum: Nempe verum illud eſt, quod Plinius dixit, *lib.6.cap.17.* de Scythis Aſiaticis; *Nec in alia parte maior Auctorum inconſtantia, credo propter innumeras vagaſque gentes.* Et Æthicus quoque hoc tractu ait, *Hyrcanorum & Scytharum gentes fuiſſe* XLII. *propter terrarum infœcundam diffuſionem latè oberrantes.* ¶ Pro *Euiltis* tamen his *Byltas*, quos Plinius memorat inter Sacas *lib.6. cap.13. in f.* fortè quis accipiat: Nam *Auilam* hùc non putem pertinere. Magis facere videntur *Eualeni*, de quibus Glaucus *Arabicorum ſecundo* apud Stephanum. Cùm hæc ſcribo, tandem reperio horum *Euiltarum* mentionem apud Epiphanium, *in expoſitione fidei Cathol.num.12.* vbi & cum Brachmanibus pariter eos iungit: Sic tamen, vt *Euileos* Ἐυιλαίους eos vocet. Agens ſcilicet ibi Epiphanius de variis ſectis Gentilium apud varias gentes, ait, *apud Perſas Maguſæos eſſe, apud Aegyptios Prophetas adytorum & ſacrorum antiſtites: Item apud Babylonios, Gazarenos ſapientes & incantatores: His accedere Indorum Eudeos, ac Brachmanas: & Græcorum hierophan-*

tas & neocoros, &c. Ἰνδῶν δὲ οἱ, Εὔιλιοι καλούμενοι καὶ Βαρήμα ἐν τοῖς (χ. Βραχμᾶνες) Ἑλλήνων ἱεροφάντας τε καὶ ποικέσι.

¶ V. NEBVSÆI.

A *Maioribus*] ἀπὸ Μειζόνων: Μείζονες scilicet omnes qui aliis præsunt. Ita, quos Olympiodorus *in histor. apud Photium* ἀκρεμίτας vocat τῶν ἀρχιτεκτόνων προεστῶτας, eos Hesychius interpretatur μείζονας: τοὺς προεστῶτας scilicet τοῦ θρόνου inter Sophistas. Quare & hâc iam voce Sophistam se prodit Auctor. ¶ Quanquam & *Maiores Iudæorum* fuêre, Synedrij pars, *l.1.23. C.Th. de Iudæis, & l.3. C.Th. ne Christianum mancip.* ¶ Sed & *Maiores* pro Presbyteris inter Christianos accepti: Suidas Μαιόρες οἱ πρεσβύτεροι. ¶ Denique Iudices per *Maiores* quandoque intelligi etiam Benedictus Leuita, *lib 5. cap.* 107. & Plotilda *in visionibus* docent; vt fortè hanc ipsam μαιόρων vocem hic Auctor retinuerit. Aristocraticè igitur viuere Nebusæos vult: pariter vt Diuæos & Indos minores. Strabo *lib.* 15. *p.* 483. λέγουσι δὲ καὶ ἀριστοκρατικήν τινα σύνταξιν πολιτείας αὐτόθι ἐκ πεντακισχιλίων βουλευτῶν συνεστῶσαν.

¶ VI. COMMVNIA prædictis gentibus.

C *Amarinas viuunt pomis*] Locum hunc ita restituo, *Nisi camarinis viuunt pomis.* Sanè de Brachmanibus nominatim id tradit Bardesanes Babylonius *apud Porphyrium* περὶ ἀποχῆς, *p.* 405. ¶ De *Pomis* alioquin his *Camarinis* Plinius quoque agit, *lib.* 15. *cap.* 14. quæ dicta, à Camarinis Insulis Arabiæ, de quibus Hesychius, & ex Hecatæo Stephanus, Καμαρηνοὶ νῆσοι Ἀραβίων· ἐκ ταύτης ἐν θυμιάσιν· οἱ οἰκοῦντες ὁμοίως τῷ προτέρῳ ... καμαρηνοί. De Emporio *Camara* Arrianus quoque, *in Periplo maris Eryth.* ij.

& mella camarina, panem cottidianum cælestem] *Mannam* ἀνέμιον καὶ δροσόμελι intelligit, de qua vulgata cætera, τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Eâ Israëlitæ quoque in deserto pasti; Ut superiores gentes pasci Auctor noster ait, cuius rei fides sit penes auctorem.

nec irascuntur, nec iudicium appetunt] *Lites* & Iudicia apud *Seres* & vicinas eis gentes nulla; v. Strabon. *lib.* 15. *pag* 483. *in prin.* Ammianus de Seribus nominatim *lib.* 23. *p.* 277. Sed & Eusebius *li.* 6. *de præparat Euangel. ca.* 8 Plin. *lib.* 16. *ca.* 22 *in f.* de Taprobanensibus: *non fera, inquit, lite, re esse, v.* & Philostratum, *in vita Apollonij lib.* 7. *cap.* 9. *in f.* De Indis Nicolaus Damascenus.

cupidi-

cupiditas] & ſic furti actio nulla: vide Strabonem: & *Euſebium d. loco.*

¶ VII. Disaph.

DISAPH] An Niſaph, vt ſint Niſæi, qui prope Seres; de quibus & Plinius *lib.6.cap.*17. an Iſari?

¶ VIII. Ionei.

IONEVM] An *Imaum*, i. Imæorum, ab Imao monte, de quo & Plinius *lib.* 6.*cap.*17. *in f.* & alij.

Indifferens enim ad eos vita] i. quod ſuperiora oſtendunt, vitâ ab aliis non differunt.

¶ IX. Divæi.

DIVÆ] An *Daha* in Margianâ, vel haud longè à Seribus inter Scythas? An *Dira*, vnde *Direus locus* Margianæ proximus teſte *Solino*?

¶ X. India Maior.

INDIA] *India* olim diuiſa in eam quæ intra Gangem & quæ extra Gangem: hoc tempore in tres; in Indiam maiorem, minorem, minimam: Adeò quidem vt *Seres* ab his adhuc diſtinguantur, quomodo eos quoque ſeparat Tacitus Imp. apud Vopiſcum, huius ſecul. ſcriptorem, (*in v. Aureliani p.*223.) Ammianus, *lib.*14.*p.*8. etſi idem alibi compoſitâ voce *Serindos* vocet *lib.*22.*p.*227. ¶ Quanquam & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptores, in rebus Conſtantini M. Indiam diuidunt à ſitu, in propiorem Æthyopiæ, & Romanis, quæ à Bartholomæo Chriſtianâ fide imbuta fuerat: & interiorem ſeu vlteriorem τὴν ἔνδον, &c. τὴν ἐσχάτην, τὴν ἐνδοτέρω Indiam, quæ ſub Conſtantino M. fide primùm Chriſtianâ à Frumentio imbuta fuit: de quo Socrates, *lib.*1.*c.*15. Theodoretus, *lib.*1.*ca.* 23. Sozomenus, *lib.*2.*c.*23.

¶ XI. India Minor.

CVm *ei motus*, &c.] An hoc vult, Indos à Perſis auxilium petere, quod verba ſuadeant? An potius, Perſas ab Indis: quod ſuperiora proxima inducunt? Sanè & ita mox *Perſas ex India minore, elephantes acci-*

pere dicit. Quare hîc fuerit legendum, *cùm eis*: & in Græco ita παρὰ τῆς ἐκ τῶν αἰτεῖται ὅταν, αὐτοῖς κίνησις εἴη πολέμου, βοήθειαν.

¶ XII. INDIA MINIMA.

INDIA MINOR] Debuit *minima*; vt ex superioribus apparet: Jam enim de India Maiore, & Minore separatim egit: sed & ipsa Mansionum diuersitas id suadet: India scil. Maior, 210. mansionum: Minor, 150. hæc, 15. fuit.

¶ XIII. PERSÆ.

PERSÆ, *qui historiantur valde in malis omnibus & bellis esse fortes*] Persarum rum in malis, (tolerandis an patrandis) tùm in bellis fortitudinem designat. Videntur interim hæc omnino conuenire cum iis, quæ Libanius scribit, *orat. fun. in Iulian. p.* 311 de metu videlicet à Persarum vi sub Constantio Imp. Nam & ἱστορῶνται hîc est pro memorantur, dicuntur: vel etiam fortè pro videntur; vt infrà de Ægypto, *historia maxima offerunt*, i. visui & conspectui: vbi *plura*.

data enim potestate] Per inducias scilicet belli Persici: Vnde colligo, hoc tempore nullas fuisse. Sanè & ideò mox Mesopotamiæ vrbes *semper stantes* vocat, & *virtutem Persarum dissoluere* ait.

adpropinquantibus] *Mesopotamiis*, vt mox ipse dicet cap. *de Mesopotamia* 16. *Omnibus*, inquit, *bonis ornati sunt: Accipientes enim à Persis ipsi in omnem terram Romanorum vendentes & ementes iterum tradunt*: vbi vide quæ dicam adhuc. Adde & Commagenos.

negotij] *Negotium* vbique huic interpreti pro negotiatione, emporio, commercio, mercibus, ἐμπορεία.

negotij suæ regionis] Emporia & commercia Mesopotamiorum, Syrorum cum Persis. Hinc & nominatim sub Theodosio Imp. *Persepolis, commercium Persarum* in Tabula Theodosiana designatur: Quam quidem Persepolim Ammianus *lib.* 23. *p.* 273. inter oppida mediterranea amplioribus accenset, & primam nominat, Claramque vocat: *Inter quæ*, inquit, *est Persepolis clara*.

habundare] περισσοχορηγεῖν: Quare versum oportuit, *abundè sufficere*, seu *suppeditare*, *præbere*.

¶ XIV. SARACENI.

SPerantium] ἐλπιζομένων: Nempe spes omnis & vita *Saracenorum* in præda fuit. Ammianus *lib.* 14. (in rebus *Constantij A. D.* 353.) *pag.* 8. 9. *Saraceni*

Saraceni vltrò citroque discursantes, quicquid inueniri poterat, momento temporis parui vastabant, miluorum rapaci vice similes, qui si prædam despexerint celsius, volatu rapiunt celeri, aut si impetrauerint, non immorantur. ¶ Ex Ammiano autem vno colligo, *Marci Imp.* temporibus Saracenorum nomen primùm innotuisse: Quare cùm Ptolemæus eorum meminerit (& quidem primus) hinc apparet eum suo Antonino Pio non scripsisse, quod tamen hactenus creditur. Procul dubio autem iam est, dictos Saracenos à Saraca vrbe, seu regione Arabiæ, vt *Stephanus* disertè ait; cuius vrbis etiam meminit Ptolemæus.

mulieres] *Reginarum* imperium Saracenos pati ait: *Phylarchos* alioquin peculiares eorum memorat quoque Ammianus, *lib. 24. p. 286.* quorum frequens apud Græcos postea mentio: & in his apud Procopium, & Nonnosum ipsum Justiniani σύγκλητον & ad Saracenos ipsos Legatum apud Photium *num. 3.* Hos duodecim fuisse Ill. Scaliger *in Eusebium* notauit: quot scil. Saracenorum φυλάς facit Epiphanius.

¶ XV. Transitio ad ORBEM ROMANVM.

ET *hæc quidem*] Non putem, hinc colligi posse, hunc libellum maioris alicuius operis *Epitomen* esse: Verùm è duobus alterutrum hinc colligo. Vel, inquam, hæc verba *Eclogistæ* esse, qui hanc ἐπίστασιν ex opere aliquo historico excerpserit: vel Auctorem superiora omnia ex alio aliquo Historico, tanquam incognita sibi, hausisse. Quæ collectio si vera est, ex eo sanè quod ait, *prædictus Historicus*, appareat quoque hunc libellum ἀκέφαλον esse. Quid si etiam hic scriptor non de Historico aliquo ἰδικῶς senserit: verùm de *Historia* in genere?

Diximus quot mansionũ & quia periuri] Cùm huius nihil in superiorib. occurrat, hinc vel maximè colligo, hãc ἐπίστασιν tantũ fuisse maiori alicui operi Historico insertã: Quod etiã rursum colligo ex illis, *Expertar exponere, vt possit legentibus prodesse*; quasi diceret, vt hæc ἐπίστασις in operis Historici processu Lectoribus facẽ & lumen præferre possit. Tertio ex illis sub *finem capitis 17. Prætermisimus enim multa, vt nõ extendere* VLTRA OPPORTVNVM ORATIONEM *videamur, & cæteras regiones quoque & prouincias scribere possimus*; quasi diceret (quod Ammianus non semel dixit eâdem occasione) ne extra Historiæ textum plus nimio ἐπίστασις hæc euagetur: Quartò ex illis, vbi de Insulis dicturus; *Nam & Insulas*, inquit, *quæ medio mari positæ sunt, & ipsarum memoratus, sic orationem desinam*: Quæ vtique verba sunt, excessus & ἐπιστάσεως veniam tacitè petentis. ¶ Quinimò ex hâc ipsa sententiâ colligo, Auctorem ad hanc ἐπίστασιν descendisse occasione *Persarum*, de quibus in ipso opere agebat; Id quod etiam Auctoris sæculum

arguat, quo Romanis Impp. cum Persis maximè res fuit, qui rupto fœdere Armeniæ & Mesopotamiæ eâ tempestate inhiabant; Quod sanè sub Constantio factum, vel ex Libanio, Ammiano, Zosimo discere licet; sub Constantio, inquam, qui nouem grauissimis præliis contra Persas per Duces septies, præsens ipse bis decertauit: vt nominatim prodit Sextus Rufus, *in Breuiario*; & Hieronymus, *in Chronico*. ¶ Et alioquin Libanij geminum germanum de Persis iudicium videre est sub eodem Constantio, *in Basil. c. 7. pag. 123.* de periurio, inquam, Persarum; vbi inter cætera ait, ἐξ δ' ἐπιορκίας ῥᾷστα αἱ ὑφελεῖαι πολλά.

¶ XVI. MESOPOTAMIA ET OSDROENA.

SEquitur MESOPOTAMIA & OSDROENA] Primas istas ab Oriente Orbis Rom. prouincias rectè memorat: Nulla intereà (quod mirum) mentione facta *Euphratensis* seu *Comagena*, quæ prima tamen post Osdroënam occurrebat, & in qua Hierapolis fuit vrbs clara, sedésque Imperatorum: ipsius Cõstantij A.D. 343. 347. 360. & 361. vt docet Codex Theodosianus Ammianus *l. 14. p. 17.* & *l. 21. p. 212.* Galli Cæsaris A.D. 354. Ammianus *lib. 14. p. 17.* Juliani, A.D. 363. Ammian. *lib. 23. p. 257.* & *lib. 22. p. 244.* Unde fortè colligas, hunc Auctorem Comagenum fuisse, qui de patriâ suâ in patriâ scribere necesse non putauerit. Quanquam à Persis remotiorem fuisse, ea quæ de Persis scribit ex aliorum relatu, indicare videntur.

Osdroëna] Ita quoque mox infrà rursum: quæ aliis *Osroëna*.

Nisibis & Edessa] *Nisibis* & *Edessa* vrbes præcipuæ Mesopotamiæ hoc seculo fuêre, de quibus vide & Ammianum: sanè & *Constantius* Imp. quoque aliquando Nizibi constitit A.D. 345. quod docet subscriptio legis 5. *Cod. Theod. de exactionib.* Eaque paulò pòst à Persis tribus mensibus obsessa fuit. Imò ter sub Constantio, vt Sex. Rufus *in Breuiario* tradit. Eadem Nisibis hâc quoque ipsâ Constantij tempestate Jacobi Episcopi Nisibeni Episcopatu inclaruit: de quo *Historia Ecclesiastica* consulenda.

bene nantes] Græcus dixit εὖ πλέοντες *nauigantes*: Nempe Mesopotamij ad Persas & Indos nauigabant commercandis eorum mercibus.

accipientes enim à Persis] *Commercium* inter Persas & Mesopotamios, de quo iam suprà quoque, vbi *de Persis*. Hinc & loca commerciorum, de quibus quoque *l. 4. C. de commerciis*: Ammianus *lib. 14 p. 8.* & in Tabula Theodosiana (vt iam suprà quoque notaui) *Persepolis, commercium Persarum*.

Vendentes iterum tradunt extra eramen & ferrum] *Ferrum & æs* vt hostibus in commune, ita Persis nominatim tradere vetitum fuit; quod præter hunc Auctorem indicat quoque Libanius *in βασιλικῷ* (vbi de Constan-

Constantino M. agit & Persis *p.*119.) qui Constantio Imp. dictus est, & expressa constitutio *Imperatoris Marciani lege* 2. *C. quares exportari.*

Semper stantes] ἀεὶ ἱσταμένας, i. in statione semper & excubiis locatæ, positæ; de quo mox ex Ammiano: προσιδρυμένας συνεχῶς.

Dum & Imperatoris] Fortè, *Deûm & Imperatoris*; vel *Domini Imperatoris*? Cæterùm Imperatorem *Constantium* intelligit; vt *in prolegomenis* prolixè ostendo. ¶Quanquam quod sapientiam seu vigilantiam Constantij hâc in re commendat hic auctor, si Libanio (alteri Sophistæ) credimus, falsum id fuerit, vt pote cuius socordiam hâc in re multis traducit.

habentes menia inclyta bello] Ammianus quoque sub *Constantio*, in gestis A.D.353.*l.*14 *p.*8. scribit, quòd *Mesopotamia tractus omnes crebrò inquietari sueti prætenturis, & stationibus seruabantur agrariis.* Contra de Syris Libanius, *in Basilico p.*112. sub Constantio, σύροι μὲν ἀτειχίστους τὰς πόλεις οἱ πολλοὶ ἀξιοῦσιν οἰκεῖν.

feruentes negotijs] Sic infrà *cap.*17. §. 2. de Tyro *omnium (rerum) negotium feruenter agens*: vide & quæ dicam infrà *cap.*17. §. 7. vbi *de Ascalone & Gaza.*

Edessa] Atqui supra Mesopotamiæ *Edessam* hanc adscripsit? Benè: Nam & ipsa Osdroëna Mesopotamiæ pars fuit. Sanè Osdroënæ Edessam facit quoque nominatim *lex* 5. *C. de cohortal.* Procopius *lib.* 1. *de bello Pers.* In eâ vrbe Edessæ, inquam, *Constantium* Imp. aliquãdo versatũ ipsiusmet epistola ad Athanasium apud Socratem. *lib.* 2. *cap.* 23. edocet. Ibidem & paulò pòst Iouianus Imp. constitit A.D.363. quod docet *lex* 9. *C. Th. de erogat. milit. annona.*

¶ XVII. SYRIA.

IN *tres Syrias*] *Syria* in tres diuisa, Phœnicen, Palestinam, Cœlen: Palæstina, Syriæ προσθήκη iam olim facta, mox tamen suum peculiarem Rectorem habuit. Phœnice abscissa Syriæ ab Hadriano; v. plura apud V.C. Berterium πιθανῶν *lib.* 1. *cap.* 4. *p.* 39. 40. 41. ¶*Syria Cœles*, vt hoc addam, hac tempestate, sub *Constantio* inquam, consularis fuit Hierocles, A. D. 344. vt docet *lex* 7. *C. Th. quorum appellat.* & A. 348. *l.* 6. *C. The. de iure fisci.* Theodorus A.D. 347. *l.* 8. *C. Th. quorum appell.*

audientes] Imò *legentes*, vt suprà, *Vt possit legentibus prodesse*? Sed, *audire* ἀκοῦσαι, vel potius ἀκροᾶσθαι proprio *Sophistarũ* vocabulo (quorum ἀκροάσεις notæ) dixit hic Auctor, pro cupidis scire, nosse. Sic rursum *c.* 28. infrà *si vis & prudentiam virorum audire, aspice.*

§. 1. Antiochia.

Regalis] *Regalem* vocat βασίλειαν vel βασιλίδα, Antiochiam, quia hæc Orientalis Imperij vertex, mater, & Regina erat: Quomodo & Ro-

mam postea pariter *regnantem* vocat βασιλεύουσαν, vbi de *Campania* agit; *& cellarium*, inquit, *regnanti Romæ*; mox & *Regalem*, vbi de ipsâ Româ agit: Nullas alias prætereà hoc Regalium nomine ciuitates dignatus hic Auctor. Et tamen Antiochiam sub Juliano Imp. iam inter eas vrbes, quæ duas primarias sequuntur, Romam videlicet & Constantinopolim, collocatam fuisse testis est Libanius, *legat. ad Iulian. p.165.* sicut mox paulò pòst Ausonius quoque scribit, *Tertia Phœbea lauri domus Antiochia.* Imò Julianus *orat. 1. in Constantium* A.D. 356. apertè ait, Constantinopolim iam tum secundam à Româ constitutam, δευτέραν τετάχθαι, *p. 23.* De quo plenè infrà *cap. de Thracia, vbi de Constantinopoli.*

vbi & Dominus orbis terrarum sedet] *Antiochia* hâc tempestate Imperatoris in Oriente δίαιτα, sedes, & χειμάδιον seu hyberna fuêre: quod hic Auctor non hîc tantùm prodit, verùm etiã mox rursum, vbi videlicet rationem reddit, cur Antiochiæ omnia voluptatum seu ludorum genera exhiberentur; *Quoniam*, inquit, *ibi Imperator sedet.* Id etiam testatur Libanius, *Legatione pro Antiochenis ad Iulianum, p. 154.* loco, quem laudabo infrà *vbi de Seleucia.* ¶ Mora porrò hæc Antiochena Imperatoris, cùm non nisi *Constantio* & *Valenti* conuenire possit, priori eam conuenire in *Prolegomenis* prolixiùs ostendo. Sanè de *Constantij* sede seu morâ Antiochiæ varijs annis, putà A.D. 338. 339. 340. 341. 342. 343. & deinceps etiam A.D. 349. & 361, fidem facit vel Codex Theodosianus, Athanasius *de synodis*: Julianus, *orat. 1. p. 64.* Libanius βασιλικῷ *ad Constantium ipsum pa. 122.* Auctor vitæ Pauli Episc. *apud Photium*; Augustinus *de sermone Domini in monte lib. 1. p. 1522.* Socrates *li. 2. cap. 5. 10. 13. 16.* Ac nominatim A.D. 347. i. anno Imperij eius vndecimo; testis Cedrenus: τῷ ια ἔτει Κωνστάντιος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων, &c. Quo anno hunc libellum conscriptum planè arbitror. De *Valentis* alioquin quoque mora Antiochiæ A.D. 369. 370. 372. 375. docet Codex Theodosianus & Zosimus.

ciuitatem splendidam] *Gr. ciuitatem splendida*, τὴν πόλιν λαμπρά, ἀρχαία (vt de Constantij mora Antiochiæ A.D. 338. agens Libanius *in Basilico* scribit *p. 122.*) id est, quod ciuitatem attinet, splendida: Quare Antiochiam duplici elogio fermè proprio ornari videmus, καλῆς seu μεγίστης καὶ καλῆς, *Pulchra* & *Magna*: à Philostrato *de vita Apoll. cap. 12. p. 21.* Libanio *in Basil. p. 112. & orat. de professorib. p. 86. de vita sua p. 1. 2.* & *initio Monodiæ super Daphnæo incenso, & ad Theodosium* περὶ στάσεως. Itaque & Antiochia, *decora ciuitas*, dicitur *l. 169. Cod Th. de decurion*: v. prolixè Libanij *Antiochicum*; vbi & de operum publicorum ibi elegantia & habundantia omnium bonorum. Sub Juliano tamen idem Libanius *legat. ad Iulianum p. 154.* fatetur, Antiochiæ nulla fuisse ædificiorum decora, κάλλη μὲν ἡμῖν οὐκ ἔστιν οἰκοδομημάτων; & causam addit, *Quòd vetus Persarum metus id non permiserit.*

habundans omnibus bonis] Libanius, *orat. 12. ad Theodosium pro Antiochenis p. 401.* πάντων δὲ καὶ οὔπω πολλὴν περίεισι γῆν, ὥστε πάντα μὴ φέρειν, αὐτὴ δὲ ἀποχρῶν. v. & Eund. *in Oratione pro Antiochenis ad Iulianum, p. 154.* Mirum

porrò

porrò videri possit hunc auctorem Luci, fani, & Palatij Daphnensis nullam mentionem hîc facere, quæ tamen in famâ maximè hac tempestate fuêre: ac maximè Apollinis Daphnæi fanum, quod sub Juliano demum A.D. 362. igne exustum. Sed & Babylæ Martyris eò translatio facta à Gallo Cæsare, hoc libello posterior est. Verùm, nil mirum: quandoquidem iam superstitio omnis ibi abolita, eo tempore quo hic libellus scriptus fuit partim à Constantino M. partim à Constantio.

§. 2. Tyrus.

TYrus, &c.] Eunapius *in Porphyrij vita*, ἡ πρώτη τῶν ἀρχαίων φοινίκων ἡ πόλις: vide & *l.1. vlt. π. de censibus*: Ammianus quoque *lib.14. pa.12.* (in rebus *Constantij*) eam *cum Sidone & Beryto amœnitate celebritateque nominum excellere inter vrbes Phœnices* ait.

diuites viros habens] Rufus Festus Auienus, *Hic Tyrus est opulens, & Berytus optima. Biblos, Sidoniique lares.*

potentes in omnibus portu] An voluit, *potentes in omnibus portubus*, id est, in omnibus portubus & littoribus præualentes: quasi Tyrij, maris potentes & hâc tempestate fuerint? An verò πύλας intelligit, seu αὐλῶνας *portas, cuiusmodi sunt Armeniae, Caspiae, Amanides, Ciliciae, Idumaea?* Hoc verum, Iuuenalis 8. Satyra 160. *Idumææ Syrophœnix incola portæ.* Sed & 11. Satyr. 124. *Dentibus ex illis quos mittit Porta Syenes.*

§. 3. Berytus.

DElitiosa] Hinc & Ammianus, loco modò laudato, *amœnitate excellere* eam dixit. Dionysius Beryti terram amœnam βηρυτοῦ τ' αἶαν ἐρατεινήν. ¶ Interim ex eo, quod Berytiensis terræmotus hic auctor non meminit, colligo hanc ἐξήγησιν scriptam ante eum terræmotum qui contigit A.D. 348. teste Cedreno: τῷ ιβ' ἔτει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Βηρυτῷ τῆς φοινίκης, ὡς τὸ πλεῖον τῆς πόλεως πεσεῖν.

Auditoria legum habens] *Iuris* studiis, scholâ, & professione clara iamdiu & deinceps Berytus fuit: quod etiam docet *lex. 1. C. qui ætate*. Gregorius Thaumaturgus, *in orat. panegyrica ad Origenem p.* 186. 187. 188. Sed & per hæc ipsa tempora: Eunapius, sub *Constantio* Imp. *in vita Proæresij p.* 150. Libanij quoque locus insignis, *Orat. 26. Apologetica p.* 595. vbi & de frequenti sub *Valente* Imp. eò adolescentum concursu, abdicato eloquentiæ studio, conqueritur Sophista. Meminit & deinceps Justinianus, *in constitutione* δέδωκεν. §. 9. vbi Berytum vocat, vrbem legum τὴν τῶν νόμων πόλιν: & in constitutione *ad Antecessores* §. 7. vbi *nutricem legum* vocat, sicut Eunapius ἐν τοῖς ζῶσι μητέρα. Agathias *lib.2.* Nonnus *lib.4. Dionysiac.* Βηρυτὸς ῥίζα βίου, χαλλιμάροιο πόλεων: & *lib.14.* δίκης πέδον ἄστυ θεμίστων.

per quam omnia iudicia Romanorum] *Adſeſſores iudicum* è iuris ſcholâ Berityenſium prodire ait, qui ſcilicet Iudicia omnia ſeu Iudices dirigant, qui Magiſtratibus ius dictent, qui iura interpretentur: *Adſeſſores* ſcilicet ſeu Conſiliarij magiſtratibus (qui fermè iuris imperiti erant) iuris ſcientiam ſuggerebant: de quo vide ſaltem *tit. π. de adſeſſorib. & leg. 1. π. quod quiſque iuris.* Et motus animorum compeſcebant. Libanius quoque *orat.* κατὰ τῶν προσεδρευόντων ταῖς ἄρχουσι *p.* 198. (i. contra prꝍſtolantes & adſiduos apud Iudices; vt id obiter moneam,) τὸν δὲ θυμὸν αὐτοῖς (ἄρχουσι) ἐπᾴδοντες σβέσαι καὶ τῷ παρὰ τῶν παρέδρων χαλινῷ. id eſt, *iram ſibi carmen accinentes, extinguunt etiam freno ab Adſeſſoribus iniecto.*

Viri docti] *Anatolius* ſanè PP. ſub *Conſtantio* Imp. exinde fuit, v. Eunapium, *Proæreſio p.* 149 150.

& ſcientes leges cuſtodiunt prouincias] De Antiochenis hoc ipſum prodit Libanius, *in Antiochico, p.* 369.

---

§. 4. Cæſarea.

D*Iſpoſitione*] *Diſpoſitionem* ciuitatis διάθεσιν vocat hîc & alibi infra quatuor adhuc locis, cùm de Alexandria, Nicea, Carthagine agit, elegantiam ſtructuræ, ſitus: Nominatim verò cum adiuncto infrà, vbi de Serapio ſeu Serapidis templo agit; *diſpoſitio*, inquit, *templi.* Eodem ſenſu ſimplex *poſitio* infra vbi de Cyzico, *& poſitum* infra vbi de Circo Max. Romæ. ¶ Alioquin *diſpoſitionis* vox pertinet quoque ad id quod vulgo *Politiam*, vel rei annonariæ vbertatem vocamus.

Tetraphylon] ꝗ. *Tetrapylon*: Sic rurſum infra de Boſtra Arabiæ, *In qua*, inquit, *publicum opus Tetrapyli mirantur.* Ita de Niceæ Tetrapylo Strabo *lib.* 12. *p.* 389. ἔστι δὲ, καὶ τετράπυλον ἐν πεδίῳ κείμενον, ἐῤῥυμοτομημένον, πρὸς ὀρθὰς γωνίας, ὥστ᾽ ἀφ᾽ ἑνὸς λίθου κατὰ μέσον ἱδρυμένου τὸ γυμνάσιον, τὰς τέτταρας ὁρᾶσθαι πύλας. i. *eſt verò & Tetrapylum in ſolo ipſo poſitum, ita in rectos vicos diſtributum, vt ab vno lapide medio gymnaſio poſito portæ quatuor videri poßint.* Quem locum cum eo quod Buſbequius *epiſt.* 1. *p.* 59. narrat, rectè componunt. Ita in Ciuitatis Conſtantinop. collectione legimus, *Coloſſum vnum, Tetrapylum aureum vnum, Argenteum, Capitolium, Monetam.* Ita & *Pentapylum* regione 10. vrbis Romæ. ¶ Cum Tetrapylo nolo miſceri στοῶν δύο διάδας, quas Libanius, inter cætera Nicomediæ opera memorat, *in monodiâ Nicom. p.* 204. *orat.* 6. Nolo miſceri ἀγορὰν τετράστοον Conſtantinopoli, de qua apud Zoſimum *lib* 2. *p.* 687. Pariter neque cum Pentapylo miſceri volo opus πέντε στοὰς ἔχων: cuiuſmodi quinque porticus habuit Betheſdena piſcina, *Ioannis* 5. *v.* 2. cuius etiam meminit auctor Itinerarij Burdagalenſis ſeu Hieroſolymitani. Huius ſanè vbique celebris Cæſarienſis Tetrapyli aliud teſtimonium adhuc requiro.

nouum ſpe-

nouum spectaculum] Ita infra vbi de Serapio. *Templum Serapis ibi est, vnum est solum spectaculum nouum in omni mundo* : vbi plura.

§. 5. Laodicea.

L*Aodicia*] pro *Laodicea*.

Suscipiens] ex Syriâ ipsâ, Palæstinâ, &c.

emittens Antiochia] *Ministrantes* inter alias, vel maximè, duas vrbi Antiochenæ in Syriâ Cœle ciuitates obserua; Laodiceam & Seleuciam, Maritimas ciuitates, inter quas media Antiochia erat. Sanè & alioquin Epiphanius *hæresi Semiarrianorum* 73.*n*.1. Laodiceam hanc Syriæ vt ab aliis Laodiceis distinguat, Λαοδίκειαν τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνης, ἤγουν Κοίλης Συρίας, vocat: Quo loco Ἀντιόχεια Δάφνης dicitur compendiosè, quæ aliàs ἐπὶ Δάφνης: Λαοδίκεια verò ἡ πρὸς Ἀντιόχειαν *Laodicea quæ Antiochiæ respondet, quæ ad Antiochiam pertinet*: Quocunque tandem iure, siue metropolitico, siue annonario, siue applicationis: de quo dicam *infra c. de Thracia*. Quæ cùm ita sint, non debuit locum illum Epiphanij Vir doctus sollicitare, cùm vndique rectè habeat: neque putare, Antiochiam ibi pro Cœle Syria vsurpari: multò minus suspicari, Laodiceam cognomento Daphne vocari.

§. 6. Seleucia.

A*Ntiochia offert*] Huc quoque refero Valentis legem A.D. 372. *l. vn. C.Th. ne conlationis translat. post.* Et prolixè hâc de re Libanius, *in Antiochico*, ac nominatim *p*.386.387.

fiscales species] *Fiscales species* sunt annonæ & tributa quæ fisco penduntur: *Fiscalia* absolutè, *l.7.C.Th. de annona & trib.* & apud Ambrosium, *in Ep. ad Romanos cap.* 13. & Scholiasten *Iuliani Antecess. cap.* 72. *Fiscale onus* mox ab hoc ipso Auctore vocatur, pariter vt *l.17. Cod. Theod. de ann. & trib.* vide *Codicem Theod. passim*. ¶ *Species* etiam vox hic propria, vt infra de Alexandria, *cap.*18. *Omnes autem species aut aromatibus*, *&c.* & mox de Alexandrina chartâ, *vtilem speciem omnibus*: & supra de Setibus, cap. 1. *Sunt enim species excellentes varia & pretiosa*: de Pisce Nicopolitano, *vt odire speciem videntem aliquantam*. Hoc sensu passim Codice Theodos. & apud Ammianum, alios.

& priuatas] Fortè, καὶ τὰ πρίβατα. Species scilicet aliæ fiscales, aliæ priuatæ, in rei scilicet priuatæ Principis vsum, quæ absolutè priuatæ, vt dicam prolixè ad *l.*12. *Cod. Theod. de metatis, &c.* Possis tamen & *priuatis* nomen ordinario sensu hîc accipere.

Dominus orbis terrarum] Hæc verba sunt de præsenti Imperatore loquentis, vt infrà rursum §.13. vbi de Antiochiâ, *Vbi & Dominus orbis ter-*

ratum ſedet. Alioquin cùm de Conſtantino M. iam mortuo loquitur, *Conſtantinum* ſimpliciter vocat.

Conſtantinus portum fecit] *Portus* huius *Seleuceni*, magna vi auri extru-cti, meminit quoque Libanius *in Antiochico duobus locis p.* 363. *&* 386. & *orat.* 13. *ad Theodoſium poſt conciliationem cum Antiochenis p.* 410. 411. 412. Hieronymus *Chronico*, & Cedrenus *in hiſtor. compendio pa.* 246. Principem ſanè, à quo excitatus hic portus, Libanius non nominat: Nominat hic Auctor noſter, ſed ita vt ſcripſerit non *Conſtantinus* ſed *Conſtantius*: Quod diſertè probat Hieronymus in Chronico, in rebus Conſtantij, Anno eius Imperij poſt Patris Conſtantini obitum nono (i. A.D. 345.) *Magnis*, inquit, *Reipub. expenſis, in Seleuciâ Syriæ portus effectus.* Et Cedrenus, qui in decimum Conſtantij annum, (i. A.D. 346.) id reiicit, τῷ ι' ἔτει Κωνςάντιος τὸν ἐν Σελευκείᾳ τῆς Συρίας λιμένα πεποίηκεν, ὄρος ἐπὶ πολὺ διατεμών, καὶ τὴν πόλιν ἀνῳκοδόμησε. Sed & quod hic Auctor ait, Portum hunc ab Imperatore excitatum, *Quod vtilis eſſet ſibi & exercitui ſuo*, ſatis id euincit, non de Conſtantino M. id accipiendum eſſe, verùm de Conſtantio: Neque enim Conſtantinum M. Antiochiæ conſtitiſſe reperio, multo minus cum exercitu, ſed Conſtantium ſubinde bello Perſico illigatum, de quo paulo ante. Huc ſanè etiam pertinere videri poſſit, quod Julianus *orat.* 1. *in laudem Conſtantij* A.D. 356. ſcribit *p.* 138. quod Antiochia per Conſtantium πλουτεῖ, καὶ πρὸς ἅπασαν εὐπορίαν ἐπιτήδειος, λιμένας εὐόρμους τοῖς καταίρουσι προσδέχεται, & quæ ſequuntur: vbi ab interprete viro docto perperam additum, *in ea.* ¶ Huc ſanè tandem etiam pertinet *claſſis Seleucena*; de quâ *l. vn. Cod. Theod. de claßicis.* ¶ Interim ex hoc Auctore noſtro & Libanio ſolis liquet, de cauſâ excitati huius portus Seleuceni à Conſtantio: Nempe, non tantum quod in littore maris Syriaci ſita eſſet (hæc enim cauſa impulſiua tantum fuit) verùm Antiochiæ cauſa, quod Libanius, *in Antiochico* pariter ſcribit, *p.* 386. cuius verba hic inſerere lubet. τῶν ποταμῶν δὲ εἰρηκὼς τὰς εἰς τὴν θάλατταν ἐκβολάς, ἕλκομαι πρὸς τὴν τοῦ λιμένος μνήμην, ὃν οὐχ ὡς εἶδε δοκεῖ, τοῦτον κοσμούμενος ὁ κρατῶν ἐπεσπούδασεν, ἀλλὰ τέτμηται μὲν ἐν Σελευκείᾳ, τέτμηται δὲ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας, πόσῳ τῷ χρυσῷ λιμὴν ἐκ πέτρας γλυφόμενος, ὅσον οὐδὲ Κροίσῳ Πακτωλὸς ἐθησαύρισε. τοιγαροῦν ἅπαςα πανταχόθεν, ἀγαθὰ Λιβύης, Εὐρώπης, Ἀσίας, νήσων, ἠπείρων καὶ τὰ ἑκασταχοῦ κάλλιστα τὸ κάλλιστον δεῦρο κομίζεται, τῇ εἰς τὴν πρᾶσιν ὀξύτητι γνώμας ἐμπόρων δεῦρο καλούσης· καὶ γῆν ἅπασαν δι' αὐτῆς καρπούμεθα. πάντα δὴ τὰ ὑπὲρ πελάγους ἁπλωθέντων ἱστίων, λιμένα τόνδε κατέσχε, id eſt, *Poſteaquam memoraui fluminis in mare emißiones, trahor ad mentionem Portus, quem Imperator excitauit: non quidē ijs factū cupiens, quorum hic Portus eſſe videtur: Verùm ſectus quidem eſt in Seleucia: ſectus verò, propter vrbem noſtram* (id eſt Antiochiam) *tanta vi auri portus è ſaxo confectus, quantā ne q; Pactolus Crœſo, suppeditauit. Quare omnis vndiq; tellus, Africa, Europa, Aſia, Inſularum, continentis quidquid vndiq; pulcherrimū recondit, eius pulcherrimum huc affertur, celeritate ipſa mentes mercatorum ad venditionem huc inuitante, & per eam omni terrâ fruimur; Nempe enim quæcunque explicatis velis ſuper æquore ſe-*

quore feruntur, hic portus contrahit. Vides disertè Libanium, dum Antiochiæ decora sigillatim persequitur, & hunc portum Seleucenum cæteris eius decoris connumerantem: & disertè cum Antiochiæ causâ excitatum dicentem: τέτμηται δ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας: in quibus verbis, qui Libanium nobis dedit interpretandis parùm sibi cauit, dum vertit, *& dissectus super nostro solo:* debuit, *& sectus propter vrbem nostram.*

exercitui] στρατοπέδῳ, quod etiam Comitatum (de quo infrà) interpres vertere potuit: pariter, vt infrà, vbi agitur de annonâ ex Ægypto: quomodo & loco quodam apud Chrysostomum *homil. 32. ad Populum* doctissimus Ducæus rectè vertit: non ita bene Sardicensis concilij interpres vbique *can. 7. & 8.* στρατόπεδον *castra* vertit, etsi & hoc sustineri possit. Huic sanè loco omnino conuenit Libanij locus, *legat. ad Iulian. pro Antiochenis p. 154.* παλαιὸν βασιλέων χειμάδιον ἡ πόλις. μενέτω τοίνυν ὁ περὶ τὸν χειμῶνα νόμος· πολὺ τὸ οἰκούμενον ἀποχρῶν πολίταις, καὶ μετοίκοις καὶ ξένοις, καὶ ΒΑΣΙΛΕΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩ.

§. 7. Ascalon, Gaza.

IN *negotio bullientes*] Ita quoque supra vbi de Tyro §. 2. *nulla spißior in negotio*; & de Mesopotamiis cap. 16. *feruentes negotijs*; & de Tyro §. 2. *omnium negotium feruenter agens.*

vinum] *Vinum* ex Ascalone & Gaza, per Syriam & Ægyptum. De Gazeno vino Corippus quoque lib. 3. --- *& dulcia Bacchi.*

Munera, quæ Sarepta ferax, quæ Gaza crearat.

§. 9. Scythopolis & Biblus.

SCytopolis *& Biblus in industria posita*] Quid sit illud, *In industria posita Vrbes*, ostendunt satis sequentia deinceps, §. 12. *in linteamina sunt hæ, Scytopolis, Laducia, Biblus, Tyrus, Beritus, quæ linteamen omni orbi terrarum emittunt & sunt habundantia: In industria* erga posita vrbs hîc est, ἐν ἐργασίᾳ, id est, in opificio linteaminum clara & præstans. Hinc itaque iam (quod hûc omninò facit) *Lynifi Scythopolitani* nominatim memorantur *l. 8. C. Theod. de murilegul.*

§. 10. Heliopolis.

MVlieres *speciosas*, & mox, *vbi Venerem*] Hûc faciunt ea quæ Constantinum M. Heliopoli, & Aphacis, circa montem Libani fecisse memorant, atque eius occasione narrant, Auctor vitæ Constantini, *lib. 3. cap. 55. 56.* Socrates, *lib. 1. cap. 14.* Sozomenus, *lib. 5. cap. 9.* Sanè *Venerem Libanitidem* Nonnus quoque *in Dionysiacis* pluribus locis commemorat. Hûc

ſanè facere non putem, quæ Epiphanius ſcribit *in expoſitione fidei Catholicæ num.12.* de Heliopolitidibus mulieribus Orgia celebrantibus: Heliopolim enim Ægypti ibi cum intelligere ex adiunctis Memphiticis mulieribus apparet.

Venerem] *Venerem* Heliopoli coluêre Syri: Quæ & ipſa *Dea Syria*, & Mater Deûm, ac nominatim Syrophœnices. Quare & Phœnicia *Veneris terra* Æſchylo, τᾶς Ἀφροδίτας πολύπυρον αἶαν: vbi Scholiaſtes, φοινίκην τὴν ἱερὰν Ἀφροδίτης φησὶ διὰ Βύβλον καὶ Λίβανον: De quo plura Seldenus JC. doctiſſimè, *in ſyntagm. de Dijs Syris.* Sanè & ibi Jupiter ſiue Sol præcipuo cultu fuit; vnde & *Deus Heliopolitanus*; de quo Lucianus, *de Dea Syria*; & Macrobius, 1. *Saturnal.*23. Sed & Muſæ Heliopoli cultæ, de quo mox infra. ¶ Cæterùm quod hic Auctor ait, *hâc ſuâ tempeſtate Heliopoli tum Venerem magnificè cultam*, ei Sozomenus aduerſari videatur; cùm is ſcribat, templum Veneris Heliopoli à Conſtantino M. deſtructum fuiſſe. Sed fortè Sozomeni inter alia παρόραμα iſtud eſt (etſi verum ſit Cyrillum Diaconū Conſtantino Imp. multa ibi ſimulacra confregiſſe, quod Theodoretus ſcribit, *lib.3.cap.6.*) Nam Auctor vitæ Conſtantini, & Socrates non Heliopoli templum Veneris à Conſtantino deſtructum aiunt; verum Aphacis (quod medio inter Heliopolim & Biblum itinere erat) ad montem Libanum, vel in ſummo verticè montis Libani. De quo alioquin *Veneris Aphacitidis* templo agit & Zoſimus, *lib.1. in vita Aureliani p.* 660. Et de Veneris templo in monte Libano, quod Cinyras dedicauit, Lucianus *de Dea Syria.*

§. 11. Sidon, Sarepta.

SArepta] Ita hîc: At ſequente §. *Saraſa* pro *Saraphta* vel *Sareptha*: nam ita promiſcuè hæc vrbs Phœnices deſignatur.

§. 12. de Singularibus bonis ſingularum Syriæ ciuitatum.

IN *linteamina*] εἰς λινοῦργια, εἰς λινύφια, i. linteaminibus Lynifio claræ ſeu nobiles ſunt, de quo iam ſuprà quoque *in Heliopoli* §. 10. Hinc iam Baphia, Linificia, Gynæcia per Orientem quæ memorantur in Notitia Imperij Orientalis, ſub diſpoſitione Comitis S.L. & *l.6.8.18. C.Theod. de murileg.* ac nominatim Phœnicis baphia, *d.l.8.*

Tyrus] De *Purpura Tyria* res decantata. Ibi ſanè peculiare fuit hac tempeſtate textrinum purpureæ veſti conficiendæ: de quo Codex Theodoſianus, & Ammianus, *lib.*14.

Saraſa] *Sarepta*, nobilis Linificio ſeu linteamine: Hinc & *Oraria Sarabdena*, in Epiſt. Gallieni apud Trebell Pollionem, *in vita Claudij. p.* 208. vt Do-

vt Doctissimus Salmasius noster rectè tuetur. ¶ *Vino* quoque nobilis fuit Sarepta, vt mox dicetur: cuius & Alexander Trallianus, σαρεφθίνου inquam οἴνου meminit: sed & Corippus lib.3.—— *& dulcia Bachi*

Munera, quæ Sarepta ferax, quæ Gaza crearat.

Lydda purpuram] In Itinerario Theodosiano *Luddh*, *XII.* scilicet à Cæsaria lapide.

purpuram altinam] γς. *purpuram alitinam*: Quam vocem quoque restituo infrà vbi de Asia, *purpuram bonam alitem*. *Purpura alitina*, veri luminis; de quâ iam multa à rei literariæ luminibus notata.

Nicholaum palmulam, &c. qui sic vocatur Iericho] *Nicolai palmulæ* Hierichonte nobiles: Plinius *lib.13. cap. 4. Sed vt copia ibi atque fertilitas, ita nobilitas in Iudæa, nec in totâ, sed* HIERICONTE *maximè*. Et mox: *Sicciores in hoc genere* NICOLAI. Agit de his & Athenæus *lib. 14. cap. 18*. Meminit & Aldhelmus *lib. de virginitate cap. 21. Et mala granata cum palmeti dactylis, quos Nicolaos vocant, fauos, vuas, &c.* *Nicolai* autem *palmæ* ita dictæ à Nicolao Damasceno, qui sub Augusto fuit: pariter vt *placenta* seu *panes Nicolai*, quod is palmulas & panes hos Augusto donauerat; de quo Athenæus *d. loco*, Suidas, Photius, Hesychius Illustrius, *in Nicolao p.36*. Palladius, *in v. Abbatis Apollo*.

Damascena] Plinius, *lib 13 cap.5. Pruna in Damasco monte nata & myxa*: v. eundem *lib.15. cap.13.* & Julianum *Epist.24. ad Serapionem*: Mitto Statium, Martialem alios.

psittacium] Ita quoq; apud Athenæum *l.14.c.16*. Alij *Pistacium*, vel *Phistacium* vel *Bistacium* dixere. *Pistacio* nobilis Syria: Plinius *l.13.c.5. Syria præter hanc peculiares habet arbores; in nucum genere pistacia nota.* Athenæus prolixiùs, *d. lib. 14. cap. 16.* apud eum Posidonius Stoicus *lib. 3. historiarum*. φέρει δὲ καὶ τὸ πέρσιον ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Συρία, καὶ τὸ καλούμενον βιστάκιον. Fratres Auctores Georgicorum *lib 3.* Καὶ τὴν μηλίαν καὶ πλείω τέρμινθον, ἃ δὴ νῦν πιστάκια οἱ Σύροι καλοῦσιν: Et subiicit, καὶ ἔστι μὲν διὰ τοῦ π.

§.13. de Artificibus ludorum seu voluptatum per singulas Syriæ ciuitates.

QVoniam autem] *Artifices voluptatum*, seu ad ludos & spectacula, quid & quos ludios singulæ Syriæ ciuitates hoc æuo conferrent; & in quonam ludicri genere singulæ excellerent, singulari obseruatione sibi notandum putauit hic Auctor: non tantum pro seculi sui genio, voluptatibus & ludis cum maximè dedito: verùm & pro Syriæ genio, quia inter omnes gentes Syros his voluptatibus maximè deditos fuisse constat, de quo v. vel Juuenalem *Satyra 3.* Capitolinum, *in Vero p.38.* & Libanij *orat. pro saltatoribus p.477.* Tandem quia (vt mihi quidem vide-

tur) scriptor hic Antiochenus ostendere voluit & maximè potuit, vnde ad Antiochenas potissimum voluptates singula peterentur.

in omnibus delectabilibus] *Antiochia* voluptates seu ludi omnis generis: vide Libanium *Antiochici extremo*: & *pro Rhetoribus pag.* 97. Zosimus quoque in rebus Juliani, *lib.* 3 *p.* 713. de populo Antiocheno, ὁ δῆμος φιλοθεάμων ὢν φύσει, καὶ τρυφῇ μᾶλλον ἢ πράξεσι σπουδαίαις ἐνδιδόμενος.

Circensibus] *Circensibus* dedita plebs Antiochena: testis quoque Joh. Chrysostomus: de *Circo* sanè ipso Antiocheno, vide Libanij *Antiochicum pag* 376.

agitatores] *Agitatores*, id est, Circenses aurigas, de quo vide vel *l.* 7. *Cod. Theod. de scænicis.*

dicendi] i. canendi, tibias inflandi.

auditores] In Græco fuit ἀκροαματικοὺς: Quæ vox etiam in Notis Senecæ occurrit, *Acromaticus*. De *Acromatis* seu *acroamatis* in commune res nota est.

Castabetia] Repono *Castabala*, quæ Vrbs fuit Syriæ Phœnices; teste Strabone, *lib.* 12. & Stephano *de vrbibus*.

Calopettas] γρ. *Calopetas*: & Καλοπέτας interpretor schœnobatas seu funambulos, funerepos, qui funibus inambulant: Κάλος enim ἡ σχοῖνος, funis. Aliâs καλοβάτους *funambuli* in Glossis Philoxeni: & in Glossis Cyrilli, καλοβάτης, σχοινοβάτης, *funambulus*. Eodem igitur sensu καλοπέται, quia scilicet per extentum funem *volantibus* similes pendente vestigio feruntur.

Prudentius, *in Hamartigenia*:

Inde per AERIVM *pendens audacia funem,*
Ardua securus scandit proscenia plantis.

Manlius Theodorus lib. 5.

- - - aut tenues ausus sine limite gressus
Certa per extentos ponit vestigia funes.
Et COELI *meditatus* ITER, *vestigia perdet*
PER VACVVM, *& pendens populum suspendit ab ipso.*

In hoc eodem censu sunt & *Neurobatæ* (nam & *funambuli* vox generalior hos capit) de quibus pariter Vopiscus *in Carino*. *Neurobaten, qui velut* IN VENTIS *cothurnatus ferretur*. Funambulos pariter seu καλοπέτας conuenientissimè describit Epigrammatarius *lib.* 4. *Pithœanorum*, *p.* 130.

Stupea suppositis tenduntur vincula lignis. Et mox
Quæ super AERIVS *prætendit crura* VIATOR,
Vixque AVIBVS *facili tramite currit homo.*
DÆDALVS *astruitur terras mutasse* VOLATV,
Et medium pennis prosecuisse diem:
Præsenti exemplo firmatur fabula mendax:
Ecce hominis cursus funis & AVRA *ferunt.*

Ergo, vel Sophistatum more, qui verborum ἀρέται, ὀνοματοποιηταί, &

nonato-

nouatores (quod vel Eunapij exemplo liquere potest ex Photij obseruatione & confessione Libanij *Epist. ad Basil.* & obiectione Gregorij Nazianzeni *aduersus Iulianum*) hanc rei ipsi exprimendæ vocem hic auctor adinuenerit; vel, quia in Syria καλοπῖται, qui alibi καλοβάται, vel σχοινοβάται, nempe ad summam artis peritiam indicandam, quâ Syri excellerent; sic vt non tam funibus ingredi aut repere viderentur, quàm volare. Quare & hanc in Syria vsurpatam vocem Syrus auctor quoque retinuerit, cùm in hoc ludiorum & artificum per Syriam censu versaretur. Huc denique etiam faciunt αἰθροβάται, quos Illustris Scaliger apud Firmicum & Vopiscum reponebat. Sed & οὐρανοπῖται: de quibus & illud Iuuenalis

Graculus esuriens in cœlum iusseris, ibit.

Tandem & Πεταυρίσται ab eadem voce, quod ij πρὸς ἀέρα πέτονται, i. quod in aërem *volent* Ælius Stolo apud Festum.

§. 14.

E*Xtra oportunum*] Extra operis instituti legem, seu extra textum & seriem Historiæ, ordinemque gestorum, vt sæpius Ammianus in similibus ἐκτάσεσι seu excessibus loquitur: de quo iam supra *cap. 15. Transitio ad Orbem Rom.* Et hæc quidem prima breuitatis causâ huic scriptori fuit. Alteram mox addit; singulis videlicet non adeò immorandum esse, vti de omnibus aliquid dicere possit. Quæ sanè omnia non sunt opus aliquod ex instituto pertexentis; verùm ἐκ τάσιν operi alteri intexentis.

¶ XVIII. ÆGYPTVS ET ALEXANDRIA.

E*T Ægypti & Alexandria*] Ita mos *Metropolim* magnæ alicuius diœceseos ab ipsa diœcesi appellatione singulari sciungere: Sanè *Ægypti Metropolim Alexandriam* mox vocar etiam hic Auctor: quod alioquin aliundè iam notissimum.

vsque modo] Hinc, & ex aliis mox infra pleniùs, apparet, hunc Auctorem vixisse ante Theodosium M. qui superstitionem Ægyptiacam & Serapicam pessumdedit: quò pertinere iam olim ostendi *legem* 11. *C. Th de paganis, sacrif. & templis*; de quo etiam posteà vehementes querelæ Gentilium, Eunapij, Zosimi, exortæ, à quibus hic Auctor Gentilis sibi non temperasset, si post ea tempora scripsisset.

Omni orbi terrarum tradidit] *Deorum cultum* Ægyptios aliis tradidisse præter Lucianum, *initio de Syria Dea*, & alios, etiam Ammianus *lib.* 22. *p.* 253. scribit.

quos videmus] Si hæc lectio bene habet, tùm hic Auctor Ægyptius fuerit, saltem incolatu: Sed fortè scribat aliquis *quos videmus*, vt ita huius

θεωρήσεως; Auctor se in Ægyptum descendisse indicet: quod alioquin etiam Ammianus Marcellinus de se per hæc tempora testatur, *lib.17.p.99. In hac vrbe Obeliscos* VIDIMVS *plures.* Sanè & ita in commune deprehendo, hac tempestate cùm Christiana fides non nisi λείψανα quædam gentilitiæ superstitionis alicubi reliquisset, in Oriente superstitioni Gentilitiæ cùm maximè operatos & deuotos Philosophos & Sophistas, Ægyptum tanquam domicilium religionis profectos, & peregrinationem eruditam ἱστορίας ἕνεκα, vt loquebantur, & infra Noster loquitur (vbi plura) instituisse; quod etiam ex Juliano, Libanio, Themistio *orat.13.* colligere est, & Eunapio *in vita Aedesij p.74.75* & *Proæresij p.162.*

Mercurium] Ægyptij *Mercurium* literarum & Astronomiæ inuentorem dicebant: v. *Athenæum & Firmicum.* &c.

Sapientes Alexandriæ] *Philosophi* & *Sophista Aegyptij*, Alexandrini, hac tempestate quamplures, & passim per orbem terrarum sparsi fuère; vt Berytienses, Jurisconsulti: & Medici rursum Alexandrini. ¶ Cæterum & hæc sapientum & mox *sapientia* vox, pro Sophistâ & Sophistice, scriptorem Sophistam indicant. Hesychius. Σοφιστὴς πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης σοφίας ἔλεγον; Sed & mox Auctor hic ipse: *Et impossibile est, in quacunque te inuenire volueris sapientem, quomodo Aegyptum.* Quanquam & peculiari adhuc ratione Sophista hic noster, hîc & mox ibi, *Philosophi, & qui sapientiam literarum scientes*, studio Sophistæ nomen reticuisse videtur, velut hâc tempestate odiosum: quod vel ex Libanij *declamat.19.* & Themistio non vno loco liquet.

certamine] Tria, de quibus Ægyptij cum aliis populis certarent, hic Auctor memorat, 1. de diuini cultus traditione, cum Chaldæis: 2. de Literarum inuentione cum Chaldæis & Phœnicibus. 3. de Philosophorum præstantia, cum Græcis.

musium] *Musium*, μουσεῖον, principatus, i. præmium, primæ & potiores partes; vt infra mox de Serapidis templo: *Vndique autem musium circuire videatur.*

ad eos indicatum est] Debuit ineptus Scholasticus vertisse, *ijs adiudicatum est*, πρὸς αὐτοὺς κέκριται.

Philosophi & qui sapientiam literarum scientes, ibi semper morati sunt] De Moyse id quoque proditum: sed & de Solone, Pythagora, Anaxagora & Platone, testis vel Ammianus, *lib.22.p.253.* & Lactantius *lib.4.cap.2.* Sozomenus *lib.2.c.23.* Id vt de veteribus certum est, ita de huius ætatis Sophistis iam supra notauimus ἱστορίας ἕνεκα in Ægyptum descendentib. ¶ Interim duo hîc vides, Philosophos à Sophistis seiungi: deinde Sophistas hîc designari his verbis, *qui sapientiam literarum scientes.*

impostura] *Imposturam* hic vocat quam Græci ἐπαγγελίαν, πλάνην, eius nominatim qui pollicetur, quod suæ artis non est. Cæteroquin impostores in commune fraudulenti omnes qui vulgo imponunt *l.4.* §.1. *de adil. edicto l.3.π.de stellion: Vopiscus:* Beda *de Orthographia*, Et sanè hic in Græco erat

ἐπίδειξις;

ἐπίθεσις; quæ etiam affectationem eius qui in se aliquid recipit, significat: ἐπιθέται: quo nomine & Christianos veteres traduxere, γραικὸς ἐπιθέτης, *impostor Græcus*: de quo etiam Hieronymus *epist. ad Marcellam*.

quisque sua per suam disciplinam] *Aegyptij* singuli singularis seu vnius disciplinæ tantum & artis Professores & artifices erant; quod etiam Vopiscus *in vitâ Saturnini* ostendit. In quo Ægyptij à Græcis diuersi fuere, quos ceu πολυπράγμονας & ἐπιθέτας antiquitas notauit: quò spectat & illud, quod etiam in Christianos iactatum dixi, γραικὸς ἐπιθέτης. Magis adhuc istud, *Quemuis hominem secum attulit ad nos Græculus, esuriens, in cœlum iusseris ibit.*

perficit] Nempe indicat Sophista in plura (studia) animum bona fide se explicare non posse: qui idem sensus est, hac ipsa tempestate, sub Valente, Libanio *orat. 26. Apolog. p. 595.* cum Sophisticè inuehitur in adolescentes ab eloquentia institutos, Berytum iuris addiscendi gratia proficiscentes: Οὐ γὰρ οἷόν τι τὴν διάνοιαν ἀφῆκε. ὁμοῦ πρός τε τὴν τούτων κτῆσιν, πρός τε τὴν τούτων φυλακήν: ἀλλ' ὁ τοῦτο προσέχων, ἐκεῖνο διήμαρτεν. Forte etiam hic Sophista noster è modestioribus alios Sophistas notare videatur, qui πανεπιστήμονες esse volebant.

Piscium tria genera, quod altera prouincia non habet] Imò eo quoque nomine *Antiochiam* commendat Libanius, *in Antiochico*, de pisculentorum copia ibi agens, *p. 385.* ποιέζουσα ἡ τύχη τὰ προσοψήματα ἑκάστῳ διεῖλεν· εἰς μὲν τοὺς εὐδαίμονας τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης φορὰν, εἰς δὲ τοὺς ἑτέρους, τὴν ἀπὸ τῆς λίμνης, κοινὸν δὲ ἀμφοῖν ἔδωκε τὸν ποταμὸν, &c. Quòd eò mirum magis videatur id hunc authorem non notasse, si modo verum est eum Antiochenum ciuem aut incolam fuisse.

Barbaricis] de quibus vide *leg. 16. §. 7. π. de publican & vect.* Huc pertinet & illud Tabulæ Theodosianæ, *Fines exercitus Syriatica, & commertium Barbarorum.*

Indorum] Verum est, Ægyptum Indicis & Troglodyticis mercibus locupletatam Ægyptum & Ægyptios ἰνδοδέχας, ἰνδοπλεύστας fuisse: quod iam olim Strabo testatus *lib. 17. p. 549.*

Templum Serapis] *Serapium*, seu templum Serapidis, Alexandriæ maximè spectabile; de quo vide etiam Ammianum, *lib. 22. p. 252.* Eunapium in *vita Aedesij p. 74. 75* & ex vetustioribus primo Christi speculo Strabonem *lib. 17.* secundo Christi sœculo Pausaniam, *Atticu pag 16.* Ammiani hoc quarto sœculo iudicium plane geminum, nempe *post Capitolium nihil orbem terrarum cernere ambitiosius.* ¶ Interim hinc liquet, huius libelli Auctorem scripsisse eo tempore, quo Serapium adhuc stabat, ante A. D. 391. de quo dixi ad *leg. 11. Cod. Theod. de paganis.* Pariter vt Julius Firmicus Maternus, qui ad eosdem Constantium & Constantem hoc ipso tempore scribebat. *Serapis*, inquit, *in Aegypto colitur, hic adoratur, huius simulacrum Neocororum turba custodit, & ad memoriam vetustatis errans populus ordi-*

nem sacrorum in honorem integerrimi ac prudentissimi hominis constitutum, contentiosa hodie animositate custodit.

Spectaculum nouum] vide quæ dixi supra, vbi de Tetrapylo Cæsariensi *cap. 17. §. 12. Tetrapylon enim eius nominatur vbique quod vnum est nouum aliquid spectaculum.* Ita infra de portu Carthaginensi: *portum super omne nouum visu* (nam ita reponendum) *habens:* Item vbi de Rhodio Colosso, *Nouum virum magnitudine.*

possidet vnam rem, & mox, *Carta*] de *Chartâ* hâc Alexandrina quam Sophista noster deprædicat, cuiusque nomine Alexandria & eius regio celebrata, v. & Vopiscum *in vita* Aureliani p. 224. & *vita Firmi Aegyptij.*

cuius neque iudicia, neque priuata, &c] Sensus horum verborum hic est, absque Chartâ neq; iudicia neq; priuata negotia stare posse. Hæc scil. memoriam & fidem rerum iudicatarum tuetur: hæc fidem contractuum & negotiorum quæ priuatos contingunt. Denique ait, *per hanc rem* (id est, per hanc chartam,) *ipsam rerum naturam stare*, vt quæ custos sit rerum quæ dixi: sine quibus rerum natura stare non potest. Nempe societas humana in his duobus consistit, in publicâ Iudiciorum auctoritate, & Priuatorum negotiorum fide & obseruantia.

centum] Vt est in Euangelio: ἑκατονταχῶν ergo reddere Ægyptum auctor hic prodit.

Constantinopolis Thracia] De Constantinopoli eiusque πρεσβείοις, posteà viderimus in *c. de Thracia. Annona* huius *Alexandrina* seu Ægyptiæ, denique stoli Alexandrini, canonis, ad annonam Vrbis Constantinop. multa mentio in Cod. Theodosiano; & apud Eunapium *in vita Aedesij p.* 38. 41. & Themistium, *orat.* 13. (quæ dicta est Constantio Imp. A. D. 354.) *p.* 192. 293. & apud Zosimum, Sozomenum *lib. 3. cap. 6.* Sanè etiam huius annonæ Alexandrinæ peculiaris hoc tempore Præfectus fuit, cuiusmodi fuit quem reperio, primus, Claudius Pf. annonæ Alexandriæ, sub Constantio Imp. A. D. 349. vt docet *lex 3. Cod Theod de susceptor.* Tandem ex institutione huius canonis Constantinopolitani posteà sæpè factum, vt Roma rei frumentariæ inopia subinde laboraret; quo nomine in inuidiam vocatus etiam Athanasius.

Orientales partes] Mesopotamiæ scilicet & Syriæ, vbi & Constantius Imp. moratus cum exercitu, veluti Nizibi, Antiochiæ, Emesæ, Heliopoli, Hierapoli, propter bellum Persicum; pariter vt Valens Imp. postea.

Historia maxima offerunt] γρ. *Historia maxima offerunt*, τῇ ἱστορίᾳ μέγιστα παρέχουσι: ἱστορία autem; id est, visui peregrinantium: vt infra de portu Carthaginiensi, *portum super omne nouum visu:* vide quæ supra ad verba, *spectaculum nouum*, notaui. Eodem sensu infra *Athenas historia antiquas*, id est, visui antiquas dicit. Imò & infrà *cap.* 58. historia, pro parte terræ spectabili quę se conspiciendam præbet. *Vt non autem*, inquit, *solam totam historiam prætermittere videar.* Imò & eodem fortè sensu supra *historiandi* vox vbi de Persis: *Qui historiantur valdè malis in omnibus, & bellis esse fortes.* Sanè

propria

propria hâc in re τῆ ἱστορήσεως & ἱστορίας vox Sophiſtica ad peregrinationes Philoſophorum & Sophiſtarum, hâc quoque tempeſtate frequentes, (cuius rei exemplum inſigne in Metropio Tyrio Philoſopho, qui ſub Conſtantino M. cum Ædeſio & Frumentio ad Indos interiores ἱστορίας iſtius ἕνεκα profectus: de quo videndus cumprimis Socrates *lib.* 1. *cap.* 15. Sozomenus *lib.* 2. *ca.* 23.) deſignandas eruditionis cauſa. Vt de innumeris pauca ſubnotem, teſtis inter alios Julianus cum Conſtantio Imp. in Græciam abeundi cauſam obtendit apud Gregor. Nazianz. *orat.* 4. καθ' ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκεῖ παιδευτηρίων. Chryſoſtomus *ad Galatas*, in illud, *Aſcendi Hieroſolymam, vt viderem Petrum*; *non dixit*, inquit, ἰδεῖν, ſed ἱστορῆσαι Πέτρον, ὅπερ οἱ τὰς μεγάλας πόλεις καὶ λαμπρὰς καταμανθάνοντες λέγουσι. ex Olympiodoro Photius, διήγοντος αὐτοῦ κατὰ Θήβας, καὶ τὴν Βλεμμύων ἱστορίας ἕνεκα. verùm de hoc iam ſupra quoque.

Æditimi] Tres Sacerdotum ordines in ordine ἱερατικῷ, apud Gentiles & quidem Ægyptios nota; Νεωκόροι, Ἱερεῖς, Διάκονοι; *Æditimi* ſeu æditui, *Sacerdotes Miniſtri.* Manlius Theodorus *lib.* 5.

Quos potius finget ortus, quam templa colentes,
Atque autoratos in tertia iura Miniſtros.

Neocororum templi Serapidis Firmicus quoque huic ſcripto σύγχρονος ad *Conſtantium & Conſtantem* meminit, loco quem ſupra laudaui, & inſcriptio apud Goltzium: item in corpore inſcriptionum, ὁ προσβύτατος τῶν Νεωκόρων τοῦ μεγάλου Σαράπιδος. Iidem & ζάκοροι. de quibus in Ægypto Syneſius. Sanè & tres Sacerdotum Ordines inter Chriſtianos noti ſunt.

Aruſpices] Ægyptij fermè Mathematici, Aruſpices, Medici; de quo Adriani epiſtola inſignis, ex libris Phlegontis, apud Vopiſcum, *Saturnino.*

Adoratores] An Prophetas Ægyptios intelligit: quos ineptè adoratores verterit Interpres, quaſi vox πρὸ ſignificaret *ad*, & ἐῆται *oratores.* De Ægyptiis ſanè Prophetis Epiphanius *in expoſit. fidei Catholicæ num.* 12. προφήταις inquit, Μαγευταῖς, οἱ δὲ Αἰγυπτίοις προφῆται καλούμενοι, τῶν ἀδύτων τε καὶ ἱερῶν ἀρχηγοί. Et Syneſius, primo de prouidentia, & in *Caluitij Encomio.* Fuit cum crederem hîc *Adornatores* legendum, vt ita κοσμασταὶ intelligantur Ægyptij qui ſacra conuiuia adornabant: de quibus Syneſius *in encomio caluitij p.* 73. Poſſis tamen hîc ſimpliciter intelligere ἱκέτας, εὐχέτας, προσευχομένους: quod etiam ipſum Maſſalianorum nomen ſonat, quos Conſtantij Imp. temporibus prodiiſſe Epiphanius notat: vel θεραπευτὰς θεῶν: quomodo Magiam θεῶν θεραπείαν Plato interpretabatur. Erunt fortè qui hîc lecturi ſunt *adiuratores* i. exorciſtas: nam & hi inter Gentiles fuêre in Syria & Ægypto: de quo vide *l.* 1. *ff. de extraord. cogn* Lucianum *in Philopſeude*: Juſtinum *in dial. ad Tryphonem*: nam exorciſtæ adiurantes: de quo doctiſſ. Pithœus *in ſubciſiuis.*

Diuini] De *diuinandi* arte in Ægypto vigente memorat & Ammianus, in rebus Iuliani, in ἐκφράσει de Ægypto *lib* 22 *pag.* 253. *Sed ſi*, inquit, *intelligendi diuini adtionem multiplicem, & præſenſionum originem mente vegitâ*

D

quisquam voluerit replicare, per mundum omnem inueniet mathemata huiusmodi ab Aegypto circumlata.

Igne, Ture, Vittas] *Tria* hæc, quibus sua numina, simulacra & templa coluêre Gentiles: Vt omittam infinita alia testimonia.

Virgil. I. *Aeneid.*-- -- *centumque Sabeo*

TVRE *calent aræ*, SERTISQVE *recentibus halant.*

Theodosij M. constitutio in id elegans *l. 12. Cod. Theo. de paganis*: *Nullus omninò*, inquit, *sensu carentibus simulacris vel insontem victimam cadat, vel (secretiore piaculo Larem, igne: mero, Genium: Penates, nidore veneratus) accendat* LVMINA: *imponat* THVRA: SERTA *suspendat.*

Aras inuenies semper igne splendentes] Libanius quoque hunc perpetuum ignem per Ægyptum hâc tempestate notat.

In contemptu semen] *Populi Alexandrini* licentia, contumacia, in Iudices & Magistratus, adeò vt cum timore Iudices vrbem intrarent, & populus tum ignis tum lapidum iactatione in eos statueret. Pollio *in vita Aemiliani* exemplum suppeditat; *Familiari*, inquit, *sibi furore, cum quodam die cuiusdam seruus Curatoris, qui Alexandriam tunc regebat, militariè ob hoc casus esset, quod crepidas suas meliores esse quam Militis diceret, collecta multitudo ad domum Aemiliani Ducis anceps venit, atque cum omni seditionum instrumento & furore persecuta est: ictus est* LAPIDIBVS, *petitus est ferro, nec defuit vllum seditionis telum.* Libanius *orat. 12. ad Theodosium pro Antiochenis*, de Alexandrinis ait disertè, οἷς τὸ θέατρον τοῦ πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν πολέμου χωρίον fuisse. Omitto linguæ proteruiam, quæ vt in commune Alexandrinis familiaris, ita & in Præfectos: de quo Seneca *ad Alb. c. vlt. Loquax, & ingeniosa in contumelias Præfectorum prouincia, in quâ etiam qui vitauerunt culpam, non effugerunt infamiam.*

Incomprehensibilis] ἀόριστος: Alexandriam in omnibus admirabilem vult dicere, sic vt magnitudo eius comprehendi vix animo possit. Eodem sensu Hadrianus, *profunditatem* ei vrbi tribuit. *Digna profectò sui profunditate, quæ pro sui magnitudine totius Aegypti teneat principatum.* Quomodo & apud Josephum *lib. 2. de bello Iudaico cap. 28.* Græc. Lat. 16. *p.* 808. Ægyptus βαθεῖα. δύο ἡ ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τάγματα τὴν βαθεῖαν Αἴγυπτον χαλινοῖ. Quod Clar. Casaubonus rectè notauit.

de veritate Philosophiæ] Nempe non simulatam Philosophiam, τὴν φαινομένην, νόθον κενὴν in Ægypto & Alexandriæ vigere ait, sed veram, τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. Quod & ipsum arguit, Auctorem huius libelli Sophistam fuisse.

Medicinæ peritiam] *Medicinæ* laude claruit Alexandria vt multis retrò seculis (de quo vide Strabonem, & Galenum, *in lib. de Anatomia*) ita hâc nominatim tempestate: Testes, iuxta hunc Auctorem, Eunapius, *in vita Magni p. 178.* Julianus Imp. *Epist. ad Zenonem 46.* Ammianus *in rebus Juliani lib. 22. p. 253.* cuius locus insignis: *Medicinæ*, inquit, *ita studia augentur indies, vt licet opus ipsum redoleat, pro omni tamen experimento sufficiat*

Medico-

Medico ad commendandam artis suæ auctoritatem si Alexandriæ se dixerit eruditum.

aëres temperatos] *Aegypti* & Alexandriæ τὸ εὐάερον commendat: quod etiam, præter Strabonem iam olim *lib.17.p.545.* Ammianus *li. 22.p.251.* quoque facit. *Inibi*, inquit, nempe Alexandriæ, *aura salubriter spirantes, aër tranquillus & clemens; atque vt periculum docuit per varias collectum ætates, nullo pene die incolentes hanc ciuitatem solem serenum non vident.*

¶ XIX. Arabia.

N*Onstra*] γρ. *Bostra: Bostra* Arabiæ Metropolis: Testis quoque Ammianus, in rebus Constantij, *lib.14.p.23.* *Arabia*, inquit, *ciuitates habet inter quasdam ingentes, Bostram & Gerazam atque Philadelphiam, murorum firmitate cautissimas.* Designatur ea & in Breuiario Theodosij Imp. seu Notitia Imperij, *in Notitia Ducis Arabiæ*: De eadem vide Stephanum. Hæc Philippi Imp. patria fuit: Iuliani etiam Epist. ad Bostrenos 53. *pag.* 334. extat.

negotia maxima] *Arabia* opima varietate commerciorum: Quare & ibi densa emporia: testis Ammianus quoque in rebus Constantij & Iuliani, *lib.14.p.22. & lib. 23.p.274.* & Auctor libelli, *qui subditus Notitiæ Imperij.*

Tetrapoli] γρ. *Tetrapyli*, vt supra *tetrapylon Cæsarea Syriæ. c. 7. §. 4.*

¶ XX. Cilicia.

M*Vltum vinum*] Athenæus *lib.1.cap.25.* vini è Cilicia quod *Abaten* nominabant, aluum laxantis meminit. Sanè alioquin & Ammianus *lib.14.p.21.* *Ciliciam* ait *diuitem bonis omnibus terram.*

magnam & bonam Tharsum] *Tarsus* Ciliciæ metropolis, mater vrbium. Iam olim testis quoque Solinus: sed hoc æuo Ammianus *d.p.21.* *Ciliciam Tarsus nobilitat vrbs perspicabilis*: vide omnino *Tharsicas orationes* Dionis Chrysostomi, & in his *p.399.408.415.* ¶ Illud omittere non possum, ad historiam D. Pauli, *coriariorum* ibi iam ab antiquo & deinceps copiam fuisse: quod iuxta Acta Apostolorum, docet Dio Chrysostomus; & Libanius *legat. ad Iulianum p.170.* Sed & noti iam vdones Cilicij.

¶ XXI. Cappadocia.

C*Aesariam*] *Cæsaria*, Cappadociæ mater vrbium: quod & iam olim *Solinus* testatus (quæ antea *Mazaca* nominata, vbi & Constantius ali-

quando moratus, teste Ammiano *lib.20.p.184*. Sed & Valens postea A. D.365. eodem teste *lib.26.p.345. & l.5.C.Theo. de susceptor*, & Gregorio *in monodia Basilij*: Quæque ad discrimen aliarum Cæsarearum *Mazaca Cæsaria* dici perstitit; & verò ita nominatim designatur in *Tabula Theodosiana* vel etiam *Cæsarea Cappadocum*, quomodo eam vocat Ammianus, *lib. 20. p.184. & lib.26.p.345*.

Babillonicum pellium] *Pelles Babylonica* hæ quoque memorantur in *l.16. §.species.7.ff.de publicanis*. Πέλλιν autem Græcum Hesychius, καρβατίνη, μύτη, πέλλιν. in Glossis *pellarius* πελλυφάφ𝒪 ἢ ὁ τὰ πέλλια ἐργαζόμενος.

diuinorum animalium formositatem] *Equos Cappadocum* vt in commune, ita nominatim Equorum greges Dominicos, Palmatos, &c. hic intelligit. De Equis Cappadocum vt in genere plures agunt, Solinus *cap. 47.* Oppianus *Cyneg.1*. Apuleius *lib 8*. Dionysius Periegetes: Ita de Equorum grege dominico & Palmatis agunt Nemesianus *in Cynegetico*, Illustrius Hesychius *lib.1. Chron.* in Glossis Nomicis Cl. Labbæi nostri; *l.vn.C.Theod. de grege dominico & l 1.C Theod.de equis curulibus*. & Itinerarium Hierosolym. (vbi perperam hactenus editum *villa Pampali*, pro *villa Palmati*, *Cappadocia*, inquit, *mansio Andaulis: Ibi est villa Pampali (γρ. Palmati) vnde veniunt Equi curules* propè Tyanam. Claudianus *lib. 2. in Rufinum*, & in laudem *Serenæ*. ¶ *Diuina* porrò vocat, huius sæculi stylo, Imperatoria, seu ad Imperatorum vsus. In hoc eodem argumento. Claudianus in laudem Serenæ,

> *Quos Phrygiæ matres, Argæáque gramina pastæ,*
> *Semine Cappadocum*, SACRIS *præsepibus edunt.*

Nemesianus:

> *Cornipedes igitur lectos det Græcia nobis,*
> *Cappadocumque notas referat generosa propago*
> *Argæa, & Palmæ nuper grex nomine* SACRÜM.

Nam ita hic versus restituendus, vt alibi probo.

¶ XXII. GALATIA.

D*Ominis*] Imperatoribus.

Ancyra] *Ancyra* metropolis Galatiæ. Libanius quoque *orat. 26. Apolog.p.599* ἐν Ἀγκύρᾳ, τῇ μεγάλῃ, ἢ μεγίστῃ Γαλατῶν πόλει. Constantium porrò Imp. ibi quoque constitisse A.D.347. docet *lex 8.Cod.Theod.quorum appell.* & Valentem postea A.D.371.*lex 76.C.Th.de decurion.*

diuinum panem] Cappadocum alioquin (qui Galatis proximi) panis olim in pretio: v. Athenæum *lib.3.c.28.p.113.& lib.4.c.2.*

¶ XXIII.

¶ XXIII. PHRYGIA.

L*Aodiciam*] Laodicea Lyco imposita.

Vestem] Sanè Laodicenam lanam Strabo *lib*. 17. *p*. 398. & Plinius *lib*. 8. *c*. 48. commendat.

Solam] μόνιον, id est simplicem, singularem: nam & hoc sensu μόνος: vel μονήρη: ἁπλοΐδα igitur intelligit, vestem simplicem, quæ duplicari non potest, cui opposita διπλοΐς. Hesychius, ἁπλοΐς μικρὸν ἱμάτιον. ἁπλοΐς χλαῖναι μὴ δυναμένη διπλωθῆναι. Item ἁπλοῦς ὁ σύμμετρος χλαῖνα, ἡ δυναμένη διπλωθῆναι. Hoc seculo *singilionem* dixêre: cuius mentio apud Trebellium Pollionem, & in testamento Gregorij Nazianzeni. ¶ Cæterum non frustra fortè hoc notauerit Auctor Sophista: quandoquidem Sophistæ in simplici pallio fuêre; cum Philosophorum Stoicorum Cynicorum pallium duplex esset. ¶ Possis tamen & hîc *stolam* legere: quam sanè Sophistices studiosi ilico vt studiis initiabantur, induebant, teste Eunapio *in Aedesio*; Gregor. Nazianzeno, *Epist*. 20. Olympiodoro *apud Photium*. ¶ Tandem possis & hunc locum ita interpretari, quasi dixisset Auctor, Laodiceam solam vestem in commercio habere, nil aliud præterea; quomodo infra dicit, *Laconicam solo lapide cronico ornari.*

¶ XXIV. ARMENIA Minor.

ARMENIA *Minor*] *Armeniam Maiorem* omittit hic Auctor: nempe quia hæc suum Regem tum habebat Romanis amicum: sub Constantino, vt testatur ipsius Constantini M. *lex* 1. *Cod. Theod. de ann. & trib.* & Zosimus *lib*. 2. *p*. 684: sub Constantio, vt docet Libanius *orat. fun. Iul. p*. 312, Julianus *orat*. 1. *in Constantium*, *p*. 58. Ammianus Marcell. in rebus Constantij *lib*. 20. *p*. 186. Tandem & sub Juliano, *lib*. 23. *pag*. 256. *lib*. 25. *p*. 322.

Equites & sagittarios] vide & Zosimum. Sanè & sub dispositione Ducis Armeniæ memorat Notitia Imperij, *Equites, Sagittarios, Saba*: & *Equites Sagittarios, Domana* excubantes.

¶ XXV. PAPHLAGONIA & PONTVS: Et communia CAPPADOCIBVS & GALATIS.

D*Octrina*] De *Cappadocum* & Cæsariensium hac tempestate doctrina v. & Libanium *orat*. 26. *Apolog*. *p*. 599. & *de vita suâ*: v. & Eunapium *in Aedesio, Iuliano* (inde enim vterque fuit, Ædesius & Julianus) Sanè

fidem faciunt & quamplurimi, quorum scripta memorat Suidas: sed &, Gallus & Julianus eruditi hâc tempestate, anno fere 339. in Marcellio, prope Cæsaream Cappadociæ: teste Ammiano Sozomeno, Cedreno. De Ponticis v. Eunapium *in Proæresio p.138.* De Galatâ Theone, vide Eunapium *in Ionico p.186.* Item de Hellesponto Galatâ, vide Eunapium *in Chrysanthio p.202.* ¶ Posset & hîc longa pagina confici clarorum in Ecclesiâ hâc tempestate virorum, ex hisce prouinciis, Cappadocia, inquam, Galatia, Paphlagonia, Ponto.

historia] Quamnam Historiam & Historicum intelligit? An verò & hic historiam vocat, historicam relationem eorum qui ibi fuerunt?

Viros itaque] *Sc. virosa: Virosaque Pontus* Virgilio 1. *Georgic.* Nam sic malo *virosam Pontum* dixisse Virgilium, quàm *virosa Castorea:* quod Seruius non intellexit. Et sane Auctor hic non vno loco Virgilium hoc libello expressit.

audire] i. scire, nosse: dixi supra *in Syriâ in v. audientes. c.17. in pr.*

aspice in duo Comitata] Hinc liquet, hunc Auctorem eo tempore scripsisse, quo duo Imperij Romani Imperatores erant: cuiusmodi sanè duæ Imperatorum bigæ & ξυνωρίδες fuerunt, *Constantius & Constans: Valentinianus & Valens*; quorum vnus Orienti, alter Occidenti præfuit. Sanè priorem bigam & Libanius *Basilico suo* coniunxit, & laudibus prosecutus est. Ad eosdem hoc ipso tempore scripsit Julius Firmicus Maternus libellum de *errore profanarum religionum.*

Comitata] Ex hac etiam voce apparet de seculo Auctoris: Κομίτατον pro Comitatu seu Aula Principis apud Socratem quoque *in Epist. Constantij Imp. ad Athanasium, lib. 2. c. 23.* Epiphanium, *contra Ebionæos & contra Meletianos, & in Epist. ad Alexandrum Papam apud eundem contra Arianitas.* Cuiusmodi similes aliæ voces in Græcum detortæ hîc occurrunt. φρίζα, fortè *supra vbi de Seleucia:* πάλλιον, supra *vbi de Cappadocia:* Κιρκήσιον pro circo ipso ter infra *vbi de Nicodemia, & vbi de Roma, & Gortina:* Σίγνον, infra *vbi de Roma:* Καλλάριον, infra, *vbi de Campania* (quæ vox Constantiani fermè seculi vide l. 9. *Cod. Theod de annona & trib.*) βουλάρια, infra vbi de Cypro: πηγαι: μυστήριον.

temptari] Cappadoces, Pontici, Paphlagones, Galatæ, in ministerio Principum hoc æuo fuêre: Ministeriani scil. Castrensiani, Pædagogiani. Sanè & iam olim Mazacas seu Cappadoces, & quidem Equites, in priuato ministerio fuisse clamât veteres Historici & Poëtæ, & in his Juuenalis, *Satyra 7.* Martialis, 10. *ep.76.* Persius *extremo.* Deniq; ὀρχηστὰς fuêre Capadoces, quomodo Georgium Cappadocem vocat Sozomenus *lib.3. c.6. inf.*

Sunt enim valde fideles] Sanè & ibi inter primas Christiana fides recepta; vide relationem Plinij *ad Traianum.* Atquin Cappadoces ad falsa testimonia à naturâ & ab arte factos, atque in id se auctorasse Scholiastes Persij ait? Deinde notum de tribus κάππα? Et Epigramma vetus αὐτολογίας.

deuitia]

dexitia] Fortè respondeat hæc vox Græco *ἀνδρεία*; nisi malis legere, *diuitia*.

maioribus & melioribus proficere coguntur] Hoc vult, Cappadoces, Galatas, Ponticos, Paphlagones tantâ fide censeri, vt à ministerio Principis, postea ad maiores dignitates subuehantur.

¶ XXVI. ISAVRIA.

LAtrocinia] Hinc colligere mihi videor, per hæc tempora Isauros quietos fuisse: qui tamen vt cæteroquin, ita & sub Constantio etiam sæpe inquieti fuêre, Ciliciam (cui Isauria propinqua etiam ab hoc auctore dicitur) Lyciam, & Pamphyliam nominatim infestauêre: Ammianus *lib.* 14. *p.* 4. A.D. 353. *Isauri, quibus vsitatum est sæpè pacari, sæpeque inopinis excursibus cuncta miscere*: & iterum *lib.* 19. *p.* 166. A.D. 359. *Isauri*, inquit, *diu quieti paulatim reuiuiscentes per furta & latrocinia finitimos afflictabant*: sub Valente testis Zosimus *lib.* 4 *p.* 746. sub Arcadio, testis idem Zosimus *lib.* 5. *p* 802 & *l. vit. Cod. Th. ed de quæstion.*

inuictum nomen] Ita scilicet Gentiles æternitatem Imperij Romani præsumebant: de quo vide saltem Symmachi *Relationem*, & Rutilium *Numantianum*.

¶ XXVII. PAMPHYLIA

SIden] *Sidi* in Tabula Theodosiana: *Sidenisse* apud Ammianum in rebus Constantij *lib.* 14. *p.* 6. vbi de Isauris Pamphyliam incursantibus agit. Post Pergen & Siden tertia Pamphyliæ ciuitas fuit *Aspendus*. Philostratus *Lib.* 1. *de vita Apoll. c.* 11. Ἀσπενδον τὴν Παμφύλων, ἡ πόλις αὕτη τρίτη τῶν ἐκεῖ.

¶ XXX. ASIA.

CARIA. *Et sic est maxima* ASIA] *Asiam Proconsularem* intelligit, quæ ita speciatim vocabatur, quamque pariter describit Eunapius, *in vitâ Maximi, p.* 106. Ἀρχὴν μείζονα ἀνθύπατον τῆς νῦν ἰδίας Ἀσίας καλουμένης. αὕτη δὲ ἀπὸ Περγάμου τὸ ἀνάγαιον, ἐπέχουσα πρὸς τὴν ὑπερκειμένην ἤπειρον ἄχρι Καρίας ἀποτέμνεται, καὶ ὁ Τμῶλος αὐτῆς περιγράφει τὰ πρὸς Λυδίαν; id est, *Magistratum maiorem, Proconsulem Asiæ, quæ speciatim nunc sic vocatur. Ea verò à Pergamo maritimam oram complexa in continentem Cariam vsque definit: & Tmolus mons eius fines ad Lydiam circumscribit*, v. & Notitiam *Imperij*.

Smyrna] In Tabula quoque Theodosiana, *Smyrna Metropolis*.

alictm] *ℜ. alitem*; vt suprà in Syriam c.17.§.12. de *Lydda purpura alitina.*

¶ XXXI. HELLESPONTVS.

POST *hanc*] *Hellespontus* Asiæ Proconsulari contigua: & vero etiam sub eodem Proconsule Asiæ; teste vel Notitia Imperij.

Cyzicum] Ammianus quoque *lib.26.p.349. Cyzicum*, ait, *vrbem Hellesponti, inexuperabili mœnium ambitu, monumentis quoque veteribus cognitam.* In ea quoque Valens aliquando egit, vt docet *lex 17. Cod.Theod. quorum appell:* Omittere non possum, A.D.343. propositam dici *Cyzico legem 21.C.Theod. de app. llat.* quæ inscribitur Scyllacio, proculdubio *Consulari Hellesponti.*

positione] θέσει. alibi dispositione. v. *c.17.§. 4.*

Venus] Ammianus *lib.22.p.228.* in gestis Juliani, *Cyzicum & Dindyma religiosa Matris Magnæ delubra.*

¶ XXXII. BITHYNIA.

OMnem fructum facit] Libanius, *extremo Basilici*, λείπεται δὲ τὸ Βιθυνῶν ἔθνος τοῖς ὁποῖον ἐπιθυμοῦσι λαβεῖν.

Niciam & Nichomediam] Vtraque etiam Bithyniæ vrbium mater ab Ammiano vocatur *lib.17 p.105. & lib.27.p.332.* Utraque in Tabula Theodosiana lato ambitu cum sex turribus repræsentatur, vt cæteræ matres vrbes: Utramque sæpè multis commendat Libanius : & Nicomediam speciatim *monodiâ singulari*, tùm & alibi κάλλει μεγίστην, *orat. fun. Iul.p. 314.* & multis locis, Κάλλη Νικαίας.

ornata & constans] καὶ σύστατος, vel κατάστατος : indicat ornatum ciuitatis ex proportione & symmetria ædificiorum & vicorum sibi vndiquaque constantium.

& in omnibus abundans] Zosimus *lib.1.p.649.* Νικομήδειαν μεγίστην οὖσαν καὶ εὐδαίμονα, διά τε πλοῦτον, καὶ τὴν εἰς ἅπαντα εὐπορίαν, ὀνομαστοτάτην.

Basilicam antiquam] Basilica antiqua Nicomediæ de cœlo tacta & combusta, à Constantino postea instaurata: De Basilicâ sanè ipsâ, vide & Monodiam Libanij *pag.5. vel.204.206.* Basilica autem hæc combusta anno Constantiniani Imperij 26. vel 27. i.A.D.333. vel 334. eo ipso anno quo Constantinus simulacra & fana euertit, reditus eorum Ecclesiis donauit. Cedrenus τῷ κς' καὶ κζ' ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν κατάλυσιν ἐπέτεινε· τὰς δὲ προσόδους αὐτῶν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἐδωρήσατο. Τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ θείῳ ἐνεπρήσθη. ¶ Hinc interim omnino appareat, nunc libellum scriptum ante Nicomediam, sub Constantij extremis Cereali Cos. terræmotu collapsam A.D.358. de quo alioquin v. Victorem Schotti, *in Lucio Vero:* Ammianum *lib.17.p.105.106.* & prædictam

super

ſuper eo Libanij *Monodiam*, Cedrenum, Chronicon Alexandrinum.

à Conſtantino] Baſilicam antiquam Nicomediæ à Conſtantino inſtauratam hic Auctor ait: quod alibi non reperio. ¶ Sanè vt & hoc obiter notem, victoriam de Licinio Conſtantinus antea apud Nicomediam obtinuit, *l.1. Cod. Theod. de veteranis*, & *Chronicon Alexandrinum*. Sed & Conſtantinum Nicomediæ egiſſe A. D. 328. vbi & vicenalia eius celebrata docet *lex vn. C. Th. de menſis olearijs*: & Socrates *lib.1. cap.27.* Hieronymus *Chronico*, & *Chronicon Alexandrinum*. Sed & Drepanum apud Nicomediam condidit, & in honorem matris Helenopolin vocauit, teſte vel Cedreno, qui id refert in annum Imperij Conſtantini 22. id eſt, eo ipſo anno A. D. 328. Neque omittendum, quod Euſebius Nicomediæ Epiſcopus Arrianorum ſignifer in maximâ apud eum gratia fuerit, cui etiam teſtamentum ſuum credidit. Quinimo & extremo vitæ ſuæ A. D. 337. cùm ſusceptâ in Perſas expeditione *Nicomediam* veniſſet, & in ſuburbano eius baptizatus, mox obiiſſe, ipſo Pentecoſtes die memoratur. ¶ Baſilicam verò hanc Nicomedienſem quando Conſtantinus inſtaurauerit nemo eſt qui dicat; verùm cum ea incendio abſumpta fuerit anno 333. vel A. D. 334. ſanè paulo poſt inſtauratam veroſimile eſt.

Circenſes] *Circenſe* (Nam ita lego) Κιρκήσιον vel κιρκήσιον hic pro Circo ipſo: pariter vt infra vbi de Roma: item infra vbi de Gortina Cretæ, vt ſupra dixi in Comitata. Ita κιρκήσιον φρούριον apud Zoſimum *lib.3.* Procopium *lib.3. Perſicorum*. quod κυκλούμενον, i. in circum clauderetur flumine Abora & Euphrate: quod Latinis vel *Circum*, vel *Circeſſium*. Sanè & iam antea Arrianus *in Epictetum* κιρκήσια dixit, pro *ludis Circenſibus*. De hoc porrò Nicomedienſium Circo vide prædictam Monodiam Libanij; ποῦ δὲ ἱππόδρομος, inquit, βασιλικῶν τειχῶν ἰσχυρότερος?

¶ XXXIII. THRACIA.

IN *fructibus*] id eſt frugibus: Ita paſſim hic Auctor: vide quæ noto infra *in Pannonia*.

frequenter inde milites tolluntur] *Delectus Militum* è Thraciâ: ac nominatim ſub Conſtantio; vide Ammianum *lib.20. pag. 81.* ſub Valente & Theodoſio, ad belli Gothici neceſſitatem. Atque hæc vna eſt ex opportunis regionibus & prouinciis, vnde tirones exhiberi iubentur à Valente & Theodoſio, *l.2.* (quæ *Martianopoli* data prope Thraciam) & 7. *C. Th. de tironibus*. De Marte Thracio, & Thracibus iam olim Romanæ militiæ adſuetis paſſiua obſeruatio eſt.

Conſtantinopolis] Ex hoc loco, pariter vt ex altero *cap. 18. ſuprà* vbi *Conſtantinopolim Thraciæ* vocat, colligat quis, Conſtantinopolim nondum nouam Romam, nondum Regalem, nondum Romæ exæquatam huius libelli tempore extitiſſe, quandoquidem eam citra elogium au-

ctor hic transmittat, *Thracia vrbem splendidam* nominare contentus: Contra verò non Romam tantùm, verùm etiam Antiochiam Regales vrbes vocet. Et tamen de Constantino M. ipso memorant Sozomenus *lib. 2. cap. 2.* & Auctor Chronici Alexandrini, *Constantinopolim à Constantino M. maximo Senatu illustratam & donatam, βουλευτηρίῳ μεγάλῳ ἠξιῶσθαι* ... Quod sanè non de Curiâ accipiendum, cuiusmodi Curiæ alioquin ciuitatum metropolitanarum fuerunt, veluti Carthaginis iam olim & Vrbis Treuericæ, quod Vopiscus *in vita Floriani p. 232.* testatur: quod ipsum tamen pro magno beneficio olim concessum à Principibus, vt videlicet Senatum & Senatores, numerumque Senatorum maiorem Vrbi habere liceret, quod liquet ex Plinij epist. *lib. 10.* & Dione Chrysostomo. Rursum de eodem Constantino M. prodit Chronici Alexandrini Auctor, *Eum Praefectum Vrbis dedisse Constantinopoli.* Tandem exsertè scribunt Socrates, *lib. 1. c. 12.* Sozomenus, *lib. 2. c. 2.* & ex iis Paulus Diaconus, *lib. 11. miscella hist.* Constantinum M. Vrbem Constantinopolitanam Romæ honore parem effecisse, & nouam seu secundam Romam appellasse, appellarique voluisse lege in id lata, quæ columnæ lapideæ incisa fuerit, & in Strategio posita prope statuam Constantini Equestrem: Denique in omnibus ἰσοτίμιον τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ fecisse. Imò Socrates *lib. 1. cap. 26.* & Sozomenus *lib. 2. cap. 32.* tradunt, Constantinum testamento suo priuilegia vt Romæ ita & Constantinopoli multa reliquisse; vbi tamen de priuilegiis Romæ concessis valde dubito: Nam quænam illa esse poterant, quibus iam ab antiquo omnibus potiebatur? Et sanè Socratis & Sozomeni verba ita potius accipio, quod Constantinus testamẽto suo eadem πρεσβεῖα seu priuilegia, secundo tamen loco Constantinopoli concesserit, quæ Romæ competebant, etsi id verba eorum non ita clarè exprimunt. Iam si ad sequentes mox Impp. progredimur, Libanius *in legat. pro Antiochenis ad Iulianum p. 159.* vtramq; Romam nominat, & Antiochiam tertiam facit ... Item, ἐν ταῖς μετὰ δύο τὰς πρώτας πεπήγμεθα. Imò si ad Constantij tempora adsurgimus, sanè 20. tantum annis post Constantinum, A.D. 356 Julianus *orat. 1. in Constantium* apertè ait, Constantinopolim secundam à Româ iam tùm fuisse, *δευτέραν ... p. 23.* & apud *Suidam.* Item Libanius *orat. funebri in Iulianum p. 263.* apertè ait, sub Constantio iam Constantinopolim πρὸς τὴν Ῥώμην εἶναι ... :& Eunapius *in vita Libanij p. 169.* ... Vt ex his omnibus appareat, à Constantino M. ipso Constantinopolim Romæ exæquatam. Et tamen quædam obstare videntur: Primum enim Hieronymus *in Chronico*, Socrates *lib. 1. c. 41.* Idacius *in Consularibus*; & Auctor Chronici Alexandrini aiunt, *Primum Praefectum Vrbis Constantinopolitanæ Honoratum sub Constantio A.D. 359. factum*: Non æquè obstat, quod Constantinopolim à Cõstantio nouis incrementis auctam Themistius *orat 13. A.D. 354.* testatur, peculiari quadam in eã Vrbem propensione, eò quòd eadem

eodem tempore Constantinopolis à Patre eius condita fuisset, & ipse Cæsar factus: quâ causa vocat Themistius *πόλιν τῆς βασιλείας ἡλικιῶτιν*, quæ tamen verba in alium sensum Vir doctissimus traxit. At rursum obstat quod Zosimus ait, *lib. 3 p. 713.* Julianum Imp. Constantinopoli natum & educatum potestatem fecisse Vrbi habendi Senatus vt in Vrbe Româ: *ἔδωκε μὲν τῇ πόλει γερουσίαν ἔχειν ὥσπερ ἐν τῇ Ῥώμῃ.* Vt hosce scrupulos alibi cum curâ eximam: Ita huius iam libelli tempore circa A. D. 347. Constantinopolim principe loco in Oriente fuisse, imò Constantinum horum *πρεσβεῖον* auctorem esse hæc auctoris mox verba satis indicant, vbi ait, ***Constantinopolim omnia præcipua habere, propter Constantinum.*** ¶ Inter alia porrò priuilegia & *πρεσβεῖα* Vrbi Romæ æqualia Constantinopoli concessa fuit & *ius Italicum*, quod ademptum, à Valente posteà aliquando renouatum fuit *l. vn. C. Th. de iure Italico Vrbis Constan.*: Ius, inquam, Italicum (vt hoc doceam) non quo ipsa frueretur: Nam quid opus iure Italico Vrbi ipsi, si iam ipsi Romæ in omnibus exæquata fuerat? Verum quod ipsa impertiret & tribueret aliis municipiis in Oriente: quomodo Roma meliori iure Italicas colonias faciebat. Nempe enim Constantinopolis ex hoc priuilegio, pro arbitrio suo ciuitates in Romanas seu Italici Iuris colonias redigebat, eisque alias ciuitates adiungebat, subiiciebat, ortasque inter eas controuersias discingebat. Quod singularis admodum locus ostendit *epist. 36.* inter Julianeas *epistolas p. 256 & 263.* vbi agit de iure Italico tributo Corinthiis sub Constantio Imp. & Constantinopolitanâ vrbe, & de Argiuis qui Constantinopoli Corinthijs tanquam vectigales adiuncti fuerant: Κορίνθιοι, inquit, *αὐτὴν προσνεμομένην αὐτῆς ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως*: Et mox, *Οἷς δοκοῦσι παρὰ τῆς βασιλευούσης προσειληφέναι πόλεως*: *ἐπειδὰν*, inquit, *τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν ἐδέξατο*. Hûc etiam pertinere iam scio quod Sozomenus *lib. 7. cap. 9.* cùm de exæquatâ Constantinopoli Vrbi Romæ agens, ait inter cætera: *καὶ τὰ σύμβολα κατὰ τὰ νόμιμα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ῥωμαίων ἐκείνῳ*: Nempe *σύμβολα* ibi sunt, *αἱ συνθῆκαι ἃς ἂν πρὸς ἀλλήλας αἱ πόλεις θέμεναι τάττωσι τοῖς πολίταις, ὥστε διδόναι καὶ λαμβάνειν τὰ δίκαια* vt Harpocration & Suidas testantur. Hinc & *ἀπὸ συμβόλων δικάζειν*. Hesychius, *ἐδίκαζον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων τοῖς ὑπηκόοις, καὶ τοῦτο ἦν χαλεπόν* Et sic hâc postremâ obseruatione tria iam habes, Sozomeni verborum sensum, quem interpres vt alia multa non cepit: Item, quo sensu ius Italicum Vrbi Constantinopolitanæ concessum dicatur: tandem quæ vis fuerit istius iuris Italici ei concessi: nempe, vt quemadmodum Roma olim sola Italici iuris colonias faciebat, seu Italicum ius municipiis concedebat, ita & Constantinopolis quoque in Oriente id ius exerceret: hisceque coloniis alias vrbes tanquam ministrantes attribueret: natasque deinceps inter eas Italicas colonias & his adiunctas *προσνεμομένας* controuersias ipsa discingeret, vtpote *αἰτίων ῥίζα*. Quare non sunt audiendi, qui Constantinopolim iuris Italici coloniam tradunt, eòque dictam *l. vn.* traducunt. Et quid de *l. vn C. Iust. de priuil. vrbis*

Constantinop. sentiendum sit, dicam alio loco prolixè. Sanè hinc etiam liquet, ex *d.l.vn.C.Th.de Italico iure vrb. Const.* Juris Italici beneficium istud Constantinopoli concessum fuisse longe ante Theodosium M.

Heraclea habet regale Palatium] Sanè Constantini M. constitutiones ibi datæ aliquot mihi occurrunt A.D.326. & 329. Valentis item constitutio A.D.365. Heracleæ data dicitur, puta *lex* 8. *C.de re milit.* ad Equitium Comitem & Magistrum Militum. Omitto de cæteris.

Circensium] Constantinopolis *Circensium* spectaculo dedita: v. etiam Eunapium *in vita Aedesij p.*41. adeò quidem, vt diuersæ ciuitates equos curules in id alerent, vt docet *lex* 21.22. *Cod. Theod. de diuersis offic.* De *Circo* ipso ibi à Constantino M. excitato multi meminêre: In his Auctor Chronici Alexandrini A.D.328. & 330. Plenè agit Onuphrius *de ludis Circensibus c.*27.

omnia præcipua] *Præcipua*, i. πρεσβεῖα, æqualia vrbi Romæ: de quo iam supra; sed & canone 3. *Constantinopol.* & *Calchedonensi* 28. & *l.*35. *C.Tho. de Episcopis*: ex quâ pro parte deformata *lex vn. C. de priu. vrb. Const.* Neque enim de operibus publicis, de quibus supra proximè vbi de Heraclea, id accipiendum: neque eo sensu, quo de Mediolano Ausonius,

Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumera cultaq; domus.

habere potest] pro *habet*, vulgatâ Poëtis, etiam Virgilio (quem hic auctor non semel expressit) & venustâ formula: de quâ Canterus *Nouarum lect.*2.*cap.*2. Quanquam nescio quid inuidiæ hæc omninò subolere mihi videntur in scriptore Syro, cui proculdubiò τὰ πρεσβεῖα τῆς πόλεως Antiochiæ prærepta dolebat. Quare etiam Constantinopolim semper sine elogio transmittit.

Propter Constantinum] Quia scilicet is Constantinopolim ad hoc decus subuexit, vt iam altera Roma esset: de quo iam supra.

seuissimè sectatur] *Seuissimè*, id est fermentissimè, auidissimè, cum maximâ animi contentione; vt de Carthagine infra. *Vnum solum spectaculum valde contentiosè expectant* (spectant) *habitantes, Munerum.*

---

§ XXXIV. MACEDONIA.

FERRUM] *Metalla* & metallarij per Illyricum, vt docet Notitia Imperij sub Com.S.L. & *lex* 3.7.8. *C.Theod. de metallis*, & subscriptio *legis* 9. *C. Th. de indulg. debit.* ac nominatim per Macedoniam: Vt omittam vetustiora, de metallis in Macedonia institutis iam inde A.V.C. 597. teste Cassiodoro: ingensque vectigal metalli Macedonici fuisse, teste Liuio *lib.*65. Sanè de eo nominatim fidem facit Valentiniani constitutio. A.D. 370. *d.l.*7. *Cod. Theod. de metallis*: & Valentis *l.*8. *d.tit.*

Thessalonica, vna eminentium] v. saltem Theodoretum *lib.*5. *c.*17. Antipatrum *lib.*1. ἀνθολ. *c.*7. Julianum *orat.*2. *p.*190. & 200. Ibi quoque egisse Constantium.

ſtantium A.D.346. docet *lex 7. Cod. Theod. de exactionibus.*

¶ XXXVI. ACHAIA ſeu GRÆCIA & LACONICA.

LACONICE] *Laconica* ab Achaia ſeparatur; quomodo etiam ſeparatur in Tabula Theodoſiana, *Achaia, Arcadia*, LACONICE.

Corinthum & Athenas] Duæ hæ Achaiæ Metropoles: Illa tamen prior, quomodo etiam Vopiſcus horum ipſorum temporum ſcriptor eam præponit *in vitâ Floriani*: Et Auſonius tamen poſtea Athenas claris vrbibus accenſens, Corinthum non nominat.

Corinthum] Metropolis hæc vna è duabus Achaiæ: quod etiam probat hac tempeſtate ſubſcriptio *legis 2. C.Theod. de accuſat. l.1. C.Th. de denunciat.*

Athenas] Metropolis hæc & oculus Achaiæ; v. Libanium *panegyr. ad Iulianum p.177. & oratione funebri Iul. p.267.* Quo honore & loco eam habuerit Conſtantinus M. v. Julianum *orat. in Conſtant. p.22.*

magis fama doctrina & orationum glorificari poteſt] Tum Sophiſtam ipſum Auctorem, tùm ſeculum Auctoris hoc vel maximè arguit: Nam vt omittam vetuſtiora teſtimonia, in quîs illud Senecæ, *omnibus ſua decora ſunt: Athenæ eloquentia inclytæ ſunt, Thebæ ſacris, Sparta armis*, paria reperies paſſim de *Athenarum* hac tempeſtate laude & doctrina, ſtudiorumque & literarum ibi mercatu & domicilio, apud Libanium de *vita ſuâ, in Baſilico, in orat. funebr. in Iulianum p.267.* Eunapium *in vitis Sophiſtarum* paſſim: Auſonius quoque *in claris Vrbibus*:

Attica facunda cuius mera gloria lingua.

Ibi ſanè etiam Julianus ſub Conſtantio inſtitutus. Sed & Eunapius *in Oribaſio*: Πολὺς αἰεὶ χωρεῖ λόγος ὅτι Ἀττικὴ μοῦσα καὶ τὸ ἀγαθὸν οἰκεῖον. Hinc Julianus, Proæreſius, Epiphanius, Muſonius, Hemerius, Libanius, alij tot hâc tempeſtate in eâ clari Sophiſtæ. Et conſummanda Iuuentus cò paſſim ablegata & profecta hâc tempeſtate: etiam Chriſtianorum, veluti Gregorius Nazianzenus, vbi & poſtea publicè profeſſus, Baſilius Cæſarienſis Cappadox: De quo rectè Baronius Annalibus Eccleſiaſticis ſub Conſtantio *A.D.354. à n.25. ad finem anni.* Hinc & hoc ſeculo *Attica doctrina* pro Græca, *l.11. Cod. Theod. de medicis & profeſſ.* Denique hic σοφιστικοὶ θρόνοι fuerunt.

Amphitheatri] *Amphitheatrum* inſigne *Corinthi*, vbi ſcilicet venatio ferarum exhibita, τὰ κυνηγέσια. De hâc venatione ferarum & Theatro Corinthi agit quoque Julianus Epiſt. pro Argiuis 36. p.259. ἐπειδὴ γὰρ εἰς χορήγιον ἀγώνων γυμνικῶν ἢ μουσικῶν, οἱ Κορίνθιοι τῶν πολλῶν δέονται χρημάτων, ἐπὶ δὲ τὰ κυνηγέσια τὰ πολλάκις ἐνίοις θεάτροις ἐπιτελούμενα ἄρκτους καὶ παρδάλεις ὠνοῦνται.

& hiſtorias antiquas] *Et hiſtoria antiquas*, i. viſu antiquas. *Hiſtoria* vox hoc ſenſu non vno loco apud hunc Auctorem: Dixi ſupra *in Ægypto cap. 18.* in verb. *hiſtoria maxima offerunt.*

Cronico lapide] Num intelligit Smaragdum Laconicum, de quo Plinius *lib.31.c.5.* Solinus, & versus Eucheriæ inter *Pithœana lib. 4.p. 158?* An marmor Laconicum; de quo præter Statium *Epithalamio Stellæ: & lib. 2. Syluarum*; Martialem *lib.1.epist.56.* Lampridium *in Heliogabalo, & Alexandro Seuero*: Lucianum *in βαλανείῳ*: & illud Iuuenalis: *Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.* vbi vetus Scholiastes, *marmor Lacedæmonium* quoq; interpretatur. Laconica scilicet habuit λατόμιας λίθυ πολυτελοῦς, vt olim Tenarij marmoris in Tænaro monte: postea in Taygeto.

¶ XXXVII. EPIRVS.

ET *pirus*] *f. Ephyrus*, quam Ætoliæ ciuitatem Plinius memorat *lib.4.c.2.* & Stephanus *de vrbibus*: vbi tamē *Ephyram* vocat ex Parmenisco. Nam Epyrus & Ætolia eadem vt mox dicitur, licet olim diuersæ Plinio *d.lib. 4. cap. 1. 2.*

odire] Nisi scirem interpretem stolidissimum, tuerer & hanc vocem, quam defendi alioquin libris *ad Nationes Tertull. an.*

speciem] v. supra notata in Seleucia in *v. fiscales species.*

¶ XXXVIII. DALMATIA.

CAseum] De *Caseo Dalmatico* Plinius quoque *lib.11. cap.42. Dalmatica*, inquit, *Docleatem caseum mittunt.*

tigna tectis vtilia] Tignorum appellatione ICtis nostris vsurpata intelligit omnem *materiam* ædificando vtilem.

ferrum] Hinc & Metalla per Illyricum (cuius prouincia inter alias *Dalmatia*) vide *l.7.8. Codice Theodosiano de metallis.*

Dirracium, &c.] Nuper admodum id factum, octauo vel nono Constantij anno, i. A.D.344. vel 345. vno anno ante portum Seleucenum extructum. Hieronymus *Chronico* anno Imp. Constantij 8. *Dyrrachium*, inquit, *corruit terramotu: & tribus noctibus ac diebus Roma nutauit: plurimaque Campania vrbes vexatæ.* Cedrenus in annum Constantij nonum reiicit. τῷ θ ἔτει Δυῤῥάχιον πόλις τῆς Δαλματίας ὑπὸ σεισμοῦ διεφθάρη, καὶ Ῥώμη ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ νυξὶν ἐσαλεύθη. τῆς δὲ Καμπανίας ιβ πόλεις διεφθάρησαν.

¶ XL. BRVTTIVM.

VEstem byrrum] *Canusinas*, seu canusinos byrros intelligit: de quibus multa mentio apud Suetonium, Plinium, Martialem. Vopiscus Carino. *Donati*, inquit, *ab Atrebaticis byrrhi petiti, donati byrrhi Canusini.* Qui quidem

quidem Vopiſcus hoc ipſo tempore ſcribebat ſub Conſtantio poſt A. D. 343. (nam Placidi Conſulatum eius anni memorat) in vita *Aureliani*.

Vinum] *Vinum* Brutium, cuius mentio quoque *l.4.C.Th.de Suarijs.*

¶ XLI. LVCANIA.

Lardum] *Lardum* Lucaniæ; de quo v. etiam *d. l.4.C.Th.de Suarijs.* Cæterùm laridi appellatione, etiam laridum bubalinum (cuius mentio in epiſtola Valeriani apud Vopiſcum *in v. Probi*) intelligo. Nam & Lucania armentis boum nobilis, Lucillij veteri teſtimonio :

Quem neque Lucanis oriundi montibus Tauri
Ducere protelo validi ceruicibus poſſent.

Et hoc eſt quod ait noſter mox, *propter quod eſt in montibus, cuius etiam animalium variam.*

¶ XLII. CAMPANIA.

Cellarium] Κελλάριον, de quâ voce dicam plenè ad *l.6.C.Th. de annona & trib.* Campania *cellarium* Romæ. Sanè & carnes Romæ præbuit, v. *l.3.C.Th de ſuarijs.*

¶ XLIII. ITALIA & ROMA.

ET *poſtea in* ITALIAM] Notatu dignus locus, quo *Italia* à Calabria, Brittio, Lucania, Campaniâ appellatione ſeparatur. *Italia* nempe ſpeciali ſignificatu ea eſt, quæ à Româ fermè ad Alpes decurrit : quo ſanè vel proximo ſignificatu Italiam accipi ſolitam hac tempeſtate docebo pluribus ad *legem 6.C Th.de annona & trib.* Ita apud Athanaſium *non ſemel.* In Synodi Sardicenſis epiſt.ad Alexandrinos apud *Athanaſ. Apol.2.p.588.* ἡ ἁγία σύνοδος ἡ συναχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης, καὶ Ἰταλίας, Καμπανίας, Καλαβρείας, Απουλίας. Et Athanaſius ipſe prouincias recenſens, ex quibus ad Synodum Sardicenſem Epiſcopi conuenerunt; Ἰταλίας inquit, Πικηνοῦ Τουσκίας Καμπανίας, Καλαβρείας, Απουλίας, Βρεττίας, &c. Epiſtola *ad ſolit. vit.p.640.* de Epiſcopis agens qui ſecum communicabant, ἀπό τε (inquit) τῆς μεγάλης Ῥώμης, καὶ τῆς Ἰταλίας πάσης: Καλαβρείας τε καὶ Απουλίας, καὶ Καμπανίας, Βρεττίας τε, &c.

regitur à prouidentia] Hoc vult, ſingulari prouidentiâ Deum Italiam dignari.

in Italia vinum, &c.] Sabini, Tiburtini, Tyrrheni meminit quoque Athenæus.

Quiſque enim Imperatorum, aut nunc qui ſunt] Sanè vt vetuſtiores omit-

tam, & Constantius A.D.358. Urbis ornamentis postea addidit Obeliscum in Circo Maximo, de quo Ammianus *lib.16 p.78.* & *lib.17.p.89.99.* & *vetus inscriptio.* §Quid verò Constantius & Constans huius iam libelli conscripti tempore Romæ ædificauerint, in obscuro latet: certè ædificasse, hic libellus docet.

forum Traianum] Et hoc illud est, quod Constantius A.D.357. inter cætera cum maximè Romæ miratus est: testis Ammianus *lib. 16. pag. 77. Cum ad Traiani, inquit, forum venisset, singularem sub omni cælo structuram, vt opinamur etiam Numinum assensione mirabilem, hærebat attonitus per Giganteos contextus circumferens mentem, nec relatu effabiles, nec rursus mortalibus appetendos. Omni itaque spe huiusmodi quidquam conandi depulsa, Traiani equum solum locatum in atrij medio, qui ipsum Principem vehit, imitari se velle dicebat, & posse, &c.* Neque frustrà huius potissimum operis Romæ meminit: quod sanè hâc tempestate celebratissimum erat: & in quo passim leges proponebantur, vt Codex Theodosianus ostendit toto hoc sæculo: ac nominatim sub Constantio *l.3. de sepulchro viol.*

Basilicam] Basilicam Vlpiam in foro Traiani intelligit.

Circenses] 2ς. *Circense*, vt suprà de Nicomedia; & infra de Gortina. Porrò *Circum maximum* intelligit Auctor hic qui multis statuis ornatus, vbi & Obeliscus à Constantio excitatus.

æramento] *Æramenti* appellatione hîc æneæ Imagines & ornamenta intelliguntur, pariter vt *l.37. C.Th. de operibus publ.*

Virgines septem] Hac igitur tempestate adhuc Virgines Vestæ Romæ sacra intrepidè faciebant, pariter vt sub Valentiniano Seniore: cui rei fidem quoque facit *lex 8. C. Th. de medicis & professs.* Nam quid postea his contigerit, docent alij.

Secundum antiquorum morem] Hunc & superstitioni suæ in commune obtendebant Gentiles, ita nominatim Vestales: v. Symmachum, Prudentium, Ambrosium.

à decem & octo milia] i. ab Ostia seu portu Ostiensi: Tot enim millibus ab vrbe Roma is distabat; vnde postea annona vrbica aliunde, veluti ex Sicilia, Africa, eò delata per Tiberim & Caudicarios Romam subuehebatur.

Iudices] i. Rectores Prouinciarum, Magistratus.

propter suorum frui, &c.] Nempe *Senatorum* plurimi ab Vrbe & suburbanis recedere nolebant, Vrbicæ tantùm & suburbanæ voluptatis & secessus ergò: vt docet Symmachus & *Codex Theodosianus.*

colunt autem Deos] Tria numina Romæ hac tempestate culta scriptor hic notat, *Iouem, Solem, & Matrem Deûm.* Notat autem, quia scilicet & in ipsa Syria hæc tria Numina præcipuo cultu erant: *Iupiter*, inquam (qui ipsis fermè Belus) vnde *Syrius Iuppiter* apud Spartianum *in Heliogabalo:* inde Iupiter Nicephorius, Damascenus, Philius, alij in Syria. Item *Sol*, quem sub varijs nominibus coluêre: *Mater Deûm* quæ ideò *Dea Syria* dicta:

dicta: de qua Lucianus peculiari opere, & Apuleius. Quare & in his fermè Numinibus stetisse superstitionem Gentilitiam in Syriâ hâc tempestate obseruare licet, & per Syriam Romæ; vt discere licet ex Juliano, & ex Libanij *orat. 25. Apolog. p. 592.* De Sole liquet etiam ex hymno Juliani εἰς τὸν βασιλέα ἥλιον: de Sole & Joue, ex eiusdem *epistola* 13. Et obseruare est Libanium Sophistam Syrum, Syrio quoque more Solem vbique per apostrophas adiurare, compellare. Et Julianus statim vbi rerum potitus, in regiâ suâ templum Soli construxit, teste Libanio *in eius orat funebri p. 292.* Templum Solis quoque (quem *Deum certum* vocabat) quod ab Aureliano ex Syria reduce Romæ fundatum, ornatum magnificè, collocatis ibi Solis & Beli simulacris, huic rei fidem facit: de quo videndus Vopiscus *in Aureliano* (huius temporis scriptore) & ipse Zosimus *lib. 1. p. 661.* Julianus quoq; contra Persas profectus, in itinere Nicomediam, Pessinuntem & *Magna Matris* Deûm delubrum adiit, teste Ammiano *lib. 22.* & Libanio *panegyr. in consul. Iuliani p. 247.* & *orat. funeb. in Iulian. p. 274.* & ipse Iulianus orationem composuit, in quâ multa & præclara dixit de Matre Deûm, teste Libanio *altera orat funebri, p. 300.*

ex parte] An quia non omnes Deos coleret Roma? An quia non omnes Romani Deos colerent Romæ, imò pauci, cùm plerique Christiani essent? An quod hæc tria numina inter alia colerent? Hoc verum.

aruspices] *Haruspices* Romæ hoc adhuc tempore consulti. Liber igitur hic scriptus ante A.D. 357. quo vetitum id à Constantio, *l. 4. Cod. Theod. de maleficis sacrif. & temp.*

¶ XLIIII. TVSCIA.

VNde enim] *35. Inde enim*: Ex Tuscia scilicet prima Haruspicinæ origo & Deorum cultus; v. vel Seruium *in Virgil.*

¶ XLV. AQVILEIA, MEDIOLANVM.

AQuileia & Mediolanum] *Aquileia & Mediolanum* præcipuæ & metropoles ciuitates hac tempestate *Italiæ* (propriè sic dictæ:) de quo vide & Ausonium. De Mediolano quoque Athanasius *Epist. ad solit. vit. ag. & apolog. de fugâ suâ ad Constantium*: vt Treuirim Galliarum metropolim, ita & Italiæ Mediolanum facit, ὁ Διόνυσος ἀπὸ Μεδιολάνων, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ μητρόπολις τῆς Ἰταλίας. Vopiscus quoque, horum ipsorum temporum scriptor, Aquileienses & Mediolanenses, tanquam Italiæ præcipuos, iungit *in vita Floriani*: vbi eodem planè modo, quo hic auctor, quamplurimas Metropoles designat, & agens de Epistolis scriptis à Senatu Romano, Tacito Imp. creato, ad alias vrbes, *Senatus*, inquit, *amplißimus Cu-*

F

ria Carthaginensi, &c. Senatus amplissimus Curia Treuirorum. *Eodem modo scriptum est Antiochensibus, Aquileiensibus, Mediolanensibus, Alexandrinis, Thessalonicensibus, Corinthiis & Atheniensibus.* Ut mirer, quòd Ausonius *in claris vrbibus*, cùm septimum locum Mediolano adsignet, nonum Aquileiæ faciat, & quidem quasi ex merito recenti, scribat:

Non erat iste locus: merito tamen aucta recenti
Nona inter claras Aquileia cieberis vrbes.

Sanè & *Constantem* ipsum Imp. cæso fratre Constantino A.D. 340 Aquileiæ, mox Mediolani constitisse docet *lex 3. Cod. Theod. de dilationib. lex 3. eod. de aduocato fisci. lex 1. eod. de sepulchro viol.*

¶ XLVI. MYSIA & DACIA.

CIuitas magna *Nessus*] seu *Naissus*. Sanè Constantius ibi non semel moratus A.D. 337. vt docet *lex 7. C. Iust. de diuortijs*: A.D. 340. *lex 29. Cod Theod. de decurionib.* & *eod. Cod. lex 5. de petitionib.* Sed & A.D. 361: testis Ammianus *lib. 21. p. 250.* vbi Nessum copiosum oppidum vocat. Ibidem postea Valentinianus & Valens constitêre A.D. 364. quod tùm Ammianus docet *lib. 26. p. 339.* tum quamplurimæ *Codicis Theodos.* constitutiones.

¶ XLVII. PANNONIA.

FRuctibus] καρποῖς; quâ voce *fruges* (vt vertere debuit) seu *frumentum* semper auctor intelligit. Ita & de Numidia infra & de Africa: & de Pentapolitana, & Sardinia. Ita & supra de Thraciâ. Ita pariter Libanius passim, veluti *in oratione funebri, in Iuliani obitum, p. 313.*

habitatio Imperatorum est] Ut omittam vetustiores Principes, ibi assiduè Constantinus M. ibi Constans quoque A.D. 341. 342. & postea A.D. 349. Constantius quoque ibi: Valentinianus & Valens, v. Codicem Theodosianum, Libanium *in βασιλικῷ* & Ammianum: ibi & Gratianus, Theodosius M. Neque enim hoc vult Auctor, Pannoniam esse sedem *ἀρχόντων*, id est, Præfectorum Prætorio: Nam etsi sæpe, cùm Imperatores designat, *Dominos* vel *Dominos orbis terrarum* vocet; attamen *& Imperatores* simpliciter alibi vocat.

Noricum] *Noricum* scilicet & ciuitatis & populi nomen est; v. Ptolemæum. ¶ Noricum interim Pannoniæ accenseri obserua. Sanè & in Notitia Imperij Noricum sub eodem Duce Pannoniæ primæ constituitur.

¶ XLIX.

¶ XLIX. GALLIA.

I*Mperatorem semper eget*] Nempe hoc vult ipsum, quod Vopiscus, *in Saturnino, auidam esse gentem Gallorum, vel faciendi Principis, vel Imperij*. Cuius loci sensus hic est, Gallos auidos esse vel faciendi alterius noui Principis, vel Imperium sibimet vindicandi. Ammianus quoque *lib.* 30. *Cohortibus*, inquit, *Gallicanis, quæ non semper dicata legitimorum Principum fidei, velut Imperiorum arbitria: Auidam*, inquam; Quare & hic ita legendum, *hunc ex se hauet:* sæpissimè scilicet hæ voces *habere* & *auere* locum mutarunt, notissimâ Victorij & Cuiacij obseruatione. Sed & illud hic indicatur, præsentiam Principis ibi fuisse necessariam. Cæterùm hoc Auctoris iudicium de Gallia comprobauit statim paulo post euentus, cùm videlicet Magnentius Constante cæso, A. D. 350. Imperium in Galliâ sibi vindicauit.

propter maioris præsentiam] γρ. *propter maris:* Nempe hoc quoque nomine Gallia laudatur, quod mari penè circumflua omnibus abundet; vide vel Strabonem.

sed plurima pretij] Annonæ & Mercium per Gallias abundantiam, & tamen caritatem, hic indicat.

Ciuitatem maximam Triueris] De eâ vide saltem Ausonij *Mosellam*, Codicem Theodosianum, Ammianum, Zosimum. Suam ea iam olim Curiā habuit, more cæterarum Metropolitanarum, vt patet ex epistola Senatus Romani creato Tacito Principe ad *Curiam Treuirorum* apud Vopiscum, *in vita Aureliani*.

vbi & habitare DOMINVS *dicitur*] *Treueris*, vt cæteroquin clarum Principum domicilium in Gallia fuit, teste vel Ammiano *lib.* 15. *p.* 155. ita post Constantinum M. filium eius Constantinum ibi primò egisse docent vel eius literæ apud Athanasium *apol.* 2. Socratem *lib.* 2. *c.* 2. ad populū Catholicę Ecclesiæ Alexandrinæ, pro restitutione Athanasij. Postea verò Constantem Imp. nominatim ibi egisse A. D. 343. docet *lex* 36. *C. Th. de decurion* Sed & A. D. 345. *lex* 7. *eod. Cod. de petition.*

Arelatum, quæ ab omni mundo negotia accipiens] Ausonij *in claris vrbibus* geminus germanus locus de Arelato;

Per quem Romani commercia suscipis orbis,
Nec cohibes, populosque alios & mœnia ditas,
Gallia quîs fruitur, gremioque Aquitania lato.

vide & in id singularem omnino Constitutionem Honorij ad Agricolam A. D. 418. quam ab Roaldesio acceptam Scaliger primus edidit, CL. Sirmondus integriorem: v. & Cassiodorum 8. *variarum* 10. In eâ etiam vrbe paulò pòst Constantius Imp. post Magnentium Tyrannum cæsum egit A. D. 353. & 354. teste Ammiano *lib.* 14. *p.* 9. & 15. Omitto aliam præterea eius memoriam hic excitare: Omittere non possum *l.* 13. π. *de institoria act.*

F 2

l. 54. ff. de vsufr. leg. Item Arelatense ibi Concilium sub Constantino M. habitum: Arelate Constantini M. moram: & ibidem natum A. D. 316. Constantino filium maximum natu Constantinum.

viros habet fortes] Notum iam olim illud Catonis: *Pleraque Gallia duas res industriosissimè persequitur, Rem militarem, & argutè loqui.* Sanè apud Claudianum

—— Gallos causâ non robore vinci.

Item in laudibus Serenæ; *—— Dat Gallia robur*
Militis, Illyricis sudant equitatibus alæ.

& in IV. Cos. Honorij; *—— Animosa tuas vt Gallia laudes*
Audiat.

Manlius Theodorus;

Gallia prætextis, Hispania maxima bellis.

Gothorum] Imperitiam suam hic prodit Auctor, qui Gothos Galliæ vicinos facit; cùm *Franci* & Alemanni vicini fuerint hac tempestate: Francis, inferiorem Germaniæ limitem, superiorem Alemannis seu Sueuis tenentibus, quod vel ex Ausonio, Tabulâ Theodosiana, & Claudiano liquet. Et verò Constans Imp. victoriam de Francis A.D. 342. nactus memoratur.

¶ L. HISPANIA.

SPANIA] Ita etiam passim veteres: *Spaniam* pro Hispania, etiam Paulus Apostolus, *in Actis & ad Rom. c. 15.* Sosthenes *lib. 3. Ibericorum* apud Plutarchum *lib. de fluminibus, c. de Nilo:* Glossæ Græco-latinæ, vetus Schol. Iuuenalis, Pæanius Eutropij interpres.

viris doctis] Hanc Hispanorum laudem hoc æuo firmat Osius Cordubensis Episcopus, huius ætatis vir, sub Constantino M. primùm, mox & sub Constantino, Constantio & Constante Imppp. Atenim alij hoc æuo hanc laudem quoque & cummaximè Galliæ tribuunt. Claudianus in 4. Cos. Honorij;

Illustrs te prole Tagus, te Gallia doctis
Ciuibus, & totò stipauit Roma Senatu.

vide & Symmachum. Fidem faciant vel Augustodunenses scholæ, & Professores Ausonij.

in omnibus negotijs] Oleum, liquamen, vestis, laridum, iumenta, seu Equi ex Hispania. Oleo sanè pretioso Bætica & Tartessus celebris: Statius *lib. 2. Syluarum:* Lucianus ἐν εὐχαῖς: Martialis *lib. 7. epig. 27. &c.* Olei huius Hispanici meminit & Galenus *varijs locis.* De Salsamento idem Lucianus testis, τάριχος μὲν ἐξ Ἰβηρίας, ἔλαιον δ' ἐκ Ἰβηρίας καὶ τοῦτο. De Vestium & Equorum ex eâ collatione, vide *leg. 1. & 2. Cod. Theod. de distrah. pignor.* De Lana & lacernis Bæticis, vide Strabonem *lib. 3.* Martialem, Plinium,

nium, Tertullianum *de Pallio*. De Equis pariter Hispanis, v. *d. l.* 1. *C. Th. de distrah. pignor.* & *leg.* 1. *C. Th. de Equis curul.* Strabonem, Justinum, Gratium, Plinium, Martialem, Silium, Ammianum, Symmachum, Oppianum, alios.

sparti virtutem] *Sparto* Hispania nobilis: Quanquam & hic Auctor tradit, hoc Spartum debile nonnullis visum. Sparti Hispanici meminit Varro *lib.* 25. rerum humanarum apud Gellium *lib.* 17 *cap.* 3. vbi ait *in Græcia Sparti copiam modò cœpisse esse ex Hispania*. Item meminit Plinius tribus locis *lib.* 11 *cap.* 8. (vbi notat, etiam apes hanc herbam in Hispania depascere, sic vt mella eam herbam sapiant) *lib.* 24. *c.* 9. ac præcipuè & ex professo *lib.* 19. *cap.* 2. vbi ait, nasci id in Carthaginiensis Hispaniæ citerioris portione. Mox varium eius vsum in Hispania tradit, in strata, faces, vestes: deinde quomodo euellatur: quando: facilimè, ab Idibus Maiis in Junias: quomodo maceretur & perficiatur. Mox subiicit, quod huic loco conuenit, *Veruntamen complectatur animo qui volet miraculum æstimare, quanto sit in vsu omnibus terris nauium armamentis, machinis ædificationum, aliisque desideriis vitæ. Ad hos omnes qui sufficiant minus 30. M. pass. in latitudinem à littore Carthaginis nouæ, minusque in longitudinem esse reperietur: longius vehi impendia prohibent.* In eo diuersus hic Auctor à Plinio, quod Plinius Africanum Spartum inutile & exiguum gigni dicat: hic Auctor ex nonnullorum sententia id de Hispanico dicat fermè: nempe Spartum Hispanicum apud multos debile videri. Meminit huius Sparti Hispanici & Pomponius Mela *cap.* 6. Strabo *lib.* 3. Campum σπαρτάριον nominat circa Carthaginem nouam: hodie *Mangar*: Ptolemæo & Appiano Carthago noua σπαρταγένη. Solinus de Hispania: *Etiam quæ arida sunt ac sterilia rudentum materiam nauticis subministrant.* Horatius quoque in Epodis *Ibericos funes* memorat. Oppianus *lib.* 3. *halieutic.* *v.* 342. σπάρτιον, inquit, Ἰβηρείων. Scholiastes Homeri, ἢ τὴν ἐν λόγῳ σπάρτος Ἰβηρικὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Oppianus rursum 1. *Cyneget.* σαλμυκίδα σπάρτον nominat, à Salmuca Hispaniæ ciuitate.

saluat] supra vbi de Seleucia: *Portum vbi venientes naues saluarentur*: & infra de Carthagine; *Portum habens Neptunum sine timore nauium serenum præstare videtur.*

quæ nemo hominum narrare potest] Imperitiam suam hîc rursum Græculus Sophista prodit. Quanquàm & veteres, & in his Solinus, in capite Bæticæ *extremum noti orbis terminum* ponunt.

¶ LI. MAVRITANIA.

Vestem, mancipia, frumentum] vide *leg.* 28. *C. Theod. de susceptorib.*

F 3

¶ LII. NVMIDIA.

VEstem variam & animalia] Sanè Nauicularij in id fuêre (vt docet lex 15. C. Th. de nauiculariis) per Numidiam subuehendis commeatibus Urbis Romæ. Solinus quoque agnoscit in Numidiâ vrbem Cullu, purpurario fuco Tyriis velleribus comparatam. Animalia nominatim seu Equos exactos & collatos à Numidis testatur lex 29. C. Th. de annona & trib. & d.l. 15. ¶ Animalia porrò hîc & supra vbi de Cappadocia, & infra vbi de Sicilia, pro Equis, vt passim apud Symmachum & Codice Theodos.

¶ LIII. AFRICA.

AFRICA] Proconsularis hæc Africa.

fructibus & iumentis] De frumento Africano seu Carthaginiensi res nota. De Iumentorum seu Equorum collatione per Africam Proconsularem fidem quoque facit *lex 29. Cod. Theod. de annona & trib. l. 2. de priuil. cor. qui in sacro palat. l. 2. de equorum conlat.*

Olei vsum] *Oleum* ex Africa ad vsum Urbis Romæ, quod docet etiam *lex 3. C. Th. de canone frum. V. R.*

quantum] *Mercatiq́; solum facti de Nomine Byrsam,*
Taurinum quantum posset circumdare tergo.

Virgilius *lib. 1. Aeneidos.*

formositatem] Locus hic valde conturbatus; saltem obscurus. Ego legam, *formositatem Luci pro luco possidens, habet oliuum, &c.* Κῆπος δὲ τόπου ἀλσώδους κεκτημένον, ἔχει ἔλαιον. καὶ γὰρ, &c. Τόπος ἀλσώδης, locus luci amœnitatem imitans. Interpres ineptus ἀλσώδη vertit *pro luco*, quasi luco destinatum: cùm sit quod speciem luci præfert. De hoc interim luco Carthaginiensi Virgil. quoque 1. Æneid. quem hic Auctor & in hâc Carthaginis expositione iam supra imitatus:

Locus in Vrbe fuit mediâ, latißimus vmbrâ.

Locus vmbrâ latißimus est ἀλσώδης τόπος. In Glossis Philoxeni, vbi vulgo *Luci* ἀξίας τόπου, repono ἀλσώδους τόπου.

Munerum] Proculdubio eam quoque vocem retinuit Græculus Sophista: Nam quis alioquin hanc vocem docuisset ineptulum Interpretem? Porrò munus gladiatorium intelligit, cuius Carthaginenses maximè studiosi fuêre: vt cæteroquin Carthaginienses μιαιφόνοι.

homines autem] Fidem Punicam hic Auctor multis traducit.

tamen in multis] Et in hoc Sophistam se arguit: *Nulla* scilicet *gens tam mala, vbi non bonus aliquis existat. Neque in malâ segete non est aliquod spicum bonum.*

¶ LIV. MA-

¶ LIV. Mazices & Æthiopes.

Deserta terra] Pars hæc Africæ Austrum versus, etsi veteribus incognita, hac tamen tempestate paulo notior, etiam Ammiano *lib.* 29. non æquè huic Auctori.

¶ LV. Pentapolitana.

Pentapolitana] Hæc Ægyptiacæ diœceseos prouincia fuit: vide Canonem *Nicenum VI.* Ammianum *lib.* 22. *p.* 251. & Tabulam *Theodosianam:* Eam Notitia Imperij, seu Breuiarium Theodosij Iun. *superioris Lybiæ* nomine designat, quam & *Lybiam Pentapolim* Ammianus vocauerat, *Cyrenaicam* alij à Cyrene cuius hîc fit mentio. Utramq; vrbem, quæ hic memoratur idem Ammianus memorat: *In Pentapoli*, inquit, *Lybia Cyrene posita est, vrbs antiqua, sed deserta, & Ptolemais*, &c.

¶ LVI. Libya.

Libyæ] Nempe Libya siccior seu Inferior: v. Ammianum & Notitiam: quod & sequentia ostendunt; cum ait, *eam non accipere aquam de cælo.*

& pios, mox, *à Dei eruditione*] Libyes commendat à *pietate.* Sanè & ibi vicum Apidis nobilem religione Ægypti locun memorat Plinius *libr.* 5. *cap.* 6.

tamen vt opinor] Imperitiam Sophistæ, & confidentiam tamen, seu *ἀλαζονείαν* Sophisticen vide, *ἐπὶ μικροῖς κομπάζοντος.*

¶ LVIII. Insulæ.

§. 1. Cyprus.

Ab *Oriente primam*] Nempe vt in mediterraneis ab Oriente in Occidentem perrexit, ita & nunc cum de Insulis acturus est.

nauem conficere] Naues Cypriæ, seu Cyprus *ναυπηγίᾳ* celebris: vide Strabonem *lib.* 14. *extremo.* Libanium *panegyrico in consulatum Iuliani initio p.* 244. & Notum Horatij *de trabe Cypriâ.*

aramentum] *Aere* nobilis Cyprus, quod notum.

linteamen pro velaria] Extra velorum nauticorura vsum, iam olim velorum & aulæorum artificio ad *τῶν παραπετασμάτων* vsum Cyprus nobilis fuit.

Aristophanis versu, quod expendit Pollux. Sed & in historia Augusta fit mentio mantelium & accubitalium Cypriorum.

Velaria] In Græco fuit hæc ipsa vox: cuiusmodi notaui plures supra in voce *Comitata*.

§. 3. Cyclades.

Cyclades numero quinquaginta tres] vide *leg. 6. C. de offic. Rector prou.* Iudex harum omnium Insularum seu Præses peculiaris fuit, quod sequentia ostendunt: vide & Codicem Theodos. & Notitiam Imperij; cuius tempore sub Proconsule Asiæ fuit.

Rhodum] Nempe hæc Insularum Metropolis: vide *d. leg. 6. C. de offic. Rector. prou.* & Iornandem.

Sibylla] ἄξει καὶ Ῥοδίοις κακὸν ὕστατον, ἀλλὰ μέγιστον, Sibyllinorum *lib. 4. & 8.* vbi & de Roma, Delo, & Samo. Pausanias quoque Sibyllinæ huius de Rhodi clade prophetiæ meminit *in Corinthiacis seu lib. 2. p. 50.* ἐκάκωσε δὲ καὶ περὶ Καρίαν καὶ Λυκίαν τὰς πόλεις, καὶ Ῥοδίοις ἐσείσθη μάλιστα ἡ νῆσος, ὥστε καὶ τὸ λόγιον τετελέσθαι Σιβύλλῃ τὸ ἐς τὴν Ῥόδον ἔδοξεν; id est, *Cariæ & Lyciæ vrbes magnis calamitatibus affecta, & Rhodus inprimis Insula iam vehementer concussa est, vt Sibyllæ vaticinatio Rhodi fit exitio comprobata.* Quod à Pausaniâ non aliter dictum, quàm Tertulliani illud de Pallio: *Cùm inter Insulas nulla iam Delos, harenæ Samos, & Sibylla non mendax.* Pausaniæ & Auctori nostro (duobus Sophistis & [illegible]) in eo non conuenit; quod Pausanias Sibyllæ vaticinium circa Rhodum iam exitu comprobatum ait illo Rhodi terræmotu qui sub Antonino Pio Imp. extitit: de quo rursum idem Pausanias *Arcadicis p. 273.* Capitolinus, *in Antonino Pio p. 20* Aristides, *tomo 2. orat. 15. p. 340.* & *initio orat. 16. & orat. 13. p. 195.* hic noster euentum eius adhuc pendere dicat. Mirum etiam hunc Auctorem nil de terræmotu hîc memorare, quo nuper admodum Rhodus labefactata fuerat, octauo Constantij anno A. D. 344. quod Cedrenus testatur: Τῷ η ἔτει, σεισμοῦ μεγάλου γενομένου, Ῥόδος ἡ νῆσος κατέπεσε. Et de Dyrrachenâ tamen clade, quæ sequente anno 345. contigit, idem agit *suprà c. 38.*

§. 4. Apollinis Tenedos.

Apollinis Tenedos] Virgil. 11. *Aeneid. v. 21.*

§. 6. Creta.

Centum numero ciuitatibus] Græcis ideò ἑκατόμπολις; vide Strabonem *lib. 10. p. 330. n. 37. 40* Solinum, &c.

Gordinam] *γρ. Gortinam,* Gortynam: Principatus Urbium Cretæ penes Gortynam; vide & Solinum, Dionysium, alios.

Circenses]

Circenses]Nam & ibi Equi præstantes, quorum meminit Oppianus 1. *Cyneget. v.* 170. *& Equestres turmas docuit Creta lasciuas vertigines implicare:* Solinus.

§. 8. Sicilia.

Q*Va solidam terra differens*] id est,quæ continentem diuidit.De Sicilia aliquando olim continente,res decantata.

emittit vbique] & maximè frumentum Romam.

Iumenta]Rursum infra.Equorum Siculorum inter præstantes meminit quoque Oppianus *lib.1.Cyneget. v.*170. sic vt omnium velocissimos esse dicat *v.*272. id quod etiam ait Scholiastes *Aristophanis.*

doctrina Græca & Latina] vide *l.*11.*C.Th.de professor. & medic.* & *l. vlt. eod. Cod.de studiis liberalib.& leg.vn.eod.Cod.de professoribus qui in vrbe.*

Syracusam & Cathanam] Hinc apparet quoque, non eâ dignatione fuisse tum temporis *Messanam*, sed infra has duas, quicquid scribat Doctissimus Picciolus *de Antiquo Iure Ecclesiæ Siculæ.* Sanè & Ausonius *in claris vrbibus* has duas vrbes Siciliæ præcipuas coniungit, ita tamen etiam, vt *Catinam* Syracusis præferat.

§. 9. Cossora.

C*Ossora*]Eius quoq; mentio apud Strabonem *lib.6.p.*191.(qui Κόσσουρα vocat) & Æthicum. Ea ante Lilybæum sita: medio inter id & Clupeam vrbem Carthaginiensium spatio.

§. 10. Sardinia.

F*Ructibus & iumentis*]Frugum diues Sardinia,atque ideò vnà cum Siciliâ Romæ cellarium & annonæ pignus nutrixque:vide Symmachum *lib.9.epist.*39. & quæ ibi Iuretus plura.

§. vlt. Britannia.

S*Icut qui fuerunt narrant*] Et quidem de proximo: Anno quippe 343. Constans Imp. post victoriam de *Francis* superiore anno in Britanniam traiecit ex vrbe Bononia Galliarum:quod Libanius *in Basilico ad ipsum Constantem* docet,& *lex* 5.*C.Theod. de extraordinariis vel sordidis muneribus*, & Ammianus *initio lib.* 20. & *lib.*27.*p.*371. & Julius Firmicus *de errore profanarum religionum* ad eundem Constantem scribens.

FINIS NOTARVM.

INDEX
NOTARVM
in Veterem Orbis descriptionem:

Vbi studio prætermissa ea quæ iam Descriptionis ipsius Index præfert, in Notis alioquin etiam illustrata.

Classis.

INDEX NOTARVM.

FINIS INDICIS NOTARVM.

Errata in Græcis.

Pag. 2. lin. 9. ξίφους. l.11. τοῦ ἐστι. P.4.l.15. ἐστὶν. l.18. καὶ ἐστι. P.6.l.2. πατέρα. l.22. ἤ. l.25. ἐστὶ. P.8.l.7. συγχωρουμένου. l.17. φησιν. P.10.l.1. αἱ. l.3. πᾶσιν. l.16. μονοκέρατος vel μονοκέρως. l.23. εὐδαίμων ἐστιν. P.12.l.4. εἰδότες. P.14 l.4. αἱ. l.20. ἀξιοπιστότατοι vel ἀξιοπιστῶς. l.vlt καὶ Βα- P.16 l.3. χρυσαῦλας, l.20. ἀξιοπιστότατοι vel ἀξιοπιστότατος scil. χωρεῖ. P.18.l.1. εἰδόμενοι. l.2. ἐστὶ. l.25. πάντων. P.20.l.10. Νεῖλος. P.22.l.3. καὶ ἐστι l.10. χώρας. l.pen. Βαβυλωνικόν. P.24.l.13. χορηγεῖν. l.15. ἐξόχως. l.vlt. αὐτοῖς. P. 26. l.4. ἐστι. l.6. Κιλικίας ἐστι. l.pen. ἐστὶν. P.28.l.10. καὶ ἐστι. P.30.l.13. μεταθέσεων. l.15. Ἀθηνᾶς. l.16. Κόρινθον. l.19. τὸν. l.22. Ἀχαΐας ἐστι. l.25. θαλάσσιον. P.32.l.12. πολιοῦ. item, ἐστιν ὄρεσιν. l.vlt. οἰκοῦσιν. P.34.l.1. ἐστι. l.8 παρθένοι. P.36.l.5. ἰχθύας. l.13. ἤ. l. 23. καὶ ἐστι. P.38.l pen. Βιργίλιος φησιν. P.40.l.4. πλήρης ἐστι l.6. φιλονείκως. P.42.l.7. κειμένων. P.44 l.6. Κρήτην. l.7. καὶ ἐστι. P.46. l.4. Βοστρηνῶν.

Errata in Indice vrbium.

Adde lit. N. Noricum Pannoniæ ciuitas. vestis inde Norica f. 47. in Portubus 2. Seleucenus portus à Constantio factus.

Errata in Indice Rerum.

Lit. C. 2. Calopetæ. Lit. F. 2. fiscales species. Lit. O. 2. fingula operum publicorum: & lit. P. adde, Pammacharij Gazæ. c.17.§.13.

Errata & omissa in Notis.

P. 4. l. 15. tractu. P.9.l.6. sub. P. 11.l.6. de, *non* pro. P.13.adde,l.6. cùm tamen adhuc anno 333. eius meminerit auctor Itinerarij Hierosolymitani. P.14. l. antep. Burdegalensis. P.19.l.6.adde, Fit & mentio in Itinerario Hierosolymitano. P.20. l.13. ἀκροακροατικῶς. P. 31.l.26. Proconsularem. P. 32. l.1. Syria. P. 25. l.21. qui à Constantinopoli. P.36.l.25. præcepta. P.38.l.13. adde: in Itinerario Hierosolymitano *ciuitas Epyrum*.